

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 790

8. LIPNJA 2018. CIJENA 50 DINARA

ISSN 1451-4257

9 771451 425001 >

Srijemci Srijemu
Tražila se stolica više

9

U povodu predsjedavanja
Hrvatske Vijećem Europe (II)

**Dokumenti
i standardi**

10

Fenomen na srbijanskoj
političkoj sceni

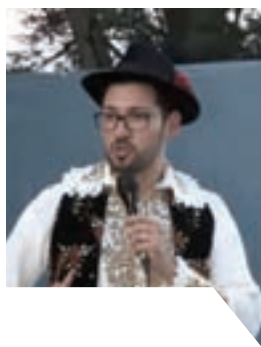
**Preletači naprijed,
ostali stoj**

12

Dr. sc. Stevan Savić, profesor
na PMF-u u Novom Sadu

Sve ovisi od Sunca

30

24. Baranjski bečarac u Dražu

**Šokci iz Podunavlja
uspješni na reviji**

34

Godišnja skupština
KD Ivan Antunović iz Subotice

**Spomenik, bista,
uređenje knjižnice,
knjige...**

43

NK Đurđin šampion Gradske
nogometne lige Subotice

**Od sada
u Područnoj ligi**

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,

24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Jasna Vojnić (predsjednica), Ladislav Suknović

(zamjenik predsjednice), Martin Bačić,

Antun Borovac, Josip Dumendžić,

Petar Pifat, Josip Stantić, Thomas Šujić

RAVNATELJ

Ivan Ušumović

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (urednica@hrvatskarijec.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK

GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

LEKTOR:

Zlatko Romić

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Davor Bašić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura i urednik Kužiša)

Ivana Petrekanić Sič

(novinarka i korektorica)

Željka Vukov

(novinarka, urednica Hrcka)

Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)

Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Davor Bašić Palković

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Trkulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Doo Magyar Szó Kft Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

Lijepa i ružne stvari

Prema ocjenama organizatora i posjetitelja ovogodišnja manifestacija srijemskih hrvatskih udruga kulture *Srijemci Srijemu* nadmašila je sva očekivanja. Kako po kvaliteti programa, tako i u tehničkom smislu ali i po posjećenosti. Tražila se stolica više. Čak i članovi Zavičajne udruge *Kukujevc*i, ogranka »Zajednice protjeranih Hrvata Srijema, Bačke i Banata«, koji su doživjeli prometnu nezgodu, na sreću bez težih posljedica i ozlijeđenih putnika, vratili su se kući s lijepim dojmovima. Predsjednica ove udruge **Tatjana Rigo** kaže za naš tjednik kako ih je program »na lijep način vratio u prekrasne uspomene« i kako su se kući (zamjenskim autobusom, jer je njihov potpuno izgorio na putu ka Zemunu) vratili zadovoljni i sretni. O programu i dojmovima čitajte u našem tjedniku, a fotografije s ove manifestacije pogledajte na našem *facebooku*.

Uspješno su se predstavile i hrvatske udruge iz Vojvodine na Tradicionalnoj kulturno-turističkoj manifestaciji *Baranjski bečarac*, održanoj prošlog vikenda u Dražu. Na ovoj manifestaciji koja čuva kulturnu baštinu, tradiciju i običaje baranjskih Šokaca i predstavnici šokačkih udruga iz bačkog Podunavlja osvojili su priznanja i prva mjesta.

A o tome kako se izvrsnost potiče i njeguje ne samo u kulturi već i u obrazovanju govori nam podatak da je prvo mjesto u hrvatskom kvizu *Čitanjem do zvijezda* ove godine osvojio učenik općeg smjera Gimnazije *Svetozar Marković* iz Subotice **Zdenko Ivanković**, koji nastavu pohađa na hrvatskom jeziku od vrtića. On je imao najviše bodova na razini cijele Hrvatske u kategoriji znanja. Čestitamo!

No, kao ni u životu, tako ni u našem tjedniku, nisu sve samo lijepe stvari. Pišemo o fenomenu stranačkih »preletača« na političkoj sceni u Srbiji, kojima nije bitno u kojoj su stranci. Važno im je samo da je ta stranka na vlasti. A politička uvjerenja, politički moral i politička volja birača su im potpuno nevažni.

O klimatskim promjenama, koje nas sve, manje-više pogađaju, nebitno jesmo li većina ili manjina, govori za naš tjednik dr. sc. **Stevan Savić**, profesor Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Novom Sadu. Za mnoge će vjerojatno biti iznenađujuća tvrdnja profesora Savića koji kaže kako je priča o povećanoj količini ugljičnog dioksida u atmosferi i čovjekovoj aktivnosti koja mijenja klimu veoma upitna. Kaže – Sunce sve regulira. Zanimljivo u ovoj priči je i podatak koji je iznio da su im se, dva dana nakon što su objavili svoj rad o urbanoj klimi, javili iz tvrtke u Nizozemskoj koja se bavi tim problemima da traže rezultate. I kaže, iz Srbije interesa još uvijek nema. Pa onda se niti ne treba čuditi što mladi i obrazovani ljudi odlaze iz ove zemlje. I što je nama koji ovdje ostajemo tako kako nam je.

J. D.

Obrana od poplava

Završna konferencija projekta Obnova infrastrukture za obranu od poplava i uspostavljanje prekograničnog sustava za zaštitu ljudi i prirodnih dobara od poplava (*ForestFlow*), u okviru koga je JP *Vojvodinašume* vodeći partner za srpsku stranu, održana je 29. svibnja u Vinkovcima. Projekt *ForestFlow* financiran je iz IPA programa prekogranične suradnje Hrvatska – Srbija za razdoblje 2007. – 2013. godine. Vodeći partner projekta bile su *Hrvatske šume*, UŠP *Vinkovci*, a ostali partneri su: JVP *Vode Vojvodine*, *Hrvatske vode d.o.o.*, Institut za razvoj i međunarodne odnose iz Zagreba i Institut za nizinsko šumarstvo i životni okoliš iz Novog Sada.

Projekt je započet 13. kolovoza 2016. godine i trajat će do 12. kolovoza 2018. godine, do kada je planirano da budu gotove sve planirane aktivnosti. Projektna ideja nastala je nakon poplava koje su se dogodile u Srbiji i Hrvatskoj, u svibnju 2014. godine. Budući da prirodni vodotoci i postojeći odvodni sustavi nisu mogli prenijeti višak vode, posljedice obilnih kiša bile su razorne, i kao takve imale su negativan utjecaj na privredu, životni okoliš i život ljudi u poplavljenom području.

Sredstva koja su dobijena u okviru projekta utrošena su za obnovu objekata oštećenih u poplavama, osiguranje i razvijanje efikasnih sustava zaštite od poplava u pograničnom području bosutskog i spačvanskog basena, kao i za uređenje pristupnih putova u slučaju kriznih situacija. Od ostvarenih rezultata projekta na području Bosutskih šuma potrebno je spomenuti da je izvršena rekonstrukcija 4 kilometra pristupnog puta i sanirano oko 16 kilometara kanalske mreže. Na rijeci Bosut je postavljena automatska vodomjerna stanica koja omogućava prikupljanje podataka o visini rijeke. Prikupljeni podaci posebno su korisni za kontrolu i koordiniranje interventnih aktivnosti u slučaju poplava. Osim toga, provedena je i obnova stacionarnih biljega na savskom nasipu u oba pogranična područja. U Srbiji su postavljene 162 oznake, po jedna na svakih pola kilometra.

Posebno značajan segment projekta bilo je i obnavljanje populacije jelenske divljači koja je nastradala za vrijeme poplava, kao i uspostavljanje monitoringa jedinki putem telemetrijskih ogrlica s GPS uređajem. Krdo od 34 grla jelenske divljači, od čega 24 košute i 10 jelena, starosti od tri do pet godina, uvezeno je iz Rumunjske u Bosutske šume, iz uzgajališta u Istočnim Karpatima koje je poznato upravo po najljepšim i najkvalitetnijim jelenima. Tijekom trajanja projekta provedene su zajedničke akcije poput uspostavljanja interventnih timova i akcijskih planova, kao i pokazne vježbe u svrhu efikasnije obrane od poplava, a realizirana je i edukacija najmlađih u šest osnovnih škola i dvije srednje šumarske škole s obje strane granice. U vrijeme poplava 2014. godine nije bilo protokola komunikacije između organizacija nadležnih za zaštitu od poplava u obje države.

HR

Na pomolu hrvatski odjel u Beregu

Od sljedeće školske godine, osim proširenja mreže srednjih škola u kojima se uči na hrvatskome jeziku, izvjesno je povećanje broja i osnovnih škola. U selu Bereg, koje pripada Općini Sombor, od osam upisanih učenika u prvi razred Osnovne škole *Moša Pijade*, njih čak sedam izjasnilo se da želi pohađati nastavu na hrvatskome jeziku.

Predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća **Darko Sarić Lukendić** kaže da iz Ministarstva prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja Srbije imaju uvjerenja kako postoji dobra volja da se ovaj odjel odobri.

Sarić Lukendić navodi i kako je ovako veliki odaziv roditelja da upišu svoju djecu u hrvatski odjel uslijedio nakon što su ih posjetili nadležni iz HNV-a te dali detaljnije informacije o samom obrazovanju na hrvatskome jeziku i na koji način ova institucija podupire one koji ga pohađaju.

On ističe i da je otvaranje hrvatskoga odjela u ovome mjestu značajno ne samo za Hrvate već sve Berežane s obzirom na to da se time smanjuje mogućnost za gašenje škole. Dodao je i kako je važno da škola u Beregu bude prepoznata kao jedna od

škola u kojoj se nastava izvodi i na hrvatskome jeziku, jer bi se tako čuvao identitet i kultura šokačkih Hrvata.

U ovome većinskom hrvatskom selu do sada su učenici imali priliku izučavati predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture.

Iz HNV-a ističu kako je sljedeća škola u kojoj se očekuje otvorenje nastave na hrvatskome jeziku Osnovna škola *Ivan Goran Kovačić* u Sonti, u Općini Apatin.

J. D. B.

Garantirani mandati ili prirodni prag

Forum za etničke odnose u suradnji s Fondacijom za otvoreno društvo održao je raspravu u povodu objavljivanja publikacije (Policy Paper) »Alternativni izvještaj o zaštiti prava nacionalnih manjina u Republici Srbiji«. Raspravi, koja je održana u srijedu, 30. svibnja u Velikoj dvorani Medija centra u Beogradu, prisustvovao je u ime Hrvatskog nacionalnog vijeća (HNV) predsjednik Izvršnog odbora (IO) **Darko Sarić Lukendić**.

Pitanje demokratske participacije hrvatske nacionalne manjine u Srbiji mora biti riješeno, istaknuo je ovom prigodom. »Poruka koja se mogla čuti od visokih srbijanskih dužnosnika koji su nedavno boravili u Zagrebu kako garantirani mandati u najvišem predstavničkom tijelu države ne rješavaju problem nego da je dobar princip prirodnog praga, te da se i u Hrvatskoj može preuzeti, ne ukazuje na dobro rješenje te pridonosi konfliktu. Jasno je da se za to pitanje može naći nekakvo autentično i prihvatljivo rješenje i za našu i za još nekoliko nacionalnih zajednica u kojima je to pitanje ostalo otvoreno. Postojeće rješenje pogoduje samo trima najbrojnim i homogenim zajednicama – Albancima, Bošnjacima i Mađarima gdje Albanci bojkotiraju rad resorne komisije, tako da je i to svojevrsni problem«, kaže Darko Sarić Lukendić.

U Forumu za etničke odnose je prepoznato kao jedno od otvorenih i pitanje potencijalnog uplitanja susjednih europskih država u cilju rješavanja različitih manjinskih problema u Srbiji. Također je iznesen i kritički osvrt na metodologiju izvještavanja o provođenju Akcijskog plana.

Organizatori rasprave najavili su dolazak na okrugli stol koji će biti održan 14. lipnja u Beogradu, kada će biti predstavljeno kvartalno izvješće o provođenju Akcijskog plana za nacionalne manjine. Bit će to prilika diskutirati i iz vizure Hrvatskog nacionalnog vijeća, kaže Sarić Lukendić.

S. J.

Izbjegnute teže posljedice

Prije održavanja manifestacije *Srijemci Srijemu*, na autocesti u blizini isključenja za zračnu luku *Nikola Tesla*, izgorio je autobus osječkih tablica, koji je prevozio putnike u smjeru od Šida ka Beogradu. Riječ je o 57 članova Zavičajne udruge *Kukujevc*, koja je ogranak *Zajednice protjeranih Hrvata Srijema, Bačke i Banata*, koji su krenuli k Zemunu kako bi nazočili misi, a potom i mani-

festaciji *Srijemci Srijemu*. Na sreću, prometna nezgoda prošla je bez težih posljedica. Prema prvim nalazima, do nezgode je došlo uslijed samozapaljenja, odnosno zbog curenja goriva koje se iz nekog razloga zapalilo. Svi putnici su uspjeli na vrijeme izaći iz zapaljenog autobusa, a po njih je poslije nekoliko sati došao drugi autobus, koji ih je odvezao u Zemun.

»Povodom sudjelovanja na manifestaciji *Srijemci Srijemu* 57 nekadašnjih stanovnika iz Srijema, koji su devedesetih godina morali napustiti svoje domove i nastanili se na području Osijeka, doživjeli su neugodnosti koje su uvjetovane višom silom zapaljenja autobusa. Uvjeti zapaljenja bit će utvrđeni od strane mjerodavnih tijela i u to za sada ne možemo ulaziti«, kazala nam je predsjednica Zavičajne udruge *Kukujevc* **Tatjana Rigo**, dodajući da na svu sreću ozlijeđenih putnika nije bilo.

»Zahvaljujući brzom intervenciji vozača i svih nazočnih putnika, nitko nije ozlijeđen jer su se vrata mogla otvoriti i svi su izašli van. Drugih neugodnosti nismo doživjeli. Organizatori putovanja su omogućili zamjenski autobus koji nas je odvezao na dogovorenu lokaciju, gdje su nas dočekali ljubazno i na tome im se zahvaljujemo. Sudjelovali smo na kraju dana u kulturno-umjetničkom programu koji je bio izrazito zabavan, te nas na lijep način vratio u prekrasne uspomene u našem Srijemu. Nakon programa i domjenka, zamjenski autobus vratio nas je kući zadovoljne i sretne«, kazala je Tatjana Rigo.

S. D.

Isprika

U članku *Priče protjeranih ima tko čuti*, koji je objavljen u 789. broju *Hrvatske riječi* na stranama 4 i 5, nenamjernom omaškom autora **Marka Tucakova** nije spomenuto da je u dokumentarnom filmu *Nepodobni građani* prikazano i svjedočanstvo **Milana Cindrića**, protjeranog nekadašnjeg mještana Kukujevaca. Autor članka se ispričava g. Cindriću, čitateljima našeg tjednika, autoru i organizatorima predstavljanja navedenog filma na nenamjernoj omaški.

M. Tucakov

U Zemunu održana manifestacija *Srijemci Srijemu*

Nadmašili sva očekivanja

Manifestacija srijemskih hrvatskih udruga kulture, koja se šestu godinu za redom održava u različitim mjestima u Srijemu, ove je godine održana 3. lipnja u operi i teatru *Madlenianum* u Zemunu, i prema ocjenama organizatora i velikog broja posjetitelja, nadmašila je sva očekivanja. Susret srijemskih hrvatskih kulturnih udruga ocijenjen je kao najbolji do sada u svakom smislu, kako u tehničkom tako i po kvaliteti programa. A to su potvrdili i posjetitelji, s obzirom na to da je posjećenost bila veća od očekivane. Tražio se stolac više, a dvorana je bila premalena da primi sve one koji su željeli pogledati program koji su pripremili srijemski Hrvati i njihovi gosti. Svojim bogatim i sadržajnim kulturno-umjetničkim programom predstavili su se domaćini Zajednica Hrvata Zemuna, knjižnica i čitaonica *Ilija Okrugić*, Društvo hrvatske mladeži Zemuna, zatim Hrvatska čitaonica *Fischer* iz Surčina, Hrvatski kulturni centar

Beograd, HKC *Srijem-Hrvatski dom* iz Srijemske Mitrovice, HKD *Šid*, HKPD *Tomislav* iz Golubinaca, HKPD *Matija Gubec* iz Rume, HKPD *Jelačić* iz Petrovaradina i gosti, HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta i KUDH *Bodrog* iz Monoštora.

Dan srijemskih Hrvata

»Spektakularna, do sada najbolje održana manifestacija *Srijemci Srijemu*«, istaknula je u ime Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Katarina Čeliković**.

»Sudionici su sami sebi podigli ljestvicu nastupa toliko visoko da se bojim kako neće biti prostora i mogućnosti program kvalitativno podići nakon ovogodišnjeg programa. Mi koji smo bili u organizaciji strepili smo hoćemo li napuniti dvoranu. Ova profesionalna institucija, ovakav teatar koji zaista daje sve tehničke

Susret srijemskih hrvatskih kulturnih udruga ocijenjen je kao najbolji do sada u svakom smislu, kako u tehničkom tako i po kvaliteti programa

uvjete za organiziranje ovakvih manifestacija bio je u ovom slučaju premali. Moram zahvaliti *Madlenianumu* na profesionalnoj organizaciji i na izvrsnom prostoru. Naši su sudionici, njih oko 250, u svom programu pokazali da su ga znali iskoristiti. Nažalost, nije bilo dovoljno mjesta. Mnogi su ostali izvan dvorane i na nama je da idući puta osiguramo da se Srijemci u još većem broju okupe. Na ovaj događaj je bilo pozvano mnogo ljudi, ali ni u najboljim računicama nismo očekivali da ćemo prijeći granicu *Madlenianuma*. Ovo je znak da srijemski Hrvati koji ovdje žive žele zajedništvo. Moja konačna ocjena je da je ovo bio dan srijemskih Hrvata i da bi se tako trebalo ubuduće zvati», kazala je Čeliković.

Organiziranjem ovakve manifestacije u Zemunu, ona postaje značajna na samo za Vojvodinu nego i Srbiju.

»Ono što je meni posebno drago, osim što ima mnogo posjetitelja, jest da se manifestacija koju smo započeli prije šest godina, iako je bilo nevjeric, uspjela održati. Svake godine se ovaj kontinuitet nastavlja, od Srijemske Mitrovice, preko Šida, Rume, Petrovaradina, Golubinaca, do sada u Zemunu. Mi uvijek

našim djelovanjem šaljemo jasnu poruku, pa tako i ovdje u Zemunu u širem području Grada Beograda, da smo građani Srbije drugačijeg etničkog podrijetla, drugačiji po vjeroispovijesti, ali da svoju kulturu i svoje običaje negujemo na ponos ne samo našeg naroda, nego time dokazujemo da smo sastavni dio društva u Srbiji», kazao je predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća **Slaven Bačić**.

Pozdrav i podršku skupu u Zemunu uputio je i veleposlanik Republike Hrvatske u Srbiji **Gordan Bakota**:

»Drago mi je što vidimo toliki broj ljudi. To je znak koliko tradiciju i kulturu cijene srijemski Hrvati. Ovo je jako bitan trenutak koji obilježavamo i kroz ovu manifestaciju, a to je da pokušamo zadržati naše ljude ovdje u Srijemu kako bi opstali. Svjedoci smo događaja koji su se zbivali i koji se nažalost još uvijek zbivaju u nekim dijelovima Srijema. To nisu lake situacije za naše ljude. Mislim da je ovakva manifestacija jedan poticaj za Hrvatsku da zajedno s domaćinima u Srbiji napravimo sve kako bi se hrvatska manjina u Srbiji u punom smislu emancipirala i kako bi im prava bila zajamčena i osigurana. Vrlo brzo ćemo krenuti s humani-

Ljiljana Crnić

tarnim akcijama, ali i konkretnim projektima kako bi Srijemci i Srijemice ostali na ovom području. Mislim da je to uistinu važno i ovaj veliki broj ljudi koji se okupio na manifestaciji ima veliki značaj i poticaj za Hrvate na ovom području.»

Zemunski domaćini

Nakon Srijemske Mitrovice, Šida, Rume, Petrovaradina i Golinaca, prvi puta je domaćin susreta srijemskih hrvatskih udruga bio Zemun.

»Malo su se 'razdrmale' naše zemunske udruge, naša župa, kao i svi ljudi koji su sudjelovali u organiziranju cijele ove manifestacije. Ovaj događaj će svakako ostaviti traga na kulturu Zemuna i na udruhu Zajednica Hrvata Zemuna. Ona je za nas značajna jer se potencijal svakog pojedinačnog sudionika pokrenuo i to će svakako ostaviti traga i za budućnost i neke druge manifestacije koje se ovdje budu održavale. Također, ovo je ohrabrenje za Hrvate koji žive na ovim prostorima i priprema za bolje uključivanje u kulturni život Srbije, a ujedno čini i osnaživanje hrvatske zajednice u Zemunu«, kazao je predsjednik Zajednice Hrvata Zemuna **Branko Kajić**.

Osim Zajednice Hrvata Zemuna, knjižnice i čitaonice *Ilija Okrugić*, u Zemunu djeluje i Društvo hrvatske mladeži, također jedno od domaćina.

»Ova manifestacija je iznimno važna, posebno za hrvatske udruge u Zemunu, i drago mi je što smo ove godine domaćini.

Potrudili smo se da publika uživa u bogatom i šarolikom programu u ovom predivnom ambijentu«, istaknuo je predsjednik Hrvatske mladeži **Petar Dujić**.

Gostujuće udruge

Osim Srijemaca, gledateljstvu su se te večeri predstavile i gostujuće udruge. Ono je imalo priliku uživati u zajedničkom nastupu udruga iz Srijema i Bačke.

»Ljubav prema tradiciji je duboko ukorijenjena kod Hrvata. Također, ljubav prema muziciranju i glazbi je karakteristika za većinu stanovnika Balkanskog poluotoka i to je nešto što nas ovdje i spaja. Uz izuzetnu suradnju sa ZKVH-om mi smo gosti ove velike manifestacije. Narod koji ne drži do svoje tradicije, običaja i jezika je narod koji ima tendenciju ka nestajanju. Samim time što smo se mi svi okupili u Zemunu, pokazuje da je hrvatska riječ još uvijek živa na prostoru kako Vojvodine tako i Srbije«, istaknula je dopredsjednica KUDH-a *Bodrog* iz Monoštora **Anita Đipanov-Marijanović**.

Prvi puta na manifestaciji se predstavio i HKC *Beograd*.

»Zaista mi je čast sudjelovati na ovoj manifestaciji, na kojoj srijemski Hrvati predstavljaju svoje običaje i tradiciju. Pošto smo mi mlada udruha osnovani smo tek prije godinu i pol dana, nemamo folklornu i tamburašku sekciju, ali imamo književni odjel čiji sam ja predstavnik. Predstavila sam dvije pjesme na dalmatinskoj ikavici kako bih Srijemcima približila Dalmaciju na ovoj divnoj manifestaciji«, istaknula je predsjednica HKC-a *Beograd* **Ljiljana Crnić**.

O značaju manifestacije predsjednik HKC-a *Srijem-Hrvatski dom* iz Srijemske Mitrovice **Krunoslav Đaković** kaže:

»Bitan je odgovor zašto to organiziramo? Da bismo očuvali svoju hrvatsku kulturu i svoj hrvatski identitet. Na ovakvim manifestacijama možemo vidjeti bogatstvo hrvatske kulture u Srijemu.«

Na kraju programa domaćini su uručili zahvalnice svim sudionicima i organizatorima manifestacije, a program je završen zajedničkom točkom udruga domaćina, koji su izveli scensko-muzički nastup *Ero s onoga svijeta*.

Medijski pokrovitelji manifestacije bili su RTV i NIU *Hrvatska riječ*.

S. Darabašić

U povodu predsjedanja Hrvatske Vijećem Europe (II)

Dokumenti i standardi

Za dokumente koji su doneseni od strane Vijeća Europe može se reći da predstavljaju svojstvenu Magna Cartu zaštite nacionalnih manjina na europskoj razini

U prošlom broju *Hrvatske riječi* najavili smo da ćemo u povodu predsjedanja Hrvatske Vijećem Europe nastojati prikazati značaj i doprinose najstarije europske institucije na međunarodnoj i regionalnoj razini. Već smo istaknuli da je od strane Vijeća došlo do kreiranja prvih obvezujućih standarda kada je u pitanju zaštita prava etnokulturoloških skupina. Kako smo prethodno predstavili unutarnji ustroj Vijeća, sada je potrebno i malo podrobnije pogledati postojeće standarde, odnosno Europsku povelju o regionalnim i manjinskim jezicima i Okvirnu konvenciju za zaštitu nacionalnih manjina.

Značaj europskih standarda manjinske zaštite

Politika multikulturalnosti koja podrazumijeva prihvaćanje i toleriranje razlika, razvijana je na europskoj razini uz napore demokratski orijentiranih nacionalnih i nadnacionalnih aktera, institucija, organizacija, civilnog društva i znanstvenih djelatnika, svjesnih razlika ukorijenjenih u Europi. Ovakav skup politika ne podrazumijeva samo puko priznavanje identiteta manjinskim skupinama uz podešavanje interetničkih odnosa i shvaćanje manjinskih prava kao nešto što se manjinskim skupinama daruje po vlastitom nahođenju. One podrazumijevaju jedan dublji civilizacijski pristup i pretpostavku iskrenog uvažavanja različitosti koje postoje u jednom društvu i spremnost da se ove razlike promatraju kao bogatstvo koje treba dodatno pridonijeti boljoj koheziji i povezivanju, nikako fragmentaciji i barijerama. Institucionalizaciju ovakvog vida politike najviše su vršile i razvijale europske institucije koje su u posljednjim desetljećima uspjele razviti mehanizme implementacije i monitoringa zaštite prava nacionalnih manjina.

Za dokumente koji su doneseni od strane Vijeća Europe može se reći da predstavljaju svojstvenu *Magna Cartu* zaštite nacionalnih manjina na europskoj razini. S ovakvom praksom Vijeće Europe je započelo još 1950. kada je usvojena Konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, a zatim se nastavlja usvajanjem Europske povelje o regionalnim i manjinskim jezicima da bi tri godine kasnije bila otvorena za potpise i ratifikaciju Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina, koja predstavlja prvi multilateralni i obvezujući dokument u cijelosti posvećen zaštiti nacionalnih manjina. Za Europsku povelju i Okvirnu konvenciju slobodno možemo reći da su to dva osnovna dokumenta kojima se garantira minimum prava nacionalnim manjinama, i da predstavljaju upravo taj minimum koji trebaju usvojiti države koje planiraju svoju budućnost graditi unutar eu-rointegracijskih tokova i na koncu unutar same velike europske obitelji. Donošenju Okvirne konvencije prethodile su odluke Vi-

jeća Europe 1993. koje su rezultirale usvajanjem dokumenta u kojemu se izražavaju namjere država članica da ustanove standarde zaštite prava manjina, kao i da unaprijede uvjete za očuvanje i razvoj kulturoloških, etničkih, vjerskih i jezičnih osobnosti manjina, u skladu s tradicionalnim demokratskim vrednotama, a to su jednakost pred zakonom, načela nediskriminacije, sloboda udruživanja i aktivno sudjelovanje u javnom životu.

Ukratko o samim dokumentima

Okvirna konvencija utvrđuje načela i principe koji su primjereni postulatima i načelima moderne europske demokracije. Najvažniji članak Konvencije svakako jest članak 1., jer se u njemu potvrđuje načelo da zaštita nacionalnih manjina i njihovih prava i sloboda predstavlja sastavni dio međunarodnog sustava zaštite ljudskih prava i kao takva pripada područjima međunarodne suradnje. Države potpisnice na sebe preuzimaju obveze i jamče sljedeća prava: nediskriminaciju; promidžbu stvarne jednakosti; promidžbu uvjeta koji omogućavaju očuvanje i razvoj kulture, religije, jezika i tradicije; slobodu okupljanja, udruživanja, izražavanja mišljenja, savjesti i vjere; pristup medijima i njihova upotreba; jezična prava (korištenje manjinskog jezika u privatne i javne svrhe kao i pred administrativnim tijelima, korištenje vlastitog imena na jeziku nacionalne manjine, davanje informacija privatne prirode na jeziku nacionalne manjine, topografski nazivi na jeziku nacionalne manjine); obrazovanje (učenje i podučavanje na manjinskim jezicima, sloboda ustanovljavanja obrazovnih ustanova); prekogranične kontakte; međunarodnu i prekograničnu suradnju; sudjelovanje u ekonomskom, kulturnom i socijalnom životu; sudjelovanje u javnom životu; zabranu prisilne asimilacije.

Sljedeći bitan instrument za zaštitu nacionalnih manjina jest Europska povelja o regionalnim i manjinskim jezicima. Država koje su potpisale i ratificirale Povelju ostavlja se sloboda odabira koje regionalne ili manjinske jezike će štititi, kao i mogućnost odabira mehanizama za njihovu zaštitu. Kako se jezici nacionalnih manjina najčešće mogu okvalificirati kao regionalni ili manjinski, oni izravno uživaju zaštitu iz Povelje. Povelja je usmjerena na konkretne mehanizme zaštite manjinskih ili regionalnih jezika i to ponajprije u području obrazovanja, javnog informiranja, kulturnih djelatnosti, ekonomskog i društvenog života, u sudovima u građanskim, parničnim i kaznenim postupcima gdje jezik manjine ima uvjete da bude u službenoj uporabi, u radu lokalne samouprave i centralnih administrativnih tijela.

Darko Baštovanović

Fenomen na srbijanskoj političkoj sceni

Preletači naprijed, OSTALI STOJ

***Od izbora 2016. godine stranački dres promijenila su 472 zastupnika.
Tako je promijenjena glasačka volja više od 56.000 birača***

Organizacija CRTA *Građani na straži* objavila je da je broj stranačkih preletača dostigao skoro 500. Toliko je bilo onih izabranih na raznim nivoima vlasti koji su za dvije godine iz jednog uskočili u drugi stranački dres. Na taj način izmijenjena je politička volja oko 56.000 birača. Očekivano, najveći broj preletača obukao je stranački dres neprikosnovene Srpske napredne stranke, što i ne čudi jer ova stranka vlada u 95 posto gradova i općina Srbije. Općine gdje je najviše onih koji su preletjeli su Brus i Stari grad s po 22 preletača, Zaječar s 21,

Pančevo s 20 i Varvarin, Paraćin, Knjaževac, Sombor i Kragujevac s po 14 preletača. Istine radi, ovi podaci objavljeni su tijekom travnja, pa sigurno više i nisu točni, jer je sigurno barem nekoliko ptičica napustilo jato i preletjelo u drugi stranački tabor. Ovdje se mogu čuditi samo oni neupućeni u srbijansku političku scenu na kojoj godinama svjedočimo nevjerojatnim političkim razvojem pojedinih likova, koji idu iz stranke u stranku, bez obzira koliko su program i ciljevi tih stranaka različiti i nespojivi.

Somborski »slučaj«

Ali prelazak iz jedne male, ako je suditi po rezultatima na beogradskim izborima, sasvim beznačajne stranke u vladajuću stranku ne mora uvijek biti dobitna kombinacija. U to su se Somborci uvjerali ovih dana, jer je prelazak **Nikole Pajića**, dugogodišnjeg direktora JKP-a *Čistoća* iz POKS-a (za one koji ne znaju to je Pokret obnove kraljevine Srbije, nastao cijepanjem **Draškovićevog** Srpskog pokreta obnove) u vladajući SNS značilo i njegov odlazak s mjesta prvog čovjeka somborskog komunalnog poduzeća. Formalno, u pitanju je bila ostavka podnijeta iz osobnih razloga, ali iza te ostavke krilo se nešto drugo. U stranačkoj podjeli somborski komunalci pripali su SPO-u, odnosno POKS-u, pa su u toj stranci odlučili da ne daju tako lako svoj slatki, stranački kolač. A u borbi za taj slatki kolač valjalo se izboriti s najjačom strankom (uz to i svojim koalicijskim partnerom). A s jačim se valja izboriti nekim kecom iz rukava. Kažu upućeni, u ovom slučaju taj keč bilo je neko ranije rušenje vlasti u Novom Sadu, kada su naprednjacima pomogli glasovi zastupnika tada još uvijek jedinstvenog SPO-a. E sada je došlo vrijeme da se ta usluga vrati, a epilog je smjena Pajića i dovođenje na njegovo mjesto profesora tjelesnog. Dobro, možda čovjek po formalnom obrazovanju i nije za to mjesto, ali u pravom je stranačkom dresu, a to je i ono najvažnije. Stranački dres promijenila je i direktorica JKP-a *Parking servis* **Gordana Vulović**. Ova dugodišnja članica Socijalističke partije Srbije prešla je također u SNS, ali za razliku od Pajića to je nije koštalo direktorske funkcije. Jest da su i socijalisti koalicijski partneri naprednjaka, ali ili nisu toliko alavi na stranački plijen, ili se nisu dosjetili da izvuku kakvog keca iz rukava, tek njihova donedavna stranačka drugarica ostala je u direktorskoj fotelji. No, ponukani primjerom *Čistoće*, čini se i da socijalisti razmišljaju i traže načina da povrate »svoje« poduzeće. Između redova to je za skupštinskom govornicom rekao predsjednik zastupničkog kluba SPS-a **Borisav Staničkov**, a lokalni stranački odbor to ponovio u svom stranačkom priopćenju.

No, nisu ovo jedine promjene stranačkih tabora koje su se u Somboru događale tjednima unazad, a u novim stranačkim dresovima viđeni su neki, donedavno, najgrlatiji promoteri svojih nekadašnjih stranaka. Jedne, dvije, tri... Već koliko ih je tko upisao u svom životopisu.

Prekranjanje volje birača

Svaki grad ili općina ima svoju priču, jer nema lokalne sredine u kojoj se ne leti iz jednog u drugo stranačko jato.

»Stranačko prelijetanje, umjesto izuzetka, postaje pravilo koje vodi izrugivanju povjerenja građana i dovodi do obesmišljavanja izbora. Skupštinska većina uz 'pozajmljene vijećnike' čini prekretnu skupštinsku većinu. Promjena izborne volje građana mimo izbora urušava povjerenje građana u institucije i vladavinu prava«, kaže koordinatorka istraživanja CRTE **Tamara Bran-ković**.

Da promjene stranačkih dresova nemaju mnogo veze s političkim uvjerenjem jasno je odavno svima. Za ilustraciju i primjer da su zabilježeni i slučajevi prelijetanja iz Srpske napredne stranke u druge stranke, (gle slučajnosti) najviše u gradovima i općinama gdje je SNS oporba kao što su Šabac i Paraćin. U ovim općinama su se vijećnici Srpske napredne stranke pridružili vla-

dajućoj većini. Iz SNS-a su u posljednje dvije godine u druge stranke ili neovisne zastupnike prešla 23 zastupnika. Kako priopćuje CRTA zabilježeni su i slučajevi prelaska cijelih zastupničkih grupa iz jedne u drugu stranku.

»Jedan od takvih slučajeva zabilježen je kada je pokret **Boška Ničića Zajedno za Krajinu**, nakon redovitih izbora u Zaječaru u travnju 2017. godine, kolektivno preletio u SNS. Ovim potezom je SNS u Zaječaru, protivno izbornoj volji građana, dobila dodatnih 7.358 glasova. Slična situacija se dogodila u Brusu, kada su vijećnici *Nove Srbije* također kolektivno preletjeli u SNS, promijenivši volju 5.211 birača. Interesantna situacija se dogodila i u Tutinu, gdje SNS nije dobio ni jedno vijećničko mjesto. Međutim, zahvaljujući koalicijskom sporazumu sa strankama koje su formirale lokalnu vlast, SNS je dobio pozicije odlučivanja u Tutinu, iako bez zastupnika«, priopćila je CRTA.

Zabilježeni su i slučajevi prelijetanja kao što je napuštanje stranke uz zadržavanje zastupničkog mandata, odnosno nastavak djelovanja u svojstvu samostalnih zastupnika. Ovaj trend je CRTA zabilježila u 97 slučajeva, gdje se izdvajaju prelazak zastupnika SNS-a u samostalne zastupnike u Paraćinu, DS-a u Pančevu i Indiji, kao i posljednje odvajanje zastupnika *Dosta je bilo* uslijed događanja s ovim pokretom na republičkom nivou.

Bez osude

Preljetanje je već godinama općestranačka pojava i već godinama (uglavnom) izostaje javna osuda stranaka takvog ponašanja političara. Oni koji gube svoje kadrove i svoj dio stranačkog kolača su nezadovoljni, ali nikada neće javno istupiti protiv takve pojave. S razlogom, jer će prvu priliku i sami iskoristiti da u svoje jato dovedu po koju pticu iz drugog političkog jata. Nije bilo stranačkog reagiranja ni poslije objavljivanja podatka da je skoro 500 zastupnika za samo dvije godine promijenilo stranke. Jedina se o tome očitovala Liga socijaldemokrata Vojvodine. Tajnik LSV-a **Bojan Kostreš** pozvao je političke partije da u svoje redove ne prihvataju članove drugih stranaka koji dolaze sa zastupničkim mandatima.

»Ako želimo spriječiti urušavanje političkog sustava, trebalo bi iskoristiti ovo vrijeme kada nema izbora za postizanje općeg dogovora kojim će takvo ponašanje biti deklarirano kao društveno neprihvatljivo i naići na osudu kako političkih stranaka i medija, tako i društva u cjelini«, priopćio je Kostreš, istovremeno podsjetivši da je LSV tijekom prethodne četiri godine u nekoliko navrata predlagala da stranke donesu kodekse ili pravilnike po kojima neće prihvaćati preletače.

»Smatrali smo i smatramo da bi, ukoliko je želja za promjenom plod promjene političkih uvjerenja, ti ljudi trebali svoje zastupničke mandate ostaviti onoj listi, odnosno stranci s kojom su ih osvojili, pa da onda promijenene stranku iz uvjerenja. Isto tako, partija koja ih prima bi se trebala radovati ljudima koji su u stanju odreći se zastupničkog mandata da bi im se priključili«, smatra Kostreš.

Ali je pri tome zaboravio jednu važnu stvar – svega toga bi bilo da ima političkog morala. Taj politički (ne)moral podgrijan je i time što su zastupnici, bez obzira na kojoj listi su izabrani, vlasnici svog mandata, a to vlasništvo shvatili su baš doslovce.

Z. Vasiljević

Dr. sc. Stevan Savić, profesor na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Novom Sadu, o klimi i njezinim mijenama

Sve ovisi od Sunca

Razgovor vodio: Marko Tucakov

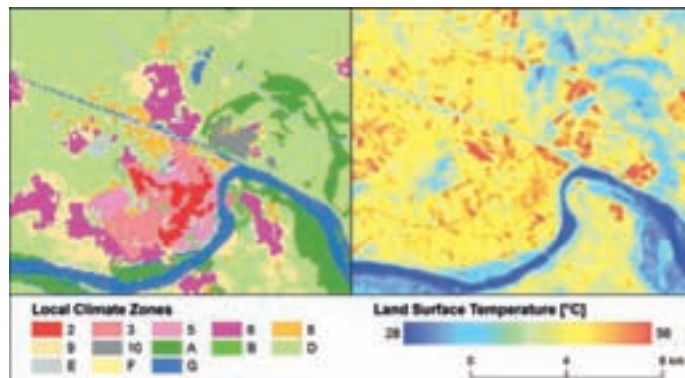
Sunce sve regulira. U posljednjih tridesetak godina Sunčeva aktivnost je bila povećana i samim tim je i veća količina topline dolazila na Zemlju. Tijekom 1960-ih i 1970-ih godina Sunčeva aktivnost je bila na minimumu i to su bila hladna razdoblja, poznata po ondašnjim vrlo hladnim zimama* Sve što mi radimo treba služiti lokalnoj zajednici. Dva dana nakon što je naš rad o urbanoj klimi objavljen, javili su nam se iz tvrtke u Nizozemskoj koja se bavi tim problemima da traže naše rezultate. Iz Srbije interesa još uvijek nema

Praćenje vremenske prognoze (i nerviranje kada meteorolozi pogriješe), komentiranje klimatskih pojava koje nas okružuju i o kojim nam ovise svi radovi na otvorenom prostoru (posebno naši usjevi), aktivnosti su koje su nevjerovatno prisno vezane za svakodnevni život ljudi. Čeznutljivi pogled u nebo čovjeka koji je nemoćan pred silama oko njega isti je danas kao što je to bio tisućama godina prije nas. Interes za neobično snažne i nagle promjene vremena vrlo je velik. Oko njega se pletu nevjerovatne priče, od uvjeravanja naših starih da »toga nikada ranije nije bilo« do predviđanja skorog kolapsa našega planeta. Zaboravljamo da je trajanje naših života, u odnosu na koji tako olako sve ravnamo i mjerimo, nemjerljivo kratko u usporedbi sa stoljećima i milenijima ustaljenim prosjecima vremenskih varijabli. Lekciju iz geografije prečesto zaboravljamo: vrijeme je trenutačno stanje pojedinih parametara atmosfere na nekom prostoru, dok prosječan tijek vremena u dugačkom razdoblju čini klimu.

To dobro zna rođeni Odžačanin dr. sc. **Stevan Savić**, izvanredni profesor na Departmanu za geografiju, turizam i hotelijerstvo Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Novom Sadu, rukovoditelj Centra za klimatološka i hidrološka istraživanja. Glavnina njegovih interesa je u oblasti klimatologije. Posebno se intenzivno, sa svojim suradnicima, bavi istraživanjima klime gradova, i to posljednjih sedam godina. Oni su jedina skupina istraživača koja se bavi urbanom klimom u Srbiji.

HR U našim krajevima u posljednjih petnaestak godina imali smo prilike vidjeti i osjetiti veliki broj ekstremnih vremenskih pojava. Čini se da one ranije nisu bile koncentrirane na tako malo razdoblje. Jesu li, primjerice, suše tijekom ljetnih mjeseci danas češće nego prije, ili su samo sve dulje pa njihove posljedice jače osjećamo?

Ispravan termin su »klimatske promjene«. Često se koristi termin »globalno zatopljenje«, koji nije dobar, jer nije riječ samo o zatopljenju, nego i hlađenju. Klimatske promjene se događaju i danas, kao što su se događale i ranije. Nekad one idu u smjeru povećanja, a nekad u smjeru smanjenja temperature. U posljednjih 20-30 godina postoji tendencija porasta prosječne temperature zraka, a u našim krajevima to se manifestira najčešće kroz učestaliju pojavu toplih valova. Ranije je njihov broj bio manji nego u posljednjim desetljećima. Stoji i činjenica da današnjom

modernom tehnologijom možemo mnogo bolje pratiti te procese, te uočavamo i one pojave koje prije 30 godina, primjerice, nismo uočavali. Kod suše problem nije smanjena količina padalina, jer ona u posljednjih deset godina čak i raste, nego su padaline neravnomjerno raspoređene. Naši usjevi prilagođeni su na maksimume padalina koji se dogode od travnja do lipnja. Ako dolazi do pomjeranja tih maksimuma i minimuma, onda imamo problem.

HR Ima li razloga smatrati da su se topla razdoblja kalendarski uvukla duboko u hladno razdoblje godine u našem klimatskom pojasu, odnosno da više ne možemo govoriti o standardnim definicijama četiri godišnja doba?

Uslijed globalnih promjena dolazi i do pomjeranja temperature. Razdoblja s visokim temperaturama je više nego što je bilo prijašnjih desetljeća. Proljetno i jesensko razdoblje nisu izraženi kao ranije, i imamo pojavu ekstremno toplog i ekstremno hladnog perioda, ali ako gledamo višegodišnje prosjeke, sve je to

u granicama normale. Kod nas i u ostalim područjima s umjerenom-kontinentalnom klimom, za praćenje najinteresantniji su zimsko i ljetno razdoblje, i tu se, zapravo, događaju najveći ekstremi (topli ili hladni). Danas mediji žele privući pažnju svojim pričama, ali oni ljudi koji se ozbiljno bave znanošću znaju da se u prirodi ne događa ništa brzo i naglo.

HR Vrlo snažne ljetne oluje također su sve češća pojava. Kako one nastaju u našim krajevima?

Nagle ljetne pojave nevremena su normalne. Koliko će one učestale biti ovisi od godine do godine. Kod nas nisu rađena istraživanja učestalosti vremenskih nepogoda, ali tijekom ljeta to je normalna situacija tipična za kontinentalni klimat. Eventualno se može dogoditi da veća količina padalina prati topli val zbog intenzivnog isparavanja, ali u ljetnom razdoblju to je lokalnog karaktera. Mi, na sreću, nepogode imamo u mnogo blažoj varijanti nego u nekim drugim klimatima.

HR Hoće li se ikada dogoditi da u Vojvodini ponovo imamo dulja razdoblja stabilnog zimskog vremena tijekom tipičnih zimskih mjeseci, s dosta snijega i zimskim temperaturama, ili snijeg postaje slučajnost u našoj ravnici?

To ovisi od Sunca. Sunce sve regulira. U posljednjih tridesetak godina Sunčeva aktivnost je bila povećana i samim tim je i veća količina topline dolazila na Zemlju. Tijekom 1960-ih i 1970-ih godina, Sunčeva aktivnost je bila na minimumu i to su bila hladna razdoblja, poznata po ondašnjim vrlo hladnim zimama. Posljednjih 20-30 godina Sunčeva aktivnost je jača. Istraživanja pokazuju da je u posljednje četiri godine došlo do blagog pada temperature na globalnoj razini, što možda može značiti da će u narednom razdoblju od 20-30 godina prosječna temperatura padati. Ne možemo još predvidjeti takvo što, no to, s obzirom na životni ciklus i aktivnost Sunca, nije nemoguće. Tijekom sedamdesetih godina prošlog stoljeća kolala je veoma aktivno priča da će doći novo ledeno doba, i nitko nije predvidio da će sredinom narednog desetljeća temperatura početi rasti. Na to

se već zaboravilo i priča se potpuno druga priča. Za velike promjene trebaju proći deseci tisuća godina. Kada se stvore uvjeti za to, mogu nastupiti dulje i stabilnije zime. Priča o povećanoj količini ugljičnog dioksida u atmosferi i čovjekovoj aktivnosti koja mijenja klimu je veoma upitna. Postoji određeni utjecaj, ali apsolutno postoje dokazi da on nije dominantan. Dominaciju nad svime ima Sunce.

HR Po Vašim istraživanjima, u Beogradu i Novom Sadu su prije Prvog svjetskog rata bili osjetljiviji na hladna razdoblja i statistički veći broj smrti je registriran u tom periodu, dok se u posljednja dva desetljeća situacija promijenila i veći je broj smrti tijekom razdoblja ekstremno toplog ljetnog vremena. Zbog čega vam je interesantna klima gradova?

U posljednjih 15 godina klima gradova je sve aktualnija i bitnija, jer u gradovima postoji modificirana klima u odnosu na prirodnu sredinu, prije svega zbog umjetnih površina i zbog sredine koja nije slična prirodnoj. Takva klima može negativno utjecati na ljude, i zato ju je bitno istraživati. Polovica svjetske populacije živi u gradskim sredinama, u razvijenim sredinama to je oko 70%, a u Srbiji oko 60% ljudi, i taj udio će se povećavati. Naš cilj je razviti mrežu padalinskih postaja i pratiti pojavu urbanih padalinskih poplava nakon intenzivnih kiša koje se najčešće događaju ljeti. Cilj nam je da sustavom praćenja najavimo mogućnost padalina sa štetnim posljedicama kako bi nadležne institucije na vrijeme reagirale radi ublažavanja moguće štete. Ovaj projekt provodimo u Novom Sadu i Segedinu, i to će biti jedina dva grada u regiji koji će imati i mrežu temperaturnih (postavljenih tijekom realizacije projekta URBAN-PATH) i mrežu padalinskih postaja (koju trenutno postavljamo). Meteorološki podaci koje sad dobijamo za Novi Sad su s postaje Rimski Šančevi, udaljene čak 2 km sjeverno od oboda grada, no u našim istraživanjima imamo mjerne postaje koje su raspoređene po svim dijelovima grada, te svatko može vidjeti kakva je situacija u

njegovom dijelu grada i na taj način se pripremiti na eventualne štetne pojave.

Istraživali ste urbanu klimu u Novom Sadu i došli do podataka da postoje ugodni »klimatski otoci«, koji se uglavnom preklapaju s područjima parkova i ostale vegetacije, na kojima nema zgrada. Kako planirati razvoj gradova da bi se u njima ljudi osjećali ugodno, s obzirom na veću toplinu urbanistički izgrađenih površina u odnosu na neizgrađene?

Modificirana mikroklima se izražava u vidu otoka. Što se više približavate centru grada, temperatura raste. »Otoci« su izotermne linije koje pokazuju temperaturne vrijednosti izražene kao otoci. To je tipično i za Novi Sad, u kojem postoje dijelovi grada koji su topliji od nekih drugih ili od zelenih površina, i to su oni koji su urbanistički najizgrađeniji. Naša mreža mjernih postaja to i pokazuje. Pokazali smo koliko izgrađenost može pridonijeti ili odmoći kada je u pitanju termalni komfor, subjektivni osjećaj topline u vanjskom prostoru, koji je svakom čovjeku toliko značajan. U izračunu temperaturnog komfora koristimo indekse u koje su uključeni: temperatura, vlažnost zraka, vjetar i sunčeva radijacija. Ti indeksi pokazuju kolika je temperaturna komfornost ljudskog organizma kada se kreće ulicom. U jednom radu smo, na primjeru jedne ulice, pokazali koliko stanoviti tip urbanizacije može pomoći smanjenju ili povećanju termalne komfornosti. U

jednom drugom smo analizirali već izgrađeni parking i raspored drveća na njemu. Napravili smo model koji može pokazati kako da povećamo termalni komfor na tom parking, a da ostane isti broj parking mjesta, samo s različitim rasporedom zelenila. To je jednostavna stvar koja se može mijenjati. Izučavanje urbane klime vrlo je praktička disciplina usmjerena k lokalnoj zajednici. Sve što mi radimo treba služiti lokalnoj zajednici. Dva dana nakon što je taj rad objavljen, javili su nam se iz tvrtke u Nizozemskoj koja se bavi tim problemima da traže naše rezultate. Iz Srbije interesa još uvijek nema.

Sve je više načina na koji možemo dobiti informaciju o vremenskoj prognozi, ali se često ljutimo kada prognostičari »promaše«. Od čega to ovisi, i kakva je kvaliteta vremenske prognoze koju proizvode domaće meteorološke službe, a kakva ona koju možemo dobiti putem stranih servisa. Kome da vjerujemo?

Vremenska prognoza do pet dana je relevantna i možete vjerovati bilo kojem prognostičaru koji prognozira za taj interval. Prognozi danoj za razdoblje iza pet dana nemojte vjerovati, posebice kada govorimo o padalinama. Zašto? Meteorologija je veoma dinamična, no bez obzira na tehnologiju i dalje nije dovoljno dobro razvijena da bismo mogli praviti dugoročne prognoze. Višemjesečne prognoze su nagađanje koje ne mora biti točno.

Upis studenata u posebnoj kvoti za hrvatsko iseljeništvo i hrvatsku manjinu u ak. god. 2018./2019.

Na temelju potpisanog Sporazuma Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Sveučilišta u Zagrebu od 1. ožujka 2017., Senat Sveučilišta u Zagrebu je donio Odluku o kriterijima za upis i posebnoj kvoti namijenjenoj za upis na preddiplomske i integrirane preddiplomske i diplomske studije Sveučilišta u Zagrebu Hrvatima izvan Republike Hrvatske, u akademskoj godini 2018./2019. Posebne upisne kvote odnose se na dvije kategorije definirane člankom 2. Zakona o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske (NN 124/11, 16/12), a to su Hrvati iseljenici u prekomorskim i europskim državama i njihovi potomci i pripadnici hrvatske manjine u europskim državama.

Na web stranici Veleposlanstva objavili smo informaciju o Upisu studenata u posebnoj kvoti namijenjenoj pripadnicima hrvatske nacionalne manjine i hrvatskog iseljeništva na preddiplomske i integrirane preddiplomske i diplomske studije Sveučilišta u Zagrebu u ak. god. 2018./2019., koju je Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske objavio na svojoj web stranici 11. svibnja 2018.

Ivan Sabolić
Veleposlanstvo Republike Srbije
Beograd

Upis Hrvata izvan Hrvatske na preddiplomske sveučilišne studije Hrvatskih studija u ak. god. 2018./2019.

Posebna upisna kvota za Hrvate izvan Republike Hrvatske odnosi se na pripadnike **hrvatske manjine** u europskim državama (u Austriji, Srbiji, Sloveniji, Slovačkoj, Rumunjskoj, Makedoniji, Mađarskoj, Italiji, Crnoj Gori, Češkoj, Kosovu i Bugarskoj) i na **Hrvate iseljenike** u prekomorskim i europskim državama i njihove potomke. Ta kvota nije namijenjena pripadnicima suverenoga i konstitutivnoga hrvatskoga naroda u Bosni i Hercegovini, ni iz Hrvatske.

Prava na školarinu, smještaj i prehranu studenata Hrvata izvan Republike Hrvatske izjednačavaju se s pravima studenata iz Republike Hrvatske.

Svrha je osiguravanja posebne upisne kvote **poticanje povratka Hrvata i hrvatskih potomaka u Hrvatsku**, a u slučaju hrvatskih autohtonih zajednica u dijaspori jačanje njihovih veza s Domovinom i očuvanje identiteta njihovih pripadnika.

Hrvatski su studiji utvrdili upisnu kvotu od **ukupno 53 mjesta** na svojih sedam studija i elemente vrjednovanja za upis pristupnika u akademskoj godini 2018./2019.

Više informacija možete pronaći u brošuri koja se nalazi u pritvku ili na https://www.hrstud.unizg.hr/hrvati_izvan_rh

Ivan Sabolić
Veleposlanstvo Republike Hrvatske
Beograd

Jamena, »slijepo crijevo« na tromedi

Rat je promijenio sve

»Dok nisu zatvorene granice, sa susjedima iz Hrvatske smo se redovno družili i posjećivali. Sada su ostale samo telefonske veze, jer je dalek put da bismo otišli jedni kod drugih«, kažu stanovnici Jamene

Mjesto Jamena najudaljenije je mjesto u šidskoj općini, od Šida je udaljeno oko 40 kilometara. Nalazi se na tromedi između Hrvatske, Srbije i BiH. Najbliža su im mjesta Strošinci i Račinovci u susjednoj Hrvatskoj, ali do njih zbog zatvorenih granica nakon ratnih devedesetih moraju putovati oko 80 kilometara. Jedini način prelaska granice je autocestom preko graničnog prijelaza Batrovci – Bajakovo, koji je za oko dvadeset puta udaljeniji put, umjesto tri, koliko ih razdvaja makadamski put i asfaltna cesta do Strošinaca. Nedavno pokrenuta inicijativa Općine Šid za skoro otvaranje graničnog prijelaza Šid – Račinovci probudila je nadu stanovnika ovog sela da bi konačno ovaj problem nakon više od dvadeset pet godina mogao biti riješen.

Najlakša komunikacija, na njivi

Skoro tri desetljeća mještani sela Jamena sa svojim susjedima iz hrvatskih sela Strošinci i Račinovci, dok obrađuju svoje njive, komuniciraju preko betonskih stubova na oko kilometar udaljenih od sela, koji upozoravaju da se radi o međudržavnoj granici. Asfaltna cesta koja vodi ka Strošincima danas je prekrivena šibljem, a kako navodi prvi čovjek sela **Pero Pajić** rat je promijenio sve, jer su tada međurepubličke postale međudržavne granice, koje su njihov život izmijenile iz korijena. Vijest da bi uskoro njihovo mjesto trebalo biti povezano sa zemljom članicom Europske unije probudilo je nadu da će im prijelaz do susjeda uskoro biti mnogo brži i lakši.

»Imamo urađen makadam i mali dio zemljanog puta u dužini od četiri kilometra koji bi spojio obje strane gdje bi se otvorio granični prijelaz. Nedavno su naše selo posjetili radnici iz *Puteva Srbije*, koji su mjerili širinu tog makadamskog puta što budi

nadu da će se uskoro početi nešto raditi. Dok nisu zatvorene granice, sa susjedima iz Hrvatske smo se redovno družili i posjećivali. Sada su ostale samo telefonske veze, s obzirom na to da je put dalek da bismo otišli jedni kod drugih. Kada bi se ovdje otvorio granični prijelaz, bilo bi više komunikacije i prometa i naše selo ne bi bilo više kao 'slijepo crijevo', kaže predsjednik sela Pajić.

U selu kažu da do sada nije bilo problema ilegalnog prelaska međudržavne granice makadamskim putem do Hrvatske, kako domaćeg stanovništva tako ni migranata. Zakoni obje države se poštuju.

Višestruka korist

Otvaranjem graničnog prijelaza, kako s jedne tako i s druge strane, selo bi nakon više od 25 godina izoliranosti ponovno oživjelo. Obnovili bi se prekinuti kontakti i uspostavila nova suradnja, a omogućio bi se i protok robe, ljudi i dobara iz susjednih sela koja su prije rata bila oslonjena jedna na druge.

»Značilo bi nam puno. I sâm imam dosta prijatelja i rodbine u Strošincima i do njih sad putujem više od sat vremena, umjesto 15 minuta koliko bi mi trebalo kada bi se otvorio granični prijelaz u selu. Dosta naših mještana ima i rođake koji su sahranjeni u susjednim selima, ali zbog velike udaljenosti ne mogu često otići na groblje. Vjerujem da će inicijativa zaživjeti i da će naše selo konačno živnuti«, kaže **Vojslav Filipović** iz Jamene.

Inicijativa za otvaranje graničnog prijelaza Jamena – Račinovci pokrenuta je prije mjesec dana. Na sjednici Općinskog vijeća prihvaćena je većinom glasova.

S. Darabašić

Škola uz žedničku prugu

U blizini Novog Žednika uz prugu iz pravca Subotice jedan šumarak još podsjeća na staru školu koja je na ovom mjestu radila do 1969. godine. U šumarku, u skoro pustom ataru, s tek po kojim salašom u okruženju, nalaze se ruševine pomoćnih objekata nekadašnje salaške škole; vide se ostaci zidova i drvene građe. Na prostoru bivše školske zgrade sada je njiva, posijan je kukuruz. Zvali su je *Šijakova škula*. Kako je puno djece nižeg školskog uzrasta nekada živjelo na salašima u njenoj blizini vidi se na fotografiji iz 1956. godine (iz albuma **Ivana Perčića**). Na fotografiji su čak 34 đaka! Pravi dokumentarni snimak, na kojem se osim đaka i učitelja vidi i dio ovog lijepog školskog objekta i dvorišta. Učenici tog vremena ponijeli su, kažu, lijepa sjećanja iz škole uz prugu...

Dvanaest godina kasnije, 1968., upisana je posljednja generacija *Šijakove škole*. Sada je već bilo znatno manje đaka: 5 u prvom razredu, nitko u drugom, 5 u trećem i 9 u četvrtom razredu. U okolici je bilo sve manje salaša, a time i djece. Ljudi su se selili u selo ili u grad, a salaški šorovi opustjeli. Na popisu salaških škola iz 1921. godine, objavljenom u istraživanju **Tatjana Segedinčev** (*Ex Pannonia* broj 8, 2004. godina), škole su nekada imenovane, među ostalim, i po nazivima tadašnjih šorova, primjerice: »Verušić Cvijin kraj«, »Verušić Matijević kraj«, »Verušić Sudarević kraj«, »Verušić Puzić kraj«, »Verušić Palivukov kraj«... Spomenuti popis je, inače, nastao radi osiguravanja ogrjeva, odnosno drva za grijanje školskih zgrada i na popisu su nabrojane 63 škole.

Lipanjaska gibanja

Anno Domini 1968. počeo je baršunastom revolucijom nazvanom »Praško proljeće«. Naime, na čelo čehoslovačke komunističke partije došao je **Aleksandar Dubček**, koji je najavio odstupanje od čvrstog centraliziranog partijskog kursa i ozbiljne društvene reforme. Svibanj iste te godine je također bio revolucionaran u cijeloj zapadnoj Europi. Najprije u Francuskoj, a potom i u Njemačkoj i Italiji; širom ovih zemalja izbile su velike studentske demonstracije lijeve političke orijentacije. Što uopće nije bilo čudno, jer su u spomenutim zemljama socijaldemokratske i komunističke partije bile snažne i često su određivale i opću političku orijentaciju dotične zemlje. U doba hladnog rata dvije supersile – SAD, koje su vodile blok zapadnoeuropskih naroda i vojni savez NATO, i SSSR, na čelu Varšavskog pakta i njemu pridružene istočnoeuropske zemlje, već su se nekoliko puta »mjerkali«. Prvo u Berlinu 1961. godine, kada su u kolovozu za jedan dan Zapadni Berlin, koji su zajedno okupirali SAD, Francuska i Engleska potpuno zaokružili simboličnim zidom (bodljikava žica i jarkovi) vojne snage Istočne Njemačke (DDR-a), naravno uz pomoć sovjetskih trupa. Službeni njemački naziv zida bio je: *Antifaschistischer Schutzwall* ili naški: *Protufašistički obrambeni zid*. Taj zid je postao simbol razjedinjenosti Europe. Sljedeće godine izbila je »Kubanska raketna kriza« koja je prijetila izbijanjem nuklearnog rata između nekadašnjih ratnih saveznika. Sljedeće »odmjeravanje« snage dogodilo se u listopadu 1956. godine, kada je nakon studentskih demonstracija u Budimpešti izbila »revolucija i domovinski rat«, kako se danas službeno zovu događaji koji su završeni 11. studenog s oružanim sukobima moćne armije SSSR-a i mađarskih ustanika, koji su nakon proglašenja neovisnosti najavili istupanje iz Varšavskog pakta, a uzalud su čekali da im zapadne sile pomognu. Američki predsjednik je izjavio da su mu Mađari simpatični, ali NATO snage neće intervenirati u sukobu. Iste godine i u Poznanu u Poljskoj došlo je do oružanih uličnih sukoba između pobunjenika i »snaga sigurnosti i mira«.

Pojava »Crvene buržoazije«

Četvrtog lipnja predvečer stigao sam u Beograd, jer sam prije početka ispita skoknuo kući po zalihe hrane i čistog rublja. Toga dana je Rektorat Beogradskog univerziteta donio odluku o stupanju cijelog Univerziteta u štrajk i prekid polaganja ispita. Te večeri pred Kapetan Mišinom zgradom (Rektorat) bile su demonstracije, gdje sam bio naravno i ja. Tamo sam od kolega čuo o događanjima prethodnog dana, kada je policija u Zemunu kod »Podvožnjaka« (sličnog kao kod nas na putu za Palić) silom zaustavila studente koji su krenuli u Beograd. Po pričanju bilo je i upotrebe vatrenog oružja, mnogo ranjenih i navodno četvero mrtvih. Službeno policijsko izvješće nikada nije objavljeno. Tu su »slučajno« dobili batine visoki funkcionar **Veljko Vlahović** i

Studenti i policija 1968. u Beogradu

Miloš Minić, predsjednik tadašnje savezne Skupštine. Na svakom fakultetu postojala je organizacija Savez studenata (SS), predstavnici tih fakultetskih organizacija su činili univerzitetski SS. Isto tako, na svakom fakultetu postojao je i Savez komunističke omladine (SK), gdje su profesori i studenti bili zajedno. Treću grupu su činili nastavno-znanstveno osoblje fakulteta čiji predstavnici su bili članovi Rektorata. Situacija je bila prilično zamršena i moglo se manipulirati što se uveliko i činilo. Sjećam se tadašnjeg našeg dekana **Petra Anagnostija** koji je bio na važnom sastanku u Rektoratu, a nas oko tristo čekali smo ga u prepunom amfiteatru. Kad je stigao, bila je tišina takva da se i muha mogla čuti. On nam reče: »Djeco, ja obično psujem dva puta godišnje, ovo je prvi put i majku im j...«. U istom amfiteatru smo slušali devetog lipnja govor na TV-u, našeg vođe **J. B. Tita** koji je rekao otprilike ovo: »Studenti su u pravu, ali nasilničke metode, anarho-liberalne ideje ... itd. itd. nisu prihvatljive«. Nakon govora u sali je bila mrtva tišina, nitko nije rekao nijednu riječ, niti se pljeskalo, svi smo bili razočarani. Kasnije smo sišli na ulicu i oko tri fakulteta smo zaigrali kolo.

Epilog

Sada, nakon pedeset godina, shvaćam da smo bili neki novovremenski martin luteri; željeli smo socijalizam s ljudskim likom i da se komunisti vrate izvornim idejama socijalizma. Zato je Beogradski univerzitet nazvan *Crvenim univerzitetom Karl Marx* zato smo vikali »Dole crvena buržoazija i kneževi socijalizma!«. Tada u sukobu meke i tvrde linije u SK-a pobijedili su tvrdolinijaši, koji su na koncu i rasturili SFRJ nakon pada Berlinskog zida. Umjesto demokratizacije društva dobili smo neku polu-demokraciju, polu-diktaturu. Bili smo naivni? Danas imamo novu buržoaziju, ne znam koje boje i imamo umjesto kneževa tajkune razne vrste. Da ne zaboravim: prije 50 godina u kolovozu ovoga puta trupe Varšavskog pakta okupirale su Čehoslovačku, a kod nas je objavljena opća mobilizacija i JNA je izvedena na granice zemlje. Tada je sve počelo.

Seks, laži i državni projekt

Drugo lice SUBOTICE

»Presuda protiv urednika i vlasnika *Informera*«, »Još jedna presuda protiv *Informera* zbog objavljivanja laži«, »Urednik *Informera* izgubio sudski proces protiv Matića«, »Gruhonjić dobio spor protiv *Informera*«, »*Informer* mora da plati inicijativi *Ne davimo Beograd* 510.00 dinara«...

Ovo su neki od naslova koji će vam se otvoriti nakon što na internetu utipkate te tri slatke riječi: »presuda protiv informera«. I to samo oni koji se odnose na prošlu i ovu godinu.

Svatko tko drži do zdravog razuma, a tko je došao u kontakt s ovom naštampanom hartijom koja se svakodnevno pojavljuje na kisocima u Srbiji imao je priliku uvjeriti se u to s koliko se predanosti i ljubavi novinari *Informera* posvećuju poslu za koji su plaćeni, ne pitajući pritom za cijenu Istine. A istina se u *Informeru* (pre)često plasira najprobranijim izrazima, poput onih da je (gotovo) sve što se odnosi na Hrvatsku i Hrvate ustaško, da za Albance (s Kosova, najčešće) ne postoji drugi izraz osim »Šiptari«, da su pripadnici LGBT populacije pederi; da su to isto, plus domaći izdajnici, strani plaćenici, lopovi i kriminalci svake fele svi članovi oporbe i oni koji tako misle; da Zapad (Amerika posebno) ništa drugo ne radi do li pakosti Rusiji; da je Predsjednik ugrožen sa svih strana...

Treba li takvo što financirati sredstvima iz proračuna? Ako je to projekt državne politike, samo drugim sredstvima, onda svakako treba. A da jest (projekt državne politike, samo drugim sredstvima) osnovano je zaključiti već i iz činjenice da se *Informer* nalazi kao korisnik proračunskog novca u dvanaest lokalnih samouprava u Srbiji (Vojvodini) među kojima se nalazi i Suboti-

ca. Činjenica da je, prema istraživanju Saveta za štampu, na ovoj hartiji prošle godine učinjeno čak 953 prekršaja novinarskog kodeksa komisijama koje odlučuju o dodjeli sredstava medijima, među kojima se nalazi i Subotica, očito ima posve drugo značenje. Primjerice, navedena brojka o 953 *Informerova* prošlogodišnja prekršaja novinarskog kodeksa navedenim komisijama baš se zgodno uklapa u »istinito, nepristrasno, pravovremeno i potpuno informisanje građana«, kako, recimo glasi prva rečenica javnog poziva za »učesće na konkursu za sufinansiranje projekata proizvodnje medijskih sadržaja iz oblasti javnog informisanja«, a koji je 24. svibnja ove godine, s potpisom gradonačelnika **Bogdana Labana**, objavljen na sajtu lokalne samouprave. Po istoj logici i ostalih šest uvjeta za sudjelovanje na natječaju, a koji su definirani člankom 15. Zakona o javnom informiranju i medijima, savršeno se poklapaju s uređivačkom politikom *Informera* i potrebama Grada Subotice, napose oni koji se odnose na »očuvanje kulturnog identiteta srpskog naroda i nacionalnih manjina«, te na »unapređivanje medijskog i novinarskog profesionalizma«.

Na kraju, naravno, ostaje pitanje a što ćemo s kriterijem da je za dodjelu sredstava potrebno da je »medij« (uključujući u ovu kategoriju i *Informer*) u posljednjih godinu dana »poštovao etičke i profesionalne standarde«? Odgovor je, kao svakodnevno i u mnogim drugim situacijama, krajnje jednostavan: praviti se da ne postoji.

Z. R.

Program – Dužijanica 2018.

16. lipnja – *Djeca u Dužijanci* – tijekom dana izlet i etno radio-nica

20 sati – smotra dječjeg folklora, predstavljanje malog bandaša i bandašice – Gradski trg, Subotica

17. lipnja – Dječja zahvala Bogu za žetvu – 10 sati, sv. misa za hvalnicu – katedrala sv. Terezije Avilske, nakon mise procesija oko crkve

23. lipnja – *Priskakanje vatre na sv. Ivana Cvitnjaka* – 19 sati, etno salaš Đurđin

5. srpnja – Otvorenje izložbe *S Božjom pomoći* – 19 sati, Gradski muzej Subotica

8. srpnja – Dužijanica u Žedniku – 10 sati, crkva sv. Marka evanđelista, Žednik

Dužijanica u Bajmaku – 10 sati, crkva sv. Petra i Pavla apostola, Bajmak

13. srpnja – Otvorenje *XXXIII. saziva Prve kolonije naive u tehnici slame* – 19.30 sati, Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame, HKPD Matija Gubec, Tavankut

14. srpnja – *Takmičenje risara* – 6.30 sati, njiva kraj crkve sv. Josipa Radnika u Đurđinu

17. srpnja – Natjecanje u pucanju bičevima – 17 sati, Đurđin

Međunarodni susret oldtajmer vozila

Uvršteno u program *Dužijance*

Predsjednik Udruge bunjevačkih Hrvata Dužijanaca Marinko Piuković kaže kako je do suradnje s oldtajmer klubom došlo još prošle godine, a sve u cilju promoviranja tradicije i običaja Hrvata s ovoga područja te same manifestacije Dužijance

Osmi po redu Međunarodni susret oldtajmer vozila, u organizaciji Međunarodnog oldtajmer kluba *Subotica* održan je protekloga vikenda, 2. i 3. lipnja. Na izložbama u Đurđinu, Subotici i na Paliću prikazano je 45 vozila starijih od 30 godina iz Srbije i zemalja u okruženju.

Starine

Prvi puta ove godine izložba je organizirana i u Đurđinu, i to u okviru manifestacije *Dužijanica*. Predsjednik Udruge bunjevačkih Hrvata *Dužijanica* **Marinko Piuković** kaže kako je do suradnje s oldtajmer klubom došlo još prošle godine, a sve u cilju promoviranja tradicije i običaja Hrvata s ovoga područja te same manifestacije *Dužijance*.

»Članovi ovoga kluba su nam prezentirali svoje automobile, a mi smo njima predstavili sve kulturne i tradicijske vrijednosti koje se nalaze u crkvi i dvorištu. Upoznali su se preko križnog puta od slame s tehnikom slamarstva, pokazali smo im etno salaš te sve stare strojeve koji su smješteni u dvorištu župe, a koriste se za *Takmičenje risara*. Naravno, najveću pažnju privukao im je traktor s čeličnim kandžama, tj. kotačima. Vrlo su bili zainteresirani za sve što su vidjeli jer su i oni sami ljudi koji vole starine i čuvaju iste«, kaže Piuković i dodaje kako se ovakva izložba može očekivati u Đurđinu i sljedeće godine.

Spriječimo ovo

Moto susreta, koji je okupio oko 80 sudionika iz Srbije, Hrvatske, Mađarske, Slovenije, Federacije Bosne i Hercegovine, Makedonije, Austrije i Njemačke bio je *Spriječimo ovo* kako bi se spriječila prodaja vozila u staro gvožđe. Svi izloženi auti su restaurirani i u voznom stanju.

»Posjetitelji izložbe mogu vidjeti automobile raznih marki od *mercedesa*, *volva*, *fiata*, *jaguara* itd. među kojima je i najstariji auto na izložbi *chevrolet* '32. godišće. Ono što je važno za ovogodišnji susret je i prisustvo dvije vrlo značajne ličnosti iz svijeta oldtajmerizma, a to su predsjednik Srpskog saveza istorijskih vozila i predsjednik Slovenskog saziva istorijskih vozila«, kaže predsjednik Međunarodnog oldtajmer kluba *Subotica* **Teufik Isaković**. Ono što je hvaljevrijedno kada je ovaj klub u pitanju, broj članova mu se iz godinu u godinu povećava te će mu se ove godine priključiti tri nova zaljubljenika u stare automobile – jedan iz Sarajeva (BiH), jedan iz Kikinde (SR) te jedan iz Imotskog (HR). Klub trenutačno broji 63 člana, od kojih je devet iz Srbije, a iz Subotice troje.

Jedan od auta koji je privukao najviše pozornosti posjetitelja izložbe bio je *fiat 1100*, star 67 godina. Njegov vlasnik **Ivan Tekera** iz Kutine (HR) kaže kako ovaj, kao i svi drugi oldtajmer automobil za njega ima veliku povijesnu vrijednost jer su potpuno drukčiji od današnjih.

»Moderna vozila naginju k robotici, sve je automatizirano i nemaju dušu. Ne vidi se dodir čovjeka na njima. Međutim, to se ne može reći za automobile koji su pravljani od 20-ih do 50-ih godina prošloga stoljeća. Zbog toga volim ovaj hobi i imam oldtimera.«

Tekera navodi i kako je oldtajmerizam jedan od skupljih hobija te da je to i bio razlog zašto je tek prije nekoliko godina kupio ovaj automobil.

»*Fiat 1100* sam kupio prije 12 godina, od kojih smo ga tri godine morali popravljati. Sada je u odličnom stanju i došao sam iz Kutine ovdje s njime. Iako mi se ljubav prema starim automobilima javila znatno ranije, nisam ju mogao ostvariti jer ona poprično i košta. Tko god se bavi ovim hobbijem zna najbolje koliko«, kaže Tekera.

J. Dulić Bako

Održan 12. Međunarodni i regionalni sajam – *Subotički sajam* 2018.

UBH *Dužijanca* prvi put na Sajmu

Udruženje bunjevačkih Hrvata *Dužijanca* prvi puta je sudjelovalo na Međunarodnom i regionalnom sajmu – *Subotički sajam*, koji je ove godine održan 12. put u Dvorani sportova u Subotici, od 31. svibnja do 2. lipnja. Na mjestu susretanja i povezivanja gospodarstvenika okupilo se 182 izlagača iz Srbije, Mađarske, Hrvatske, Slovenije, Crne Gore, Bosne i Hercegovine i Italije. Ovogodišnji partner manifestacija bio je slovenski grad Bled, a središnja tema turizam, kao sve značajnija gospodarska grana i sektor koji raspolaže potencijalom za povezivanje i razvoj ove regije. Kao i prethodnih godina, svoj štand na Subotičkom sajmu imala je i NIU *Hrvatska riječ* koja je posjetiteljima ponudila svoje tjednike, mogućnost pretplate na njih, priliku za reklamiranje i suradnju, te knjige iz svoje naklade.

Predstavljanje *Dužijance*

Na štandu Turističke organizacije Grada Subotice (TOS) prvi put se na ovom sajmu predstavilo UBH *Dužijanca*, čiji su članovi posjetiteljima ponudili program ovogodišnje *Dužijance*, risarsku

slaninu i risarsku rakiju te prikazali autentičan risarski ručak.

Direktor ove udruge **Marinko Piuković** kaže kako ih je spomenuta turistička organizacija pozvala da se predstave s manifestacijom *Dužijanca* i *Takmičenjem risara*.

»Na štandu imamo izložen risarski ručak koji svake godine priređujemo na *Takmičenju risara*, a svakako predstavljamo i ovogodišnju *Dužijancu* koja je u znaku proslavljanja jubileja – 50 godina gradske *Dužijance* i *Takmičenja risara* i 25 godina zajedničke organizacije crkvene i gradske *Dužijance*. Ovo je prvi put da se Udruga predstavlja na ovom sajmu i u razgovorima s predstavnicima TOS-a smo zaključili da je ovo pravi put suradnje i da Grad Subotica ima velike planove s *Dužijancom* da se ova manifestacija kao brend grada predstavlja i široj javnosti.«

Ponuda Osijeka

Na Sajmu se iz Hrvatske našla ponuda Turističke zajednice Grada Osijeka, Hrvatske gospodarske komore – Županijske komore Osijek i Grada Osijeka.

koje je napravljeno 1664. godine. Predstavljena je i ponuda *Muzeja okusa*, renomiranog restorana koji je u Osijeku otvoren 2016. i koji je kandidiran za *Mišelinovu zvjezdicu*, najveće i najvrjednije priznanje u kulinarskom svijetu koje dobivaju restorani s prestižnom ponudom i uslugom, te nove tvrtke iz Bijelog Brda *BB oil* koja se bavi hladnoprrešenim uljem.

Sajam otvorio gradonačelnik

Subotički sajam 2018. otvorio je gradonačelnik Subotice **Bogdan Laban**, podsjećajući kako su na svim do sada gospodarskim sajmovima u našem gradu, uključujući i ovogodišnji, bili prisutni izlagači iz Mađarske, Hrvatske i Srbije.

»Ono što se nije mijenjalo jest međunarodni karakter sajma kao i zajednički cilj JKP *Subotičke tržnice* koje 11. put organizira ovu manifestaciju i pokrovitelj Sajma – Grada Subotice i Pokrajinskog tajništva za privredu, a to je da se Sajam u Subotici postavi kao trajna manifestacija. Nije se također mijenjalo ni mjesto njegova održavanja – Dvorana sportova, koja je ove godine, na veliko zadovoljstvo izlagača i posjetitelja, konačno klimatizirana. Treba dodati da je afirmaciji i kvaliteti Sajma u Subotici pridonijela i Regionalna privredna komora Sjevernobackog upravnog okruga (RPK SBUO) koja je od 2010. godine i 4. Međunarodnog i regionalnog sajma privrede suorganizator ove manifestacije.«

Prisutne je pozdravio i v. d. direktora RPK SBUO-a **Slobodan Vojinović**, koji je među ostalim rekao kako ostvarenje pozitivnih rezultata u gospodarstvu potvrđuje činjenica da je u posljednjih godinu dana Komora prešla brojku od dvije milijarde dolara prometa s inozemstvom, ostvarila suradnju s preko 106 država svijeta, radila sa svim zemljama Europske unije i s Rusijom i ostvarila s njima suficit. Na štandu Komore na ovogodišnjem Sajmu bilo je prisutno preko 60 izlagača.

Ivana Petrekanić Sič

Tomislav Ružić iz Turističke zajednice ovoga grada kaže da na ovom sajmu sudjeluju gotovo od samog početka njegova održavanja, tj. više od deset godina.

»Uvijek se sklopi nekakav posao, nama je prvenstveno drago što napravimo promociju samog našeg grada, jer Subotica i Osijek su gradovi prijatelji i nama je uvijek lijepo doći ovdje, promovirati naš grad, pokazati nešto novo što imamo. U Osijeku imamo puno posjeta, što poslovnih, što turističkih, što u tranzitu, baš iz Vojvodine odnosno iz Subotice. Po broju turista koji nam dolaze, Nijemci su na prvom mjestu, a Srbija i druge susjedne zemlje zauzimaju drugo-treće mjesto. Konkretno, iz Vojvodine sigurno imamo oko 20 posto dolazaka.«

Na pitanje što najviše interesira subotičke turiste u Osijeku, Ružić podsjeća kako su za Suboticu i Osijek zajedničke secesijske građevine i kako se upravo radi na IPA projektu između ova dva grada, koji se tiče secesije, konkretno obnove parkova i groblja. Osim secesije, kako dodaje, turiste zanima i osječki stari grad – Tvrđa i, naravno, neizbježna gastronomija.

Što se tiče ponude Hrvatske gospodarske komore, ona se na Sajmu predstavila s prvim hrvatskim pivom – *Osječkim pivom*,

Izmjena režima prometa u Subotici

Tajništvo za komunalne poslove, energetiku i promet Gradske uprave Grada Subotice obavještava javnost da je od 4. lipnja 2018. godine nastupila promjena režima prometa, a sve prema projektu tehničke regulacije prometa za Grad Suboticu, u sljedećim ulicama:

1. Nikole Kujundžića – uvodi se jednosmjerni režim obavljanja prometa i to u smjeru od Trga žrtava fašizma ka Preradovićevoj ulici, tako da će se i u dijelu Trga žrtava fašizma od Ulice Somborska cesta do Ulice Nikole Kujundžića obavljati dvosmjerni promet;

2. Józsefa Attila u dijelu od Ulice Somborska cesta do Ulice Nikole Kujundžića – uvodi se jednosmjerni režim prometa i to u smjeru od Ulice Nikole Kujundžića k Ulici Somborska cesta;

3. Kumanovska – uvodi se jednosmjerni režim prometa i to u smjeru od Ulice Arsenija Čarnojevića k Ulici Ivana Zajca;

4. Raskrižje ulica Aleja maršala Tita i Ferenc Szépa – promjena prvenstva prolaza na raskrižju ulica Aleja maršala Tita i Ferenc Szépa tako da će sada prioritet imati vozila koja se kreću Ulicom Ferenc Szépa u odnosu na vozila koja dolaze iz Aleje maršala Tita;

5. Kružni tok na uglu ulica Aleja maršala Tita i Zmaj Jovine – promjena prvenstva prolaza tako da će sada prvenstvo prolaza imati vozila koja izlaze iz kružnog toka k Aleji maršala Tita u odnosu na vozila koja iz Ulice Zmaj Jovina skreću k Aleji maršala Tita.

Konačno obnova Grašalkovićeve palače

Za somborsku staru damu beogradski milijuni

Ministarstvo kulture za obnovu Grašalkovićeve palače izdvojilo osam milijuna dinara. Grad će dodatna sredstva izdvojiti rebalansom proračuna i tada će početi prva faza rekonstrukcije

Godinama su mediji o Grašalkovićevoj palači u Somboru pisali kao o velebnom zdanju koje propada pod teretom godina i nebrige. Nije da se nije htjelo uraditi nešto, već jednostavno za tako zahtjevnu investiciju nije bilo novca. Nema ga ni sada, ali se ipak nazire početak obnove. I to sredstvima koja će u Sombor stići iz Beograda iz Ministarstva kulture i informiranja. Za početak skromnih osam milijuna dinara.

Buduća Palača kulture

A osam milijuna dinara iz republičkog Ministarstva kulture u Sombor je stiglo za projekt *Somnibus – Palata kulture* koji je potporu dobio na natječaju »Gradovi u fokusu 2018«. Ovaj projekt podrazumijeva da će Grašalkovićeva palača biti rekonstruirana kako bi postala svojevrsni centar kulture Grada Sombora. Među ostalim, to znači da bi u tom prostoru bio smješten Kulturni centar *Laza Kostić*. Što će točno podrazumijevati rekonstrukcija Grašalkovićeve palače tek se treba definirati, jer Ministarstvo kulture nije odredilo precizan način ulaganja odobrenog novca. Ta zadaća povjerena je projektnom timu na čijem čelu je gradski vijećnik za kulturu **Nemanja Sarač**, te glavni urbanist Grada Sombora **Milan Stojkov**, prof. dr. sc. **Milivoje Mladenović** i **Bojana Nešović**, koordinatorica Kancelarije za mlade. Prema informacijama do kojih je došla *Hrvatska riječ* što će točno biti rađeno u prvoj fazi rekonstrukcije i koliko novca će u to biti uloženo znat će se za nekoliko tjedana. Do tada će rebalansom gradskog proračuna, osim spomenutih osam milijuna iz republičke kase, za Grašalkovićevu palaču biti izdvojena sredstva i iz lokalnog proračuna. Kada se bude definirao ukupan iznos sred-

stava, bit će definirano i koja faza rekonstrukcije će biti rađena. U svakom slučaju, obnova ove palače je zahtjevan i financijski i građevinski projekt koji će potrajati nekoliko godina. Pokazuje to i računica od prije desetak godina po kojoj je, po tadašnjim cijenama, za kompletnu obnovu potrebno 70 milijuna dinara.

Do sada su na palači rađeni manji zahvati, prije svega obnova krovišta. U palači su smještena lokalna poduzeća *Prostor*, *Parking servis*, *Turistička organizacija*.

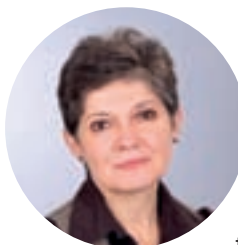
Hrvatski korijeni grofa Grašalkovića

Grašalkovićeva palača u Somboru izgrađena je 1763. godine, a ovo velebno zdanje podigao je upravnik komorskih carskih dobara grof **Antun Grašalković**. Jednokatnica je to u baroknom stilu, u obliku ćiriličnog slova P, ima prostrano dvorište, otvorenu terasu na unutarnjem dijelu fasade. Kada je izgrađena, bila je centar kolonizacije Nijemaca u Bačku. No, nakon što je završeno doseljavanje Nijemaca i kada više nije bilo potrebe da u palači bude karantena za doseljenike koji su iz nje raspoređivani u ostale dijelove Bačke u njoj je 1863. godine otvorena telegrafska postaja. Između dva rata u Grašalkovićevoj palači je bila porezna uprava, a neposredno poslije Drugog svjetskog rata policija. Desetljećima je zatim palaču koristilo Društveno poduzeće za trgovinu *Prehrana*. Samo nekoliko dana prije privatizacije tadašnja ravnateljica tog poduzeća prenijela je pravo korištenja palače na Republiku, odnosno Grad Sombor.

A grof Antun Grašalković, kome Grad Sombor može zahvaliti za palaču, hrvatskog je podrijetla. O tome je u tekstu »Grofovi

Tjedan u Somboru

Medijski dinar

Skoro neprimijećeno je u Somboru prošla vijest da je lokalni medijski portal *SolInfo.org* vratio 20.000 dinara, koliko im je pripalo po medijskom natječaju Grada Sombora. Ovaj novac redakcija portala vratila je revolucionarnom raspodjelom medijskog dinara, prije svega time što je četvrtina

sredstava, a riječ je o 12 milijuna dinara, otišla u ruke tabloidnim medijima i udrugama građana za koje se ne zna na koji način su utrošili sredstva koja su dobili na natječaju prije godinu dana. Oni zlonamjerni reći će kako se ovi iz *SolInfo* ljute, kao uvrijeđene djevojčice, jer su ostali uskraćeni za financijsku potporu. Na stranu to, ali istine radi treba reći da spomenutom portalu nisu naklonjene bile ni bivše somborske vlasti. Moglo bi se to iščitati i ovako: radili su u interesu javnosti, a ne aktualne politike. A to, eto pokazalo se, uvijek košta. Čak i kada je spomenuti portal nešto bez čega oni koji i malo drže do poznavanja lokalnih prilika ne počinju dan.

Ali ako Somborcima dan ubuduće neće počinjati vijestima sa *SolInfo* možda će počinjati tekstovima iz *Srpskog telegrafa*, jer valjda će za 200.000 dinara koliko su dobili napisati barem jedan tekst iz Sombora. Ili recimo tekstovima iz *Dnevnika*, kojih bi trebalo biti barem pet puta više nego u *Srpskom telegrafu*. Em su dobili pet puta više sredstava, em nekako su naši vojvođanski, pa valjda im je i Sombor srcu bliži. Ili će, recimo, Somborcima dan počinjati s *Informerom* koji će svojim napisima morati »opravdati« somborskih 200.000 dinara. Ali, ako će ti napisati biti u stilu već viđenih i čitanih »Ustaše će tražiti Apatin, Sombor i Bačku Palanku« i slično, onda nešto mislim bolje da ne napišu o nama ništa. Ni slova. A tih 200.000 prežalit ćemo nekako. I mogla bih dalje nabrajati medije koji će svoju financijsku sliku koliko-toliko popraviti novcima iz somborske kase, a sve da bi se (formalno) zadovoljio interes somborske javnosti u oblasti javnog informiranja.

Z. V.

P. S. I da ne zaboravim: za informiranje na jezicima manjinskih zajednica izdvojeno je ukupno 300.000 dinara (150.000 za informiranje u bunjevačkoj zajednici na bunjevačkom govoru, 50.000 dinara za radijsku emisiju na hrvatskom i 100.000 dinara kao potpora za informiranje na mađarskom jeziku).

Grašalkovići (Grassalkovich) i kolonizacija Bačke« (objavljen u Godišnjaku za znanstvena istraživanja ZKVH-a br. 3) pisao dr. sc. **Ladislav Heka**, docent na Pravnom fakultetu Instituta za komparativno pravo u Segedinu. Prema njegovima navodima Grašalkovići su bili Hrvati Bunjevci, koji su se u vrijeme najvećega vala doseljavanja Hrvata u Ugarsku, tijekom XVI. stoljeća, naselili na područje Šopronske županije i bili su obitelj koja je najviše napredovala u hijerarhiji od svih bunjevačkih obitelji. Rano su se pomađarili i bili su odani podanici bečkog dvora. Njihova moć potrajala je samo tri generacije, ali su i u tom kratkom razdoblju ostavili neizbrisiv trag. Uspom obitelji počinje upravo s grofom Antunom I. Grašalkovićem (1694. – 1771.). Bio je osoba od povjerenja carice **Marije Terezije** i u to doba stekao je velika imanja između Dunava i Tise. Palača u Somboru razlog je što se njegovo ime i skoro dva stoljeća od gašenja ove obitelji u Somboru i dalje spominje, jer palača se i danas zove Grašalkovićeve.

Z. Vasiljević

Od suda do centra kulture

Oko vlasništva nad Grašalkovićevom palačom prije nekoliko godina Grad Sombor vodio je sudski spor. Sporan je bio način na koji je pravo korištenja ove palače s Trgovinskim poduzećem *Prehrana*, koje se spremalo za privatizaciju, prenijeto na Grad Sombor. Kada je Agencija za privatizaciju raskinula ugovor o prodaji *Prehrane*, počeo je sudski spor jer su zastupnici kapitala *Prehrane* pokušali ovu vrijednu imovinu vratiti u vlasništvo poduzeća. Poslije nekoliko godina sud je ipak presudio u korist Grada. A ideja kako iskoristiti prostor Grašalkovićeve palače proteklih desetljeća bilo je nekoliko. Tako je prije 15 godina nekoliko kulturnih djelatnika Sombora predložilo da se u palači otvori galerija nekoliko poznatih somborskih slikara. Bilo je i ideja da Grašalkovićeva palača bude dio takozvanog umjetničkog kvarta koji bi obuhvaćao prostor kazališta, povijesnog arhiva, knjižnice i palače. Interes za Grašalkovićevu palaču pokazali su i Nijemci, pa je jedna od ideja da se u dijelu Grašalkovićeve otvori muzej kolonizacije podunavskih Nijemaca.

U Erdeviku nadomak Šida održana tradicionalna *Srijemska kulenijada*

U čast srijemskog brenda, domaćeg kulena

»S obzirom na to da se Srijem prostire i izvan granica naše države, kulen svakako može biti poveznica i s ostalim državama u regiji
Ljudi koji vole dobru hranu proći će i nekoliko država u potrazi za novim okusima.«*

Doći u Srijem a ne probati suhomesnate delicije, posebice one domaće, prava je šteta. Tako barem kažu oni koji to učine jedanput i ponovno se u njega vrate iz istog razloga. Kako bi posjetiteljima, ljubiteljima »srijemačkih« proizvoda one bile dostupne na jednom mjestu, svake godine se početkom lipnja u Erdeviku nadomak Šida, u organizaciji Turističke organizacije, Općine Šid, Privredne komore Srbije i mjesne zajednice, u čast kulena, održava tradicionalna *Srijemska kulenijada*. Tako je bilo i ove godine 2. lipnja kada su prostor jednog od najljepših parkova u šidskoj općini zauzeli izlagači suhomesnatih proizvoda iz mnogih mjesta diljem zemlje. Manifestacija je bila natjecateljskog karaktera, a pobjedu je odnio, drugi put zaredom, kulen obitelji **Lemajić** iz Šida. Nisu htjeli otkriti tajnu proizvodnje, osim da je razlog dobre kvalitete srijemskog kulena isključivo njegova domaća proizvodnja.

Gastronomski potencijali

Za kulen se kaže da je brend Srijema i jedan je od rijetkih proizvoda sa zaštićenom oznakom geografskog podrijetla. Ali ne samo kulen. Tu su i fruškogorska vina i ostali suhomesnati proizvodi.

»Ne smijemo zaboraviti da je za Srijem karakteristična gastronomija i to je ono po čemu nas turisti, pogotovo iz naše zemlje, prepoznaju. S obzirom na to da se Srijem prostire i izvan teritorija naše države, kulen svakako može biti poveznica i s ostalim državama u regiji. Ali nije stvar samo u regionalnoj povezanosti i u tim gastronomskim turama. Ljudi koji vole dobru hranu će proći i nekoliko država u potrazi za novim okusima. A to je upravo ono po čemu je svako podneblje karakteristično i što se može ponuditi domaćim i stranim turistima«, kaže direktorica Turističke organizacije Šid **Kristina Radosavljević**.

Osim *Srijemske kulenijade*, u Šidu se održava još nekoliko gastronomskih manifestacija tijekom godine: *Srijemski svinjokolj i kobasicijada* i *Srijemski ručak čobanski*. Sve one održavaju se u prvom redu zbog promocije specifične gastronomije Srijema i privlačenja što većeg broja posjetitelja.

»Općinu Šid tijekom godine posjeti oko 3.000 ljudi iz zemlje i iz regije. Većina, oko 70 posto gostiju dođu upravo zbog manifestacija koje se održavaju u našoj općini. To je pokazatelj koliko je Srijem interesantan upravo u gastronomskom smislu za mnoge turiste«, kaže Radosavljević.

Obiteljska receptura

Ono što srijemski kulen izdvaja od ostalih sličnih proizvoda na tržištu je upravo njegov način proizvodnje, tradicionalan, prema obiteljskoj recepturi. Stručnjaci kažu da kvalitetan kulen, osim kvalitetnog mesa zrelih, starijih svinja, ima izrazito jaku crvenu boju, čvršći je i sadrži manje vode. Drugo, mora imati dovoljnu količinu soli, negdje oko dva do tri posto, sve u zavisnosti kakva je bila godina. Kvalitetna crvena začinska paprika također je bitna za kvalitetu kulena. Od nje potječe njegova boja i daje mu specifičnu aromu i ljuti okus s kojim ne treba pretjerivati. Zatim slijedi proces sušenja i zrenja koji treba početi na niskim temperaturama u zimu, a završava se negdje u proljeće i traje oko šest mjeseci.

»Ove godine je bilo 112 kulenova za ocjenjivanje, dok ih je prošle godine bilo 132. Negdje oko 20 uzoraka prošle godine dobilo je od 90 do 100 bodova. Sada smo imali samo jedan pobjednički kulen, koji je imao 93 boda. Iz toga možemo izvući zaključak da godina možda nije bila dobra za kulen kao što je bila prošla«, istaknuo je predsjednik komisije za ocjenjivanje kulenova, profesor u mirovini **Ilija Vuković**.

»Sad je kod nas donijet novi pravilnik koji postoji u svim europskim zemljama koji dozvoljava malim poljoprivrednim gospodarstvima da u svojim kućanstvima od svojih sirovina proizvode tradicionalni kulen. Ne mogu raditi onako kako su to nekad radili, nego ipak moraju više sredstava uložiti kako bi im kulen bio bolji«, kaže on.

Srijemski, slovački, slavonski ili lemeški...

Kulen je proizvod koji se proizvodi u Bačkoj, Srijemu, Slavoniji i Baranji. Svaki kulen je u zavisnosti od podneblja različit. Slavonski kulen je zaštićen oznakom geografskog podrijetla, dok u Srbiji čak tri kulena imaju oznaku s tom zaštitom: domaći srijemski kulen, slovački i u Lemešu lemeški kulen. Višestruki pobjednik gastronomskih manifestacija o svom kulenu kaže:

»Općenito, godina je bila loša za kulen. Bile su velike vrućine, tako da tko nije imao komoru, teško da je mogao očuvati kulen. Mi smo imali tu sreću da smo ga uspjeli očuvati i zadržati kvalitetu. Ove godine smo deseti put zaredom na *Kobasicijadi* osvojili prvo mjesto, a prošle godine bili smo apsolutni pobjednici«, kaže **Mladen Lemajić**, ističući da je glavni razlog pobjede isključivo domaća proizvodnja.

»Uspijevamo zato što imamo zaokružen proces proizvodnje. Bavimo se poljoprivredom, proizvodimo hranu za svinje, a od našeg mesa proizvodimo kulenje. Ne kupujemo ništa od sirovine osim paprike. Imamo u planu oprobati se i na međunarodnoj razini ali trenutno nemamo vremena za to. Iz pokrajinskih fondova smo dobili poticajna sredstva koja ćemo iskoristiti za osuvremenjivanje proizvodnje po europskim standardima«, kaže Lemajić.

Osim srijemskog, svake godine u Erdeviku dostupan je i lemeški kulen, brend toga mjesta.

»U Erdeviku mnogi hvale naše proizvode. Naš kulen je zaštićen svojim porijeklom, ali pravi brend za sada nismo dobili. Plasiranje proizvoda nije problem. U Hrvatsku idemo svake godine u Istru u Sveti Petar u Šumi, gdje sudjelujemo kao gosti. Za sada tamo samo nosimo svoje proizvode radi reklamiranja i kako bi Istrani probali okuse naše tradicije«, kazala je **Dora Vidaković** iz Lemeša.

Bilo da je srijemski, slavonski, slovački ili lemeški, toga dana nije bilo važno. Ono što je sve povezalo upravo je bio kulen i ljubav prema suhomesnatim delicijama. Ali isto tako i druženje i dobra zabava, koja ni ovog puta nije izostala.

S. Darabašić

Tjedan u Srijemu

Nedostatak kulture

U jednom od izdanja srijemskih lokalnih medija proteklog tjedna polemiziralo se o ljubaznosti, točnije o danas višepreputnoj neljubaznosti na raznim javnim mjestima: trgovini, javnim službama, u školama, na ulici... Zaključak priče bio je da je ljubaznost danas standard koji teško može biti dostignut u ova teška vremena (podsjećajući se pri tom nekih predašnjih ljepših vremena, kada se ljubaznost podrazumijevala i kada o njoj nije bilo potrebe polemizirati). Očito je da se ona danas teško uči. Cijela ova priča navela me je da se u redovima ove kolumne osvrnem na ljubaznost prema novinarima, koji su zbog svoje profesije često izloženi neugodnim situacijama upravo zbog neljubaznosti pojedinaca ali i zbog, mogla bih s pravom reći, njihovog nedostatka kulture i lijepog ponašanja. Nažalost, neljubaznosti i nesolidarnosti nedostaje i među nama kolegama (čast izuzecima), na koju smo rekla bih već navikli. Ali ponekad ne možeš ostati ravnodušan, pa su »bockanja« među novinarima sve prisutnija (a o čuvanju informacija da se i ne govori). Tereni su posebna priča. Mi novinari »terenci« već unaprijed znamo gdje i kako ćemo biti dočekani, od koga možemo dobiti izjavu a od koga ne, tko će nam širom otvoriti svoja vrata, a tko će nas primiti suzdržano. Ali ako profesionalno obavljaš posao i znaš raditi s ljudima, onda te se to nekad i ne dotiče. Mada ne baš uvijek. Ono što nam daje veći poticaj za rad upravo je ta srčanost i gostoljubivost, a na prvom mjestu poštovanje prema nama. Stariji novinari kažu da je nekada novinarska profesija bila uvaženo zanimanje. Prema novinarima se ophodilo s velikim poštovanjem i uvažavanjem. O razlozima zašto je danas drugačije ne bih željela govoriti jer oni u ovom tekstu nisu ni tako važni. Nije sporno ni to da su novinari za takav položaj i odnos drugih prema njima možda i sami krivi. Sve ima svoje razloge, ali za nedostatak kulture i ljubaznosti razloga nema. Kažu ljudi da je sve stvar odgoja i da svi mi manire lijepog ponašanja donosimo iz kuće. Naravno da ima istine u tome, iako se lijepe riječi brzo uče, posebno ako si u profesiji u kojoj si u svakodnevnom kontaktu s ljudima. Zato bi moj apel bio da svi skupa poradimo na sebi kako bi nam svima bilo bolje i da mi novinari ne budemo više, kako je moja kolegica jednom prilikom rekla, »sedma rupa na svirali«.

S. D.

Dionici uče djelovati skupa

Pojam i razvijanje uloga dionika u upravljanju prirodnim resursima postao je prilično važan u modernim shvaćanjima našeg odnosa spram okoliša. Dionik je ona osoba, skupina ili organizacija koji ima svoj jasno definiran udio u skupnom interesu ili skupni interes može utjecati na njega. Autori studije slučaja »Predstavljanje usluga ekosustava sa vrednovanjem na području Bosutskih šuma – integracija biodiverziteta i usluga ekosustava u korišćenje i upravljanje prirodnim resursima« organizirali su u okviru navedenog projekta dva okrugla stola za lokalne dionike: 20. prosinca 2017. u Jameni i 1. ožujka ove godine u Moroviću. Kao ključni dionici, što je i realno stanje, prepoznati su predstavnici šumarstva, vodnog gospodarstva, tradicionalnog stočarstva i zaštite prirode, no sudjelovali su i predstavnici lokalnih samouprava Šida i Srijemske Mitrovice, na čijim se teritorijima ovo područje nalazi, kao i lokalne udruge žena, lovaca i ribiča.

Svi su razmotrili glavne udjele pojedinih sektora: upravljanje šumama u cilju proizvodnje drveta, tradicionalno stočarstvo (svinjarstvo u šumi, ispaša ovaca na nasipu i plantažama topola), radove u gospodarstvu vodom i zaštitu prirode (održavanje bara, šuma i livada u povoljnom stanju za ugroženu floru i faunu). Zanimljiv cilj bio je prepoznati i razumjeti konflikte koji postoje između praksi i aktivnosti pojedinih sektora i dati smjernice za njihovu bolju suradnju.

Upravljanje šumom vs. druge aktivnosti

Usluge šuma u regulaciji voda, očuvanju kvalitete zraka, osiguranju staništa živog svijeta lako su prepoznate. Rekreativna, duhovna i estetska vrijednost te turističke mogućnosti također. Lokalno stanovništvo je, naravno, prije svega vidi kroz vrijednost granjevine za ogrjev, žireva za stoku, kao i sporednih šumskih proizvoda (primjerice gljiva). Konflikt postoji, i to u odnosu na sto-

čare. Zamjerke se odnose i na smanjenu mogućnost korištenja granjevine kao i nedovoljnu kontrolu vađenja tartufa. Prepoznaje se i potreba da se spriječi sušenje šuma osiguravanjem periodičnog zadržavanja vode u šumama.

Tradicionalno stočarstvo vs. druge aktivnosti

Osiguranje visoko vrijedne hrane uz minimalna ulaganja, proizvodnja i plasman tradicionalnih proizvoda, uvećanje prihoda i povećanje standarda lokalnih ljudi prepoznaju se kao osnovna pozitivna vrijednost ovog sektora. Boravkom stoke na ovom području smanjuju se troškovi održavanja zasada topola, obavlja se čišćenje šuma od podrasta, vrši se gnojidba, prozračuje se zemljište i pospješuje razmjena tvari, održavaju se bare i osigurava dotok vode. S druge strane, ukoliko se svinje neadekvatno čuvaju, mora se više ulagati u ograde (koje

stoka oštećuje), manje je žira za obnovu šuma i povećavaju se troškovi održavanja nasipa, kanala i šumskih putova. Oko polovice dionika smatra da je način čuvanja svinja prijetnja za očuvanje šume, dok druga polovica smatra da je taj utjecaj pozitivan. Dok prva skupina smatra da je potrebna procjena broja stoke koja se može držati po jedinici površine i dostupnost subvencija za stočarstvo, druga smatra da je broj stoke potrebno povećati, uz poštivanje propisa. Osnovne primjedbe na račun stočara odnose se na nedovoljnu kontrolu stoke na terenu. Stočarima su predložene mnoge inovacije: poticanje aktivnosti stočarskih udruga, unaprjeđenje odnosa stočara s drugim dionicima, edukacija stočara, promidžba održivog stočarstva, motivacija stanovništva da se bavi stočarstvom, izrada strateških dokumenta, pomoć pri izradi međunarodnih projekata, osiguravanje lakšeg pristupa donacijama i ostaloj finansijskoj pomoći.

Upravljanje vodama vs. druge aktivnosti

Izgleda da postoji konsenzus o značaju prisustva vode u Bosutskim šumama. Periodično plavljenje stvara uvjete za pašarenje i pojenje stoke, povećanje prinosa na njivama i očuvanje vlažnih staništa. S druge strane, odgovarajuća obrana od poplava značajna je za očuvanje ljudske imovine, kultura ali i populacija divljih vrsta. Ipak, urbanizirano »kanaliziranje« vodotoka ima negativan efekt na sve ostale aktivnosti. Primjera radi, Bosut se u ožujku i travnju ispumpava u Savu za potrebe poljoprivrede, a onda šuma ostane »žedna«. Ključne primjedbe na rad vodnog gospodarstva odnosile su se na potrebu takvog upravljanja koje bi bilo usuglašeno s ostalim sektorima i lokalnim potrebama.

ma. Smatra se da kanali koji postoje trebaju služiti i za odvodnjavanje i za navodnjavanje prostora. Konačno, prijedlog je da se formira vodna retencija i smanje naknade za odvodnjavanje.

Zaštita prirode vs. druge aktivnosti

U ovom odnosu se najbolje reflektiraju višedesetljetni konflikti. Naime, 70% sudionika smatra da zaštita ovoga područja ograničuje proizvodnju drveta, a veliki broj njih smatra i da negativno utječe na upravljanje vodama i regulaciju poplava. Ipak, zaštita prirode se pozitivno percipira u smislu koristi za lokalno stanovništvo i tradicionalno stočarstvo.

Preporuke za bolje upravljanje Bosutskim šumama

1. Planirati i izgraditi retenciju koja bi tijekom poplave prikupila veliku količinu vode.
2. Subvencionirati tradicionalno svinjarstvo u šumama.
3. Kontrolirati kretanje svinja na terenu radi sprječavanja štete.
4. Proglasiti zaštićeno područje PP *Bosutske šume*, ali uz prethodno usklađivanje interesa među sektorima.
5. Uspostaviti Vijeće dionika koje treba raditi na integralnom upravljanju.

Sakupljanje tartufa je ilegalno

Šume uz Savu i Bosut vrlo su bogate tartufima, gljivama s podzemnim plodnim tijelima koje se cijene kao (skupa) gastronomska delicata. Ipak, sve vrste su u Srbiji zaštićene zakonski i njihov izvoz nije dozvoljen, pa se naročito u Srijemu (i na Fruškoj gori i u Posavini) iskopavanjem tartufa pomoću pasa i njihovom prodajom više tisuća ljudi bavi ilegalno. Pokazuju to priče s terena. Tartufari svoja mjesta gdje traže tartufe kriju i grčevito brane. Pošto je oblast neregulirana, a interes velik, velik je i broj

ljudi koji traže tartufe. Nerijetko dolazi do sukoba, razbijaju se automobili, ljudi se svađaju i tuku, pa čak povlače i oružje. Upravo u lipnju kreće sezona potrage za tartufima. Najbogatije tartufima su šume oko Obedske bare, šuma Crni lug kod Boljevaca i Senajske bare kod Platičeva, te cijeli kompleks Bosutskih šuma. Navodno, tartufari ovim ilegalnim poslom u Srijemu zarađuju i do 30.000 eura godišnje.

Marko Tucakov

Europska nagrada za projekt iz Bača

BAC – Projekt konzervacije Bačke tvrđave jedan je od dobitnika ovogodišnje nagrade Europske unije i mreže *Europa Nostra* za kulturno naslijeđe, najuglednije europske nagrade u ovoj oblasti. Dobitnici su zaslužni za dostignuća u očuvanju i istraživanju naslijeđa, posvećenim aktivističkoj službi, kao i obrazovanju, obučavanju i podizanju svijesti u oblasti naslijeđa, posebice znajući da je 2018. Europska godina kulturnog naslijeđa. Svečanost dodjele nagrade bit će održana 22. lipnja u Berlinu na prvom Europskom samitu kulturnog naslijeđa.

O stvaralaštvu Ljubice Kolarić Dumić u Zagrebu

ZAGREB – U okviru programa *Tribina Collegium Hergešić*, u Europskom domu u Zagrebu održana je književno-glazbena večer na kojoj je bilo riječi o stvaralaštvu književnice **Ljubice Kolarić Dumić**, podrijetlom iz Srijema. O književnom stvaralaštvu Kolarić Dumić govorio je **Đuro Vidmarović**, predsjednik Društva hrvatskih književnika. Bilo je riječi i o slikovnici *Ja se mraka ne bojim* koju je resorno ministarstvo predložilo za lektiru u osnovnoj školi u Hrvatskoj. Također, sudjelovali su i **Mato Jurić**, predsjednik Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata i **Zlatko Žužić**, tajnik Zajednice i recenzent i urednik dviju knjiga Kolarić Dumić. U okviru večeri nastupio je i dječji zbor *Zagrebački anđeli* kojega vodi pijanist i skladatelj **Vitomir Ivanjek**.

Večer desetominutnih drama

SUBOTICA – Dramska sekcija Američkog kutka (AC Drama Club) u Subotici prikazala je svoj rad u proteklih pola godine na *Večeri desetominutnih drama* koja je održana u ponedjeljak u Gradskoj knjižnici. Polaznici su izveli četiri desetominutna dramska komada i to na tri jezika – engleskom, srpskom i hrvatskom. Svoje glumačko umijeće prikazali su ovom prilikom: **Ana Piuković**, **Katarina Piuković**, **Katarina Ivanković Radaković**, **Milica Vuković**, **Davorin Horvacki**, **Petar Huska**, **Vedran Peić** i **Stefan Nikolčić**. Mlade glumce priremila je voditeljica Kluba **Nevena Mlinko**, a za odabir glazbe bio je zadužen **Darko Temunović**. Postavljeni su nagrađivani suvremeni komadi američkih i engleskih autora, koje su polaznici i voditeljica Kluba skupa odabrali i preveli.

Večer je imala humanitarni karakter: dobrovoljni prilozi sakupljani su za liječenje oboljelog Subotičanina **Daniela Budaija**.

Knjiga Hilde Heinrich predstavljena na Paliću

PALIĆ – U ogranku Gradske knjižnice na Paliću u srijedu je, prema najavama, održano predstavljanje knjige **Hilde Heinrich** *Sa šporelja u majkinoj kuhini – starovinska bunjevačka ila*. Knjiga sadrži stare recepte s ciljem da se sačuvaju sjećanja iz autoričina djetinjstva u bunjevačkom domu, o obiteljskom životu i običaju kad se što kuhalo tijekom tjedna, ali i cijele godine kad su bili

veliki crkveni blagdani ili kad se u kući obavljao neki veliki posao kao što je žetva, kolinje, mobe i slično. O knjizi je, osim autorice, govorio i **Dragan Rokvić**, ravnatelj Gradske knjižnice Subotica.

Č'a Grgina huncutarija u Narodnom kazalištu

SUBOTICA – Predstava *Č'a Grgina huncutarija* nastala u produkciji dramskog odjela HKC-a *Bunjevačko kolo* biti će igrana u nedjelju, 10. lipnja, na sceni *Jadran* Narodnog kazališta Subotica, s početkom u 19.30 sati. Karte se mogu kupiti na blagajni kazališta u pretprodaji ili pred početak predstave.

Znanstveni kolokvij ZKVH-a o zaštiti mjesnih govora

MONOŠTOR – ZKVH organizira LV. znanstveni kolokvij na temu »Zaštita mjesnih govora vojvođanskih Hrvata« koji će biti održan u ponedjeljak, 11. lipnja, s početkom u 18.30 sati u Etno kući *Mali Bodrog* (Oslobođenja 32) u Monoštoru.

Uvodničarke su prof. dr. sc. **Ljiljana Kolenić**, Filozofski fakultet u Osijeku, Odsjek za hrvatski jezik i književnost, Katedra za hrvatsku jezičnu povijest i hrvatsku dijalektologiju i izv. prof. dr. sc. **Emina Berbić Kolar**, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta *Josipa Jurja Strossmayera* u Osijeku, Odsjek za filologiju, Katedra za jezikoslovlje i književnost. One će govoriti o procesu zaštite mjesnih govora kao nematerijalnih kulturnih dobara u Hrvatskoj i zašto zaštititi mjesne govore bačkih Hrvata i koje bi valjalo zaštititi.

Skupština Pučke kasine 1878.

SUBOTICA – *Pučka kasina 1878.* iz Subotice poziva sve članove, simpatizere i prijatelje te udruge na godišnju skupštinu udruge koja će biti održana u ponedjeljak, 11. lipnja, u prostorijama кафе kluba *Bukowsky* u Subotici (Svetozara Markovića 11, kod *Elektrovovodine*) s početkom u 19 sati. Ovom prigodom bit će riječi i o obljetnicama kao što su 140 godina od osnutka i 20 godina od reosnutka *Pučke kasine*, 15 godina izlaženja *Glasnika Pučke kasine*, te 80 godina od rođenja vlč. **Lazara Ivana Krmpotića**.

Godišnji koncert STO-a

SUBOTICA – Godišnji koncert Subotičkog tamburaškog orkestra bit će održan u srijedu, 13. lipnja, u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici, s početkom u 19.30 sati. Sudjeluju: Subotički tamburaški orkestar, Dječji orkestar i Subotički tamburaški kvartet te vokalne solistice **Marija Kovač** i **Ružica Inić**. Ulaznice se mogu kupiti u кафе baru *Galerija* po cijeni od 300 dinara.

Godišnji koncert Jelačića

NOVI SAD – Godišnji koncert HKPD-a *Jelačić* iz Petrovaradina bit će održan u iduću subotu, 16. lipnja, u Amfiteatru SPENS-a u Novom Sadu. Sudjeluju: Dječji kreativni odjel *Petrovaradionica*, *Jelačićeva tamburaška mornarica* i Mješoviti pjevački zbor muške i ženske klape. Početak je u 19 sati, a ulaz je besplatan.

Rezultati Javnog poziva Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Hrvatske

37 tisuća eura za Hrvate u Srbiji

Objavljeni su rezultati Javnog poziva za prijavu posebnih potreba i projekata od interesa za Hrvate izvan Hrvatske za 2018. godinu, kojima su raspoređena sredstva u ukupnom iznosu od 2.234.500 kuna (oko 303 tisuće eura). Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, koji je Javni poziv i objavio, zaprimio je 834 prijave u kategorijama neprofitne organizacije, fizičke osobe te kategoriji ugroženi pojedinci (pripadnicima hrvatskog naroda izvan Hrvatske koji se nalaze u teškim socijalnim i materijalnim prilikama).

Sredstva s Javnog poziva dobili su i Hrvati u Srbiji; od ukupno 101 izabranog podržano je 10 projekata ove zajednice. Sredstva su dobili: **Aleksandar Kovačević** iz Beograda za projekt *Uključivanje mladih u Prvu Sinodu Beogradske nadbiskupije s ciljem osnaživanja hrvatskih korijena, povijesti, kulture i tradicije* (25.000); Franjevački samostan svetog Mihovila iz Subotice za *Izradu idejnog projekta za sanaciju i rekonstrukciju samostana i geodetsko praćenje* (25.000); HKC Bunjevačko kolo Subotica za *Zamjenu vrata na folklornoj vježbaonici i uredu Centra* (28.000); HKPD Matija

Gubec iz Tavankuta za *7. seminar bunjevačkog stvaralaštva* u Tavankutu (15.000); HKPD Jelačić iz Petrovaradina za projekt *Croz kuhinje Vojvodine 2018.* (15.000); Hrvatsko nacionalno vijeće za *Osnaživanje kadrovskih resursa HNV-a* (70.000); Udruga Široko iz Niša za *Jačanje kapaciteta udruge* (10.000); Udruga banatskih Hrvata iz Zrenjanina za *Glas banatskih Hrvata* (25.000); ZHZ Ilija Okruglić iz Zemuna za organiziranje manifestacije *Srijemci Srijemu* (30.000) i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata iz Subotice za *Digitalizaciju kulturne baštine Hrvata u Vojvodini* (25.000). U kategoriji ugroženih pojedinaca, jednokratnu financijsku potporu (5.000 kuna) dobila je **Mira Rauk** iz Novog Sada. Ukupan iznos sredstava izdvojen za Hrvate u Srbiji je 273.000 kuna (36,9 tisuća eura). Javni poziv Državnog ureda provodi se s ciljem promicanja veza i jačanja suradnje Hrvatske s Hrvatima izvan Hrvatske te očuvanja hrvatskog identiteta, odnosno promicanja hrvatskog jezika, kulture, tradicije i jačanja položaja hrvatskog naroda izvan Hrvatske te pomoći ugroženim pojedincima. Odluka o dodjeli financijske potpore (u cijelosti) dostupna je na mrežnim stranicama Ureda: www.hrvatiizvanrh.hr.

D. B. P.

X. dani A. G. Matoša i Josipa Andrića u Plavni

U znaku obljetnice Društva

Jubilarni, deseti *Dani A. G. Matoša i Josipa Andrića* bit će održani za vikend – 9. i 10. lipnja u Plavni. Manifestacija počinje sutra (subota, 9. svibnja) u 10 sati, otvorenjem likovne kolonije u Vatrogasnom domu Plavna. Od 16 sati u istom prostoru bit će održana kreativna radionica za djecu.

Sljedećega dana, u nedjelju, 10. svibnja, u 9.30 sati bit će služena sveta misa u župnoj crkvi svetog Jakova. Popodnevni program počinje u 16.45 otvorenjem izložbe radova nastalih na likovnoj koloniji, a u 17 sati slijedi svečana akademija posvećena desetoj obljetnici rada HKUPD-a *Matoš*.

Na svečanoj akademiji bit će predstavljena knjiga *Kronike zavičajnih refleksija Zvonimira Pelajića* u nakladi HKUPD-a *Matoš* i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata te knjige o **Matošu** u nakladi Društva hrvatskih književnika, Ogranak slavonsko-baranjsko-srijemski i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Organizator manifestacije je HKUPD *Matoš* iz Plavne.

Inače, nedjeljni program u Plavni uvršten je i u jednu drugu manifestaciju – druge po redu *Dane Antuna Gustava Matoša* koji se održavaju u Zagrebu i Tovarniku a pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture Hrvatske.

Kultura

24. Baranjski bećarac u Dražu

Andrea Bikić

Anita Đipanov-Marijanović i Biljana Đipanov

Šokci iz Podunavlja USPJEŠNI na reviji

Tradicionalna kulturno-turistička manifestacija *Baranjski bećarac*, 24. po redu, održana je prošlog vikenda u Dražu. Na ovoj manifestaciji koja čuva kulturnu baštinu, tradiciju i običaje baranjskih Šokaca sudjelovale su i šokačke udruge iz bačkog Podunavlja.

U Dražu su se okupili zaljubljenici u folklor i pisanu šokačku riječ, ali je 24. *Baranjski bećarac* počeo izložbom kolača rađenih po tradicijskim receptima i izložbom dijelova nošnje – *Iz šublika naših baka*. U nastavku programa predstavljena je *Šokačka rič*, knjiga bećaraca pisanih na šokačkoj ikavici. Na pedesetak strana knjige su i bećarci vojvođanskih autora – **Stanke Čoban**, **Kate i Antuna Kovača**. Šokci iz bačkog Podunavlja uspješno su se predstavili i na reviji nošnji. U kategoriji snaša, po ocjeni žirija, najljepšu nošnju imala je **Marija Vuković**, predstavница UG *Tragovi Šokaca* iz Bača.

»Nošnja koju je Marija predstavila je najsvečanija nošnja udate mlade žene. Nosila se u svečanim prigodama, u crkvu, balove, svatove. Ima puno detalja vezenih zlatnim koncem, suknja i keclja su od lionske svile, a marama je svilena tkana početkom 30-ih godina prošlog stoljeća. Udata žena je obavezno bila zavita u konđu i šamiju, a imućnije su imale i zlatan vinac. Za ovu prigodu Marija je bila spremna za svatove, bila je enga. U šokačkim svatovima enga je vrlo blizak rod sa đuvegijine strane – udana mlada žena, sestra ili sestrčina ili đuvegijinog brata žena«, kaže Stanka Čoban, predsjednica UG *Tragovi Šokaca* Bač.

U konkurenciji snaša treće mjesto osvojila je **Anita Đipanov-Marijanović**, članica KUDH-a *Bodrog* iz Monoštora koja je prika-

zala nošnju koju su u Monošturu nosile kraljice za Duhove.

»Sprimita sam u nošnju iz 1870. godine. Ovako su se sprimale mlade udate žene, koje su išle u ophod sa kraljicama po selu za Duhove«, pojasnila je Anita.

U konkurenciji djevojaka drugo mjesto osvojila je **Andrea Bikić**, HKUPD *Antun Gustav Matoš* iz Plavne koja je predstavila nošnju koja se u Plavni nosila u crkvu na Veliku Gospu. Gospo-noše su mlade djevojke, njih šest, koje su nosile Gospin kip u procesiji na Veliku Gospu. Bile su »spremite u bilo ruvo, a priko prsa su nosile nebesko plave pantljike«. One simboliziraju čistu dušu. Nestao je taj običaj prije tridesetak godina, ali su ga u udruzi *Matoš* ponovno oživjeli prije nekoliko godina.

Na reviji je sudjelovala i **Biljana Đipanov** iz monoštorskog *Bodroga* koja je za reviju odabrala nošnju u kojoj se zimi išlo na misu. Šokačku nošnju iz Vajske i Plavne predstavile su članice HKUPD-a *Matoš*, odnosno HKU *Antun Sorgg*.

Z. V.

Berežani u Satnici Đakovačkoj

HKPD *Silvije Strahimir Kranjčević* iz Berega sudjelovalo je na 10. smotri folklor *Satnica u igri, pjesmi i plesu* u Satnici Đakovačkoj. Predsjednik udruge **Milorad Stojnić** nagrađen je kao najljepše obučeni momak. Milorad je nosio svečanu mušku nošnju zlatom šljokanu.

Marija Vuković

Milorad Stojnić

Tavankučani i Rumljani na susretu društava *Matija Gubec* u Sotinu

Zajedničko ime i kultura kao poveznica

Susret kulturno-umjetničkih društava koja nose ime vođe Seljačke bune i najvećeg narodnog junaka u Hrvata **Matije Gupca** ove je godine organiziran šesnaesti put, a održan 2. lipnja u Sotinu, mjestu kod Vukovara, u Hrvatskoj. Na ovim se susretima svake godine okupe društva iz triju zemalja: Hrvatske, u kojoj djeluje najviše udruga s ovim imenom – iz Zagreba, Gornje Stubice, Donjeg Miholjca, Ilače, Sotina i Slavonskog Kobaša, potom iz Bosne i Hercegovine – iz Bakovića kod Fojnice, te iz Srbije – iz Rume i Tavankuta.

Program susreta započeo je prijemom predstavnika udruga u gradskom poglavarstvu Grada Vukovara, gdje ih je primio dogradonačelnik **Marjan Pavliček**. Na sastanku su se predstavili svi predstavnici društava, a dogovoreno je da će sedamnaesti susret udruga biti održan u Gornjoj Stubici. Kulturno-umjetnički program priređen je u Domu kulture u Sotinu. Sve udruge su predstavile dio svojega programa, a što se tiče udruga iz Srbije, rumski *Gubec* se predstavio blokom tradici-

onalnih srijemačkih pjesama, dok su se Tavankučani predstavili splotom bunjevačkih plesova. Nakon završetka programa, podijeljene su zahvalnice a daljnji program i druženje starih poznanika nastavljeni su u Hrvatskom domu u Bogdanovcima.

I. D.

Humanitarna slikarska kolonija Hrvatskog kulturnog centra iz Novog Sada

Štafelaji u sjeni tekijskih lipa

Ni sparno vrijeme niti ogromne prometne gužve na ulasku u Petrovaradin iz pravca Novog Sada i obratno nisu mogle pokvariti ugođaj ni motivaciju likovnjaka koje je 2. lipnja okupio Hrvatski kulturni centar iz Novog Sada u sjeni crkve Gospe Snježne na Tekijama. Scenografija je bila idealno postavljena: Petrovaradinski rit kojeg pruga dijeli od starih lipa koje čine gotovo idealno okruženje tekijskog marijanskog svetišta. Na humanitarnoj slikarskoj koloniji *Dar za budućnost* sudjelovali su slikari iz Subotice (iz Hrvatske likovne udruge *Croart*), Beograda, Novog Sada, Beške i Sombora, kao i majstori kista iz Hrvatske – članovi Udruge vukovarskih slikara i udruge *Belart* iz Belišća. Skupa ih je bilo 22, a sa slikama koje su poslali oni slikari koji nisu mogli doći, fundus ove kolonije iznosi 36 slika.

»Ovom kolonijom željeli smo na simbolički način zahvaliti Gradu Novom Sadu, te njegovu gradonačelniku **Milošu Vučeviću** na odličnoj suradnji koju gradske vlasti imaju s Hrvatskim kulturnim centrom i drugim hrvatskim udrugama u našem gradu«, rekao je **Dragan Dražen Ilić**, predsjednik Centra. »Sve slike će biti ponuđene na dražbi u Kulturnom centru Novog Sada, nakon dvodnevnog izlaganja, a sav ostvareni prihod od njihove prodaje, po dogovoru s direktorom Klinike za ginekologiju i akušerstvo Kliničkog centra Vojvodine prof. dr. **Tihomirom Vejnovićem**, bit će namijenjen kupnji opreme koja je potrebna novosadskom rodilištu«, kaže on.

Koloniju je otvorio **Dalibor Rožić**, član Gradskog vijeća Novog Sada za kulturu.

»Važno nam je da negujemo stvaralaštvo svih nacionalnih zajednica koje žive u Novom Sadu i pružimo podršku takvim

kulturnim sadržajima. To su vrijednosti za koje se zalaže Novi Sad, a na njima posebno inzistira Europska prijestolnica kulture. Iznimno nam je drago što je Hrvatski kulturni centar organizirao ovako kvalitetan događaj i okupio slikare iz vojvođanskih i hrvatskih gradova da skupa stvaraju«, kazao je Rogić, koji je sa sudionicima kolonije bio u društvu **Aleksandra Kravića**, člana Gradskog vijeća za promet i putove.

Koloniju je obišao i umjetnike i organizatore pozdravio generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici **Velimir Pleša**. Organizator je naveo da ju je realizirao uz pomoć još dvije hrvatske udruge iz Novog Sada – HKPD-a **Stanislav Preprek** i HPD-a **Franjo Štefanović**.

M. Tucakov

Auto za tavankutski Gubec

Gradsko društvo Crvenog križa Zagreb na više razina potpomaže hrvatsku zajednicu u Srbiji, pa tako i HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta. Prateći djelovanje hrvatske zajednice u tom selu, te razvoj ruralnog turizma u službi promocije hrvatske tradicije, odlučili su *Gupcu* donirati automobil koji bi im trebao olakšati svakodnevne aktivnosti. Ravnatelj *Crvenog križa* **Petar Penava** tim je povodom izjavio: »Slijedom dugogodišnje suradnje Gradskog društva *Crvenog križa* Zagreb s hrvatskom nacionalnom manjinom u Vojvodini i njihovim institucijama, koja se ogledala kroz niz uspješnih zajedničkih projekata, naše društvo odlučilo je i ovaj put pomoći putem donacije vozila za potrebe rada HKPD-a *Matija Gubec*.«

I. D.

Hrvatsko kulturno
-prosvjetno društvo „Jelačić“
Petrovaradin
priređuje

GODIŠNJI KONCERT

Dječjeg kreativnog odjela
„Petrovaradionica“

Jelačićeve tamburaške
mornarice

Mješovitog pjevačkog zbora
Muške i ženske klape

Subota, 16. 6. 2018.
u 19 sati
Amfiteatar SPENS-a
u Novom Sadu

Pokrajinsko tajništvo za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama
Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine - nacionalne zajednice

Spomenik, bista, uređenje knjižnice, knjige...

Redovita godišnja skupština Katoličkog društva (KD) *Ivan Antunović* iz Subotice održana je u ponedjeljak, 4. lipnja, u pastoralnom centru *Augustinianum*. Na skupštini je jednoglasno usvojeno Izvješće o radu Društva i Financijsko izvješće za 2017. te Plan i program za 2018. godinu.

Predsjednik udruge vlč. dr. **Ivica Ivanković Radak** je naglasio kako je Društvo u 2017. godini realiziralo svoje redovite manifestacije.

Najveći dugoročni projekt Društva je podizanje spomenika biskupu **Ivanu Antunoviću** u Subotici, koji se realizira u suradnji s HNV-om i ZKVH-om. Glede toga projekta za ovu godinu je u planu izlivanje spomenika u bronci, ukoliko se prikupe sredstva, jer je riječ o zahtjevnom financijskom koraku. Kada je u pitanju projekt postavljanja biste svećenika i pjesnika **Alekse Kokića**, podsjetio je da je u 2017. bista izlivena u bronci, da su

osigurana sva potrebna sredstva za njezino postavljanje, ali se već punih deset mjeseci čeka na dozvolu Grada Subotice. S tim u vezi, sa žaljenjem je konstatirao otežanu komunikaciju i odugovlačenje od strane Gradske uprave.

Ivanković Radak je iznio i prijedlog glede višegodišnjeg projekta Društva – uređenja Bunjevačko-šokačke knjižnice *Ivan Kujundžić* u Subotici, koja je prvotno nastala kao knjižnica za- vičajnog karaktera. Radi bolje dostupnosti i sistematizacije građe, potrebno je napraviti katalogizaciju prema suvremenim normama te objediniti cjelokupni fond knjižnice u zajedničku elektroničku bazu, jer jedna od velikih poteškoća je što se fond knjižnice trenutno nalazi na nekoliko lokacija.

Društvo *Ivan Antunović* ima i razvijenu nakladničku djelatnost. Za 2018. godinu, uz stalne periodične publikacije – mjesečnik *Zvonik* i godišnjak *Subotička Danica*, u planu je tiskanje knjige sabranih tekstova iz *Zvonikove* rubrike *Povijesni kutak* autora **Stjepana Beretića**, te u sunakladi sa Župom Presvetog Trojstva u Somboru, i spomenice istoimene župe.

Skupština je usvojila i Pravilnik o postupku dodjele Nagrade *Ivan Antunović*. Radi se o priznanju koje je utemeljeno 1991. godine, pod nazivom *Antušova nagrada*, a dodjeljuje se za postignuta ostvarenja i kao poticaj za daljnji rad na području povijesti, kulture i duhovnosti među Hrvatima u Bačkoj: zaslužnom pojedincu, zaslužnoj udruzi ili neformalnoj zajedničkoj inicijativi i brojnoj obitelji, koji su se istakli svojim doprinosom i djelovanjem na vjerskom, kulturnom i društvenom polju. Izvršena je zamjena člana Nadzornog odbora, te je jednoglasno izabran novi član.

Na kraju skupštine članovi su u raspravi iznijeli svoja viđenja o daljnjem radu Društva.

K. D.

Tijelovo u subotičkoj katedrali-bazilici

Svetkovina Presvetog Tijela i Krvi Kristove proslavila se u Katoličkoj Crkvi protekloga tjedna, 31. svibnja. Toga dana u subotičkoj katedrali-bazilici sv. Terezije Avilske po već ustaljenome običaju tijekom mise predstavljeni su i ovogodišnji nositelji žetvenih svečanosti, manifestacije *Dužijance*. Za bandašu je odabran **Marko Križanović**, a titulu bandašice ove godine nosi **Marija Piuković**.

J. D. B.

U susret blagdanima

8. lipnja – Presveto Srce Isusovo
9. lipnja – Bezgrješno Srce Marijino
13. lipnja – sveti Antun Padovanski

Raspored slavlja na *Bunariću*

9. lipnja – Srce Marijino: sveta misa u 18 sati
7. srpnja – Prva subota: sveta misa u 9.30 sati
13. srpnja – Majka Božja Bistrička: sveta misa u 18 sati
16. srpnja – Karmelska Gospa: sveta misa u 18 sati

Gerardovo

U Karmelićanskoj crkvi u Somboru od 17. do 22. lipnja svakoga dana u 18 sati će se moliti krunica, a u 18.30 je sveta misa, propovijed i molitva na grobu o. Gerarda.

U nedjelju, 24. lipnja, u 17 sati je okupljanje hodočasnika i sveta ispovijed, dok će u 17.30 sati biti molitva svete krunice. Dodjela nagrada školskoj djeci je predviđena za 18 sati, a svečana sveta misa u 18.30 sati. Misno slavlje predvodit će subotički biskup mons. dr. **Ivan Pénzes**.

Petrovo i zlatni jubilej

Na Petrovo, 29. lipnja, u 10.30 sati će subotički biskup mons. dr. **Ivan Pénzes** slaviti zlatnu misu, a ujedno će biti i đakonsko ređenje.

Jubilej Subotičke biskupije

U subotu, 30. lipnja, u 11 sati bit će služena svečana sveta misa zahvalnica o 50. obljetnici osnutka Subotičke biskupije.

Ž. V.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Svetkovina Božje ljubavi

Među svetkovinama u liturgijskom kalendaru već stoljećima nalazi se i svetkovina Presvetog Srca Isusovog. Srce je oduvijek za čovjeka predstavljalo simbol ljubavi, izvor čovjekovih osjećaja. Za onog koji nema ljubavi kaže se da nema srca. Srce je sinonim za voljeti. Tako ova svetkovina podsjeća vjernike na ljubav koju im daruje Bog.

Srce koje slavimo na slikama i kipovima uvijek se prikazuje probodeno, jer, svjedoči evanđelje, prije nego što su Isusa skinuli s križa, kopljem su mu proboli srce i iz njega je potekla krv i voda. Stoga nas prikaz probodenog srca trajno podsjeća na cijenu ljubavi koju je Krist morao platiti. Dakle, ova svetkovina je svetkovina Božje ljubavi prema čovjeku, svetkovina žrtve koju je Svemogući Bog podnio za čovjeka da bi ga spasio jer ga neizmjerljivo ljubi. Ona nas podsjeća na našu obvezu da tu ljubav uzvratimo, ne možemo istom mjerom, jer smo nesavršeni i ne možemo ljubiti poput savršenog Boga, ali se možemo truditi da ljubimo, da budemo zahvalni koliko je u čovjekovoj moći.

Utjelovljena Božja ljubav

Bog je oduvijek ljubio čovjeka i različitim čudesima i zahvatima u povijesti tu ljubav pokazivao. No, vrhunac očitovanja bio je Isus Krist. Utjelovljeni Sin Božji je utjelovljena ljubav Božja, koja je čovjeku u Isusovoj osobi postala vidljiva i opipljiva. U srcu Sina Bog je utjelovio svoju ljubav, dao joj lice čovjeka, pustio je s neba u svu težinu ljudskog postojanja na zemlji, da bi čovjek lakše razumio, doživio i prihvatio ljubav Svevišnjeg. O tome nam govori apostol Ivan u svojoj poslanici: »U ovome se očitova ljubav Božja u nama: Bog Sina svoga jedinorođenoga posla u svijet da živimo po njemu. U ovome je ljubav: ne da smo mi ljubili Boga, nego – on je ljubio nas i poslao Sina svoga kao pomirnicu za grijeha naše« (1Iv 4, 9-10).

Svetkovina Srca Isusovog navještaj je radosne vijesti: »Bog je tako ljubio svijet...« On, tvorac ovoga svijeta, sve je stvorio dobro. No, čovjek se pobunio protiv Boga i dopustio zlu da zakorači u svijet i u čovjekovu dušu. Tako, iako je Bog sve stvorio dobro, ipak je u svijet istočnim grijehom ušao nered, patnja i smrt. Ali, Bog je prepun ljubavi i milosrđa, te nije napustio čovjeka i prepustio ga da se sâm bori s

onim što je učinio, nego je pritekao u pomoć, dopustio je da ga svi, koji ga u vjeri traže, nađu, da osjete njegovu ljubav i milosrđe. Pohitao je da spasi palog čovjeka od vječne propasti, te je poslao svoga Sina da donese spasenje. Tako se Bog u potpunosti razotkrpio kao Bog ljubavi i milosrđa, kao Bog koji nije samo Stvoritelj i promatrač, nego, ljudskim rječnikom rečeno, ima srce puno ljubavi, ranjeno ljudskim grijehom, ali koje i dalje ljubi i nudi spasenje.

I mi trebamo ljubiti

Srce Isusovo probodeno kopljem stoji pred nama i poručuje nam da ljubav Božja ne poznaje granice. Bog, kao stoljećima i tisućljećima prije, tako i danas jednako snažno voli svakog čovjeka i nudi mu spasenje, te nas poziva da mu vjerujemo, da ne budemo uplašeni i uznemireni pred onim što donosi budućnost, što život stavlja na naša leđa. O toj brižnoj ljubavi govori prorok Hošea kada prenosi Božje riječi kojima on sam za sebe kaže: »Efrajima ja sam hoditi učio, držeći ga za ruke njegove... nad njega se saginjah i davah mu jesti. Srce mi je uznemireno, uzavrela sva mi utroba...« (Hoš 11, 3-4.8). Bog ovim riječima poručuje da nije daleki Bog, koji samo nadgleda svijet bez osjećaja za svoja stvorenja, nego naš dobri Otac koji brine, pomaže, ljubi. A Isus dolazi među nas da posvjedoči tu Očevu ljubav svojom ljubavlju koja ga vodi na križ i probada mu srce.

Veličinu te ljubavi naša ljudska mudrost ne može do kraja shvatiti. Zato nam sveti Pavao u Poslanici Efežanima poručuje da ćemo tek onda kad budemo ukorijenjeni u ljubav moći »pravo shvatiti koja je Dužina i Širina i Visina i Dubina te spoznati nadspoznatljivu ljubav Kristovu« (Ef 3,18-19).

Svetkovina Srca Isusovog ne samo da nas podsjeća kolikom nas ljubavlju ljubi Svevišnji, nego nas podsjeća da tu ljubav treba i uzvratiti. »Ako je Bog tako ljubio nas, i mi smo dužni ljubiti jedni druge. Boga nitko nikada ne vidje. Ako ljubimo jedni druge, Bog ostaje u nama i ljubav je njegova u nama savršena« (1Iv 4,11-13). Svetkovina Božje ljubavi, koju ovaj petak slavimo, poziva nas da vjerujemo u ljubav Božju, ali i da ljubimo svoje bližnje, onako kako je on ljubio nas, čak i ako je potrebna žrtva. Ljubav ne smije imati granice. To nas uči probodeno Srce Kristovo.

Zdenko Ivanković, učenik Gimnazije Svetozar Marković

NAJBOLJI na razini cijele HRVATSKE

Učenici hrvatskih odjela iz Subotice već drugu godinu proslavili su svojim uspjesima ovaj grad i izvan granica zahvaljujući kvizu *Čitanjem do zvijezda*. Nakon prošlogodišnjeg prvoga mjesta u kategoriji multimedijskog uratka u ovome hrvatskome kvizu, ove godine ponovno je prvo mjesto došlo u Suboticu. Učenik općeg smjera Gimnazije Svetozar Marković **Zdenko Ivanković** imao je najviše bodova na razini cijele Hrvatske u kategoriji znanja!

Ovaj šesnaestogodišnjak još od vrtićkih dana nastavu pohađa na hrvatskome jeziku, svira nekoliko instrumenata i aktivan

je u dvije hrvatske udruge. Voli čitati, družiti se s prijateljima, slušati glazbu, a spektar interesiranja mu je vrlo širok.

Čitanjem do pobjede

Osnovnoškolsku naobrazbu Zdenko je završio u OŠ *Ivan Milutinović* otkuda nosi puno lijepih uspomena. Kaže kako je stekao dobre prijatelje u razredu koje je upoznao još u vrtiću. Išao je i na brojna natjecanja, a najuspješniji je bio iz hrvatskoga jer je osvojio drugo mjesto na republičkom natjecanju, a iz biologije i

geografije je postigao prva mjesta na općinskoj razini. Sudjelovao je i u kvizu *Čitanjem do zvijezda* u kojemu je bio prvi u pojedinačnom broju bodova, no budući da je natjecanje bilo timsko, njegova grupa se nije plasirala na nacionalnu razinu.

O upisu u srednju školu kaže kako baš i nije htio upisati Gimnaziju, međutim upisao ju je jer nije znao što drugo. Sada, nakon cijele školske godine provedene u ovoj školi, kaže kako je zadovoljan odabirom jer dobiva široko obrazovanje, a sviđa mu se i razred u koji ide jer je većinu učenika poznao od ranije.

Za osvojeno prvo mjesto na razini cijele Hrvatske u kvizu *Čitanjem do zvijezda* Zdenko kaže kako ga nije očekivao te da se pripremao tako što je čitao detaljno zadane knjige, a likove u njima zamišljao i vizualizirao ih.

»Tema je bila povijesni roman i čitali smo sljedeće knjige: **August Šenoa**: *Zlatarovo zlato*, **Miro Gavran**: *Judita*, **Mark Zusak**: *Kradljivica knjiga* i **Marija Jurić Zagorka**: *Vitez slavonske ravni*. Za prvu razinu trebalo je pročitati prve dvije knjige s popisa, a za svaku narednu po još jednu novu. Čitali smo i dodatnu literaturu o autorima tih djela, nekim događajima iz tog vremena i slično jer je bilo i pitanja iz opće kulture. Natjecanje je bilo online, u određeno vrijeme u svim gradovima Hrvatske i u Subotici smo sjedali za računala i nakon registracije rješavali pitanja. Na prvoj razini bilo je 50 pitanja za što smo imali 40 minuta, a na posljednjoj nacionalnoj razini smo trebali riješiti čak 75 pitanja za 60 minuta. Bila su veoma interesantna i trebalo je dobro promisliti o odgovoru«, kaže pobjednik.

Zdenko navodi kako čitanje doživljava kao način za nalaženje novih informacija koje ga zanimaju te nema omiljenu formu (žanr). Tako čita i enciklopedije, stripove, romane, životopise, priče ...

Gajde, gitara, samica

Još uvijek ne zna čime bi se želio baviti jednoga dana, niti koji fakultet planira upisati, ali kaže kako ga interesiraju mnoge stvari. Na prvome mjestu je glazba, a voli i povijest, geografiju, biologiju...

U slobodno vrijeme voli svirati, slušati glazbu i družiti se s bratom **Mariom** i prijateljima s kojima ima bend. Također voziti bicikl kao i ići na vjeronauk jer su mu ondje interesantne teme koje se obrađuju. Član je Hrvatske čitaonice i Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo*, a također je i animator na oratoriju.

Zdenko gajde svira već četiri godine. Kaže da se za ovaj neobičan instrument odlučio jer ga je privukao njegov izgled i specifičan zvuk. Navodi i kako mu se sviđa što je to stari instrument, kojega ne svira puno ljudi. Iako je s početka prijateljima bilo čudno što se opredijelio baš za gajde, kaže kako je sada već, kada ih često svira na raznoraznim događanjima, postao prepoznatljiv po njima.

Osim gajdi, svira i nekoliko drugih instrumenata.

»Završio sam nižu glazbenu školu gdje sam svirao klarinet u klasi profesora **Lazara Kondića**. U školskom orkestru je trebao netko svirati bas klarinet te sam i ovaj veliki puhački instrument naučio svirati. Kako sam slušao rock glazbu htio sam i to početi svirati te sam skupio novce i kupio bass gitaru i pojačalo. Sada sviram i ovaj instrument. U HKC-u *Bunjevačko kolo* je trebao netko svirati samicu pa sam se i toga prihvatio da naučim«, kaže on i dodaje kako u slobodno vrijeme sluša pjesme raznih žanrova – domaće i strane, nove i stare.

J. D. B.

RECEPT NA TACNI

ČORBASTI RUČAK

Koliki god da sam gurman i koliko god da uživam u velikim zalozajima, »teškim« trpezama, začinjanim jelima i pravoj vojvođanskoj kuhinji, isto u tolikoj mjeri uživam i u finim, laganim i ukusnim juhicama.

Recept za ovotjedni prijedlog je nastao u jednoj od mojih dijeta i zadržao se i mimo nje. Kao što se odmah moglo naslutiti riječ je o čorbastom jelu. Dobra strana prijedloga koje možete dobiti s dijetalnog izbornika je, osim što će vas njihovo konzumiranje stanjiti, ta što vam daju sitost, pa čak i kada je riječ o juhama. Da se razumijemo, i kod mene u obitelji su čorbice predstavljale tek uvod u glavno jelo ali vremena se mijenjaju i ne mora svaki ručak biti u rangu nedjeljnog ručka.

Na tacnu stavljamo cvjetaču, zrno heljde i malo pilettine i kuhamo čorbu koja se može glavnim jelom zvati.

Potrebno: manja glavica cvjetače / 300 g pilećeg bijelog mesa / 150 g brokule / 100 g heljde u zrnu / 2 glavice crnog luka / 1 žličica đumbira / sol / kari / maslinovo ulje

Postupak: Heljdu u zrnu preliti vodom i kuhati dok ne provri. Nakon nekoliko minuta skinuti s vatre, procijediti i ostaviti sa strane. U drugu posudu staviti narezani crni luk i pirjati ga na maslinovom ulju. Kada luk omekša, dodati mu sitno rezanu pilettinu, preliti vodom i ostaviti da se krčka. U pola krčkanja dodati cvjetove cvjetače i kuhati dok povrće ne omekša. Razdvojiti povrće i meso od tekućine kako biste neometano usitnili skuhanu povrće, te u tekućinu vratite usitnjeno povrće, meso i skuhanu heljdu, začinite solju, karijem i đumbirom te kuhajte još malo da se svi okusi sjedine.

Napomena: Kao i svaki recept i ovaj koristite kao ideju i bazu, a poslušajte svoj njuh kada vam predloži još neki dodatak.

Gorana Koporan

Idemo li večeras u kazalište? (115)

Umjesto Mrožeka broadwayska pomodnost

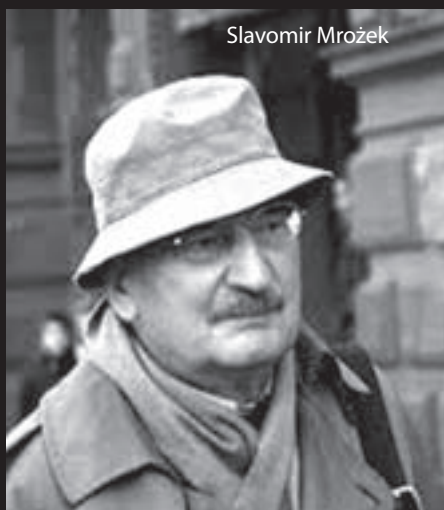
Komad Neila Simona *Bosonogi u parku*, u režijskoj postavci **Petra Šarčevića**, premijerno je prikazan 23. listopada 1968. godine. Neil Simon zacijelo pripada onom krugu planetarno popularnih suvremenih komediografa čija se djela izvode pred uvijek punim gledalištima i u gotovo svakom kazališnom gradu, a prema čijim se tekstovima pišu scenariji i snimaju filmske uspješnice. To je pisac koji pruža obilje veselja i zabave svakom kazališnom i filmskom glumcu, redatelju, a nadasve gledatelju, jer njegove komedije ne gube duhovitost s promjenom prostora izvedbe, niti s protjecanjem vremena.

Prema komadu *Bosonogi u parku*, godinu dana prije premijere u Subotici – dakle, 1967. snimljen je film za koji je sâm autor priredio svoj kazališni tekst (*Barefoot in the park*) u filmski scenarij. U njemu Paula Brettera, kao oličenje konzervativnosti, tumači **Robert Redford**, a njegovu mladu suprugu Corie, čiji je smisao života isključivo zabava, odigrala je **Jane Fonda**. Osvrćući se na izvedbu djela *Bosonogi u parku* u subotičkom kazalištu **Ivanka Rackov** napominje kako ono i nije bilo predviđeno repertoarom, nego je kasnije u njega ad hoc ubačeno, umjesto *Tanga Slavomira Mrožeka*, a kao mogući razlog za ovu izmjenu Ivanka Rackov navodi televizijsku adaptaciju Mrožekova komada. Je li ovo bio uistinu razlog, teško je reći, pogotovu s današnjeg odstojanja, ali je očito nezadovoljstvo Ivanke Rackov koja je cijeli slučaj ovako prokomentirala:

»Kad je otpao Mrožek, onda ga je trebalo zamijeniti djelom sličnog žanra i vrijednosti, a ne pomodnim piscem s Broadwayja, koji našim gledaocima malo ima malo kazati sem zabave.«

Koji bi to pisac sličnog žanra i vrijednosti eventualno mogao biti, uvažena kritičarka nije navela, kao što nije ni objasnila što to nedostaje Neilu Simonu, kojega naziva »pomodnim piscem« s Broadwayja, kao da bi to samo po sebi već mogao biti ili odražavati u sebi kakav nedostatak, nešto nedolično, ili nedajbože i loše. U biti, komad *Bosonogi u parku* Neila Simona mogao bi se uzeti kao primjer vedre i uspjele komedije o razdoblju međusobnog prilagođavanja kroz koje prolazi mladi bračni par, a tekst sadrži dovoljno dramske napetosti, sukoba i vrvi smiješnim obratima, pogotovu što je pisac, kao kontrapunkt mladima postavio i par u godinama, kojega na sceni također prate mnoge komične scene.

Potrebno je istaknuti kako dobro, pače znalački, pisan dijalog kroz sve vrijeme trajanja predstave veže pažnju ljubitelja

Slavomir Mrožek

Jane Fonda i Robert Redford u komadu *Bosonogi u parku*

kazališta i neprestano iskri komikom, koju gledalište propraća salvama smijeha. Ovu značajnu prednost koju nudi i omogućuje djelo, kako zapaža Ivanka Rackov, itekako je iskoristio redatelj Petar Šarčević, izvlačeći iz ovog komada sve što je mogao, postavivši likove da lebde između zbilje i svijeta njihove mašte. Sve u svemu, ova je predstava, ipak, dobila i neizravna priznanja uvažene kritičarke. A kako je i zašto do toga, ipak, došlo? Čemu ili komu dugujemo »otopljenje« i kada je nastupila promjena? Teško je reći. Možda »sumnja« na kraju padne na glumca?

Uostalom, pa ni on nije samo netko tko će hinjeno kočoperiti ili distingvirano, u kostimu što su mu ga po mjeri skrojili u kazališnom šnajderaju, ushodati se scenom u onih nekoliko dodijeljenih mu koraka potrebnih liku iz piščeva dramaturška štiva, za točno izgovoriti sve napisane rečenice i tako odraditi svoju zadaću.

Ima tu još nečega: poneki glumci, igrajući predstavu, bili toga svjesni ili ne, ponekada nas znaju zadiviti sa scene, naprečac osvajajući gledateljstvo kada i iz manje, ili posve male i naizgled gotovo nebitne uloge prepoznaju mjesto dramske napetosti i pretvaraju ga u neočekivani estetski užitak. Razumije se, na tragu vlastite kreativnosti, što i publika i kritika umije zapaziti.

Kazalište u potrazi za sobom

Bosonogi u parku, Neil Simon. Prevela: **Silvija Lovretić**, redatelj: Petar Šarčević, scenograf: **Mirko Kočiš**, izbor kostima: **Jelka Asić**. Uloge: **Irena Jakočević**, **Milan Pinterović**, **Aleksandar Ugrinov**, **Jelka Asić**, **Petar Radovanović**. Premijera: 23. listopada 1968.

Nema više jezusa

Pred nama je vrijeme žetve. Prvi otkosi ranih sorti ječma počeli su padati, a država i proizvođači jedni prema drugima već odapinju otrovne strijele glede otkupne cijene žita. Iako se očekuje solidan prinos, svi su nezadovoljni zbog najave niskih otkupnih cijena. A najveći je apsurd što će već tko zna po koji put kombajni ući u njive, a o cijenama će se još uvijek pregovarati. Žetva je tako, umjesto nekadašnjeg slavlja, za proizvođače, bili to veleposjednici ili sitni paori, postala prava noćna mora. Fotografija iz današnjeg broja našega lista uvijekvječen je detalj pripreme za kolektivno slavlje u povodu završetka žetve na PIK-u *Mladi borac* u Sonti. Pronašli smo ju u obiteljskom albumu osamdesetjednogodišnje bake **Marije**, udovice pokojnog **Mate Andrašića**, nekadašnjeg uposlenika ovoga poduzeća. »Mojega Mate nema već osam godina, pa su mi ovi albumi jedino društvo. Pripadnice mojih generacija se naveliko osipaju, a i one koje su još žive dosta pobolijevaju, pa više nema naših sjedenja na sokaku, uz razgovore s pokojim slučajnim prolaznikom, a najviše međusobnima. Teme smo, Bogu hvala uvijek nalazile, pa nam je i vrijeme brže prolazilo. Sada sam najčešće u hladovini svoje sobe, pa se malo molim Bogu, malo gledam TV, a dosta vremena provedem u druženju s ovim starim fotografijama. One mi znaju probuditi mnoga sjećanja, poglavito draga, pa često znam pustiti i pokoji suzu. A kako i ne bi, na mnogima je moj Mato. Skupa smo prolazili i kroz dobro i kroz zlo, uvijek je bio odan obitelji. Godine prolaze, a što ga dulje nema, više mi nedostaje. Ne mogu se požaliti, tu su mi djeca, unučad, ali oni su vječito u nekoj jurnjavi, u nekim svojim poslovima, nemaju vremena za puno druženja sa mnom«, priča baka Marija. Iz albuma vadi ovu fotografiju, dugo se zagleda u nju, pa nam uz sjetni smijeh pokazuje. »Evo i od žena s ove fotografije, snimljene negdje 1960. ili '61. godine, danas su svega još dvije žive. Živa su jedino sjećanja nas nekoliko koji smo svjedočili ovom događaju. Ovaj motiv snimljen je u vrijeme žetve, odnosno dan poslije pada posljednjeg otkosa na parcelama *Mladog borca*. Tada je odnos ljudi

prema krušnom žitu bio puno drugačiji nego danas. Uspješna žetva je i kod paora, krupnijih i sitnijih, ali i kod državnih poduzeća, bila razlog za slavlje. Danas na TV vidim da u vrijeme svake žetve, bio prinos dobar ili slab, u prvi plan izbija nezadovoljstvo proizvođača otkupnom cijenom i nezainteresiranost države za rješavanje ovoga problema koji se već godinama ponavlja. Ova fotografija svjedoči i kakav je bio osjećaj ljudi kad bi skinuli žito i koliko su bili zadovoljni zaradom. Tadašnji upravitelj *Mladoga borca* **Janko Popović** nije žalio nagraditi dobre radnike. Sjećam se da je moj suprug u svakoj žetvi dežurao na njivama kod kombajna. Na danonoćnim dežurstvima bile su mobilne ekipe, koje su tvorili jedan poljomehaničar, jedan bravar ili kovač i vozač GAZ-a, za slučaj da je trebalo hitno otići po neki dio. I te ekipe su, pored redovite plaće, imali još i dodatne pozamašne dnevnice. Popović je uvijek govorio da je najsretniji ukoliko im plaća spavanje na dežurstvima. Za kraj žetve na *Mladom borcu* bi se uvijek napravio *jezus*. Tako smo oduvijek na lokalnom govoru zvali svečani objed po uspješnom završetku nekakvoga posla. Te godine priređivala se riba. Kuhala se u kotlićima i pekla na tanjurači. Žene na fotografiji su okupljene oko velikog drvenog korita s vodom, punog dunavske ribe. Za razliku od današnjih dana, riba je tada bila sirotinjska hrana i mogla se nabaviti koliko i kakve hoćete. Ove žene bile su uposlenice *Mladoga borca*, što sezonske, što stalne. I one su, za čišćenje i pripremanje ribe, te za miješenje i kuhanje rezanaca, za taj dan imale dodatnu dnevnicu. Jedino su ribu u kotlićima kuhali dragovoljci, jer je svatko od njih za sebe mislio da je najbolji kuhar ribljeg paprikaša u poduzeću. Kako je Popović o svemu vodio računa, kuhao se i jedan veliki kotlić junećeg paprikaša, jer je bilo i onih koji ribu jednostavno nisu voljeli. Danas nekako i nemamo osjećaj da je žetva. Žito iz kombajna odmah se vozi na vagu, pa ga više i ne vidimo. A ni od koga nisam čula da se po završetku prave *jezusi*«, završava priču baka Marija.

Ivan Andrašić

Misa zahvalnica u subotičkoj katedrali

Tebe Boga hvalimo...

Kao i svake, i ove je godine održana misa zahvalnica u subotičkoj katedrali-bazilici svete Terezije Avilske. U subotu, 2. lipnja, za proteklu školsku i vjeronaučnu godinu Bogu su zahvalili djeca iz vrtića, učenici osnovnih i srednjih škola, odgojitelji, učitelji, nastavnici, profesori, vjeroučitelji, ravnatelji škola i, naravno, roditelji. Misu je predvodio mons. **Stjepan Beretić**, katedralni župnik u zajedništvu sa svećenicima **Franjom Ivankovićem**, **Julijem Bašićem** i **Andrijom Anišićem** dok je nekolicina njih ispovijedala.

Brzo je prošla i ova godina. Na mnogo čemu imamo zahvaliti, ali i tražiti oproštaj. Nismo uvijek bili na visini zadatka. Zna sve to naš dobri Otac i sve nas jednako voli i raduje nam se kao što

se radovao prepunoj katedrali i prekrasnom pjevanju koje su predvodili tavankutski pjevači i tamburaši pod ravnanjem profesorice **Emine Tikvicki**.

Uskoro će i službeno početi raspust, svi ćemo moći malo odmoriti se i zabaviti. Novo druženje zakazujemo na jesen kada će nas u katedrali ponovno okupiti *HGU Festival bunjevački pisama* kako bismo u istom ozračju započeli novu školsku godinu.

B. I.

Završna priredba u tavankutskom vrtiću

Oproštaj od vrtića

Ovih dana na svim društvenim mrežama vrvi od slika maturanata. I mi vam donosimo još jednu završnu priredbu naših najmlađih »maturanata« – vrtićkih maturanata. To su predškolci vrtića *Petar Pan* iz Tavankuta. Njih šestero je skupa s ostalim drugarima iz vrtića 5. lipnja 2018. godine priredilo priredbu za roditelje, majke i dide, braću i sestre te ostale drage goste. Pjevali su, svirali, recitali, plesali i da ne nabrajam dalje. Bilo je fantastično, kao i uvijek. Sve ih je to naučio odgojitelj **Nenad Temunović** na čemu su mu zahvalili. A sada je vrijeme da vrtićku sobu zamijene školskom učionicom... No, do tada još imaju cijeeeeeelo ljeto da se dobro naigraju.

B. I.

Susret vrtića u Blatu

Djeca iz vrtića *Marija Petković Sunčica* i *Marija Petković Biser* sudjelovali su 1. i 2. lipnja na susretu dječjih vrtića koji nose ime blažene **Marije Petković**, koji je održan u Blatu na Korčuli. Bio je to 14. susret po redu koji je osim spomenutih vrtića okupio i djecu iz Osijeka, Splita, Zagreba i Blata. Susret su organizirale s. Kćeri Milosrđa, a tema je bila *Odgovorno roditeljstvo*. Djeca i odgojiteljice ujedno zahvaljuju svim dobročiniteljima koji su pomogli odlazak na ovaj susret.

Na satu lektire

Svi već znaju zbog čega je dobro čitati, mnogi od vas su i članovi knjižnica, a učenici 3. c i 4. c odjela OŠ *Ivan Milutinović* iz Subotice to svakako jesu. Svake godine sa svojom učiteljicom **Biljanom Vojnić Hajduk** sudjeluju u brojnim čitateljskim aktivnostima, a 1. lipnja su posjetili Gradsku knjižnicu Subotica na svoj redoviti sat lektire. O, bio je to poseban sat posvećen knjigama *Heidi Johanne Spyri* i *Zmajevi i vukodlaci Zvonimira Baloga*. Knjižničarka **Bernadica Ivanković** priredila im je brojne zadatke koji su uz pomoć suvremenih tehnologija na interaktivnoj SMART ploči bili baš zanimljivi. I ovoga puta lijepo im je bilo u knjižnici, a sada mala stanka do jeseni.

B. I.

Izdajem apartmane u Novom Vinodolskom.
www.apartmani-karasic.com

Prodaje se apartman od 36 m² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.

Prodajem ručno štrikači stroj Empisal skoro nov – stolni. Katarina Turkal. 025 5742 136.

Naprodaj bunjevačka ruva od paje, sukna, sefira, satena, pregače, marame plišane, rojtoš svilene, delinske, kaputi muški i ženski, šepica, šeširi, čakšire, prusluk, čaršapi, ponjevice. Tel: 024/528682.

Prodaje se drvena vaga s tegovima, ojačana željezom. Mjeri do 500 kg. U Subotici. Tel.: 064 3910112.

Tročlana obitelj prima na dvorbu stare osobe za mirovinu ili nekretninu. Tel: 062 1941729.

Prodaje se stan na Radijalcu od 52 m². Tel.: 069 2887213.

Izdajem stan na Srednjacima, Zagreb, 25m², topla voda, centralno grijanje, interfon. Tel.: 063 596840 i 024 547204.

U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel: 025 5449220; 064 2808432.

Prodajem u Donjem Tavankutu 1 ha 6 ari pijeska kod groblja, odlična lokacija. Vlasnik. Tel.: 0638560635.

Starija kuća (4 sobe, ručao, 2 kupao, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupao) se prodaje ili mijenja za stan ili kuću u Zagrebu (centar). Tel.: 024 754760 ili 064 2394757.

Uzimam zemlju u zakup, Klisa, Stari i Novi Žednik, Mala Bosna, Subotica. Plaćam 12 meteri po jutru. Tel.: 064 305 1488

Hrvat, katolik, 61 godinu, umirovljenik s dobrim primanjima, grad Slavenska Orahovica, kuća, automobil, vitalan, zgodan, traži ženu – katolkinju za brak, bez djece, koja ima do 57 godina. Pošaljite za početak SMS poruku na 063-766-88-08. Josip, Hrvatska, Slavenska Orahovica kod Osijeka.

U predgrađu Subotice prodajem trosobnu katnicu sa suteronom. Parket u svim sobama, dvije kupao, legalizirano, sa svim priključcima. Plac 560 m². Moguća i zamjena za slično u okolici Zagreba. Tel.: 062-332-247.

Povoljno se prodaje legaliziran objekt na parceli od 510 m² u Somborskoj ulici br. 67. Kod dvije pruge, komplet opremljen za nastavak radova male privrede, trofazna struja, gradska voda, priključak na plin. Tel.: 063-551-871.

Prodajemo lijepu kuću u Subotici, 145 m², dvije terase, dvije garaže, svi priključci, bazen, legalizirano, može zamjena za manji dvosoban stan, plus doplata. Tel.: 024-456-12-05.

Sijačica OLT GAMA 18, s lulama, dvobrazni plug 12 leopard – tel: 024/528-682. Gobels prikolica 14 tona registrirana za traktor, u dobrom stanju, na prodaju – tel: 024/532-570.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 25. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O DONIJETOM RJEŠENJU KOJIM JE DANA SUGLASNOST NA STUDIJU PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Dana 31. 5. 2018. godine nositelju projekta TELENOR d.o.o., Novi Beograd, Omladinskih brigada br. 90, je dana suglasnost na studiju o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta: Bazne stanice mobilne telefonije SUBOTICA 28 na katastarskoj parceli 2221/10 KO Novi grad, Subotica, Ulica Arandjelovačka br. 22 (46.106618°, 19.678334°).

Tekst rješenja se u cijelosti može preuzeti na adresi:

http://www.subotica.rs/documents/pages/11881_1.pdf

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* koji VAŽI DO 13. 6. 2018.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.
Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge.
Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218;
e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, Ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

AKCIJA!

SG

internet

već od
649 din

SUBOTICA KARADORDEV PUT 2 TEL: 024/555765 WWW.TIPPNET.RS

NK Đurđin šampion Gradske nogometne lige Subotice

Od sada u Područnoj ligi

Nogometni klub Đurđin šampion je Gradske nogometne lige (GNL) Subotice. Da su najbolji na tablici znalo se i nekoliko kola prije službenog kraja sezone, a revijalni završni meč i dodjela pokala i pojedinačnih priznanja održani su u nedjelju, 3. lipnja, u Đurđinu.

Pokal

Nagrade najboljima su uručili predsjednik Zajednice klubova GNL **Dragan Vukasović**, član Izvršnog odbora Gradskog nogometnog saveza **Goran Jeknić** te komesar za natjecanje **Rade Rudić**. Oni su pohvalili uspjeh igrača Đurđina, ali i sve bolji rad uprave kluba.

Pred prepunim tribinama kapetan Đurđina **Darko Peić** primio je pokal te ga odnio do suigrača što je izazvalo veliki pozdrav navijača. Svoju kvalitetu i uigranost Đurđinčani su pokazali i na završnom meču istoga dana, kada su svladali reprezentaciju Subotice 4:2.

Iza Đurđina u poretku u sezoni 2017./18. druga je *Elektrovodina*, potom *Čantavir*, *Lokomotiva*, *Palić*, *Bikovo*, *Hajduk*, *Solid*, *Žednik*, *Udamik Višnjevac*, *Mala Bosna* te *Bratstvo*.

Mlada ekipa

Trener momčadi Đurđina **Davor Skenderović** kaže kako se ova ekipa gradi već tri godine i da je uspjeh bio očekivan. Skenderović ističe da su se u ovoj sezoni posložile sve kockice,

od složnog tima igrača, dobro organizirane uprave do podrške mještana.

Od 26 igrača, čak 21 je iz Đurđina, a ostali su također na neki način povezani s ovim selom. U timu prevladava '96. i '97. godište. Njihov trener kaže kako su ovi momci, osim toga što imaju talent za nogomet, uvijek raspoloženi za sudjelovanje u pripremi terena i svega drugoga što treba.

NK Đurđin je treći puta pobjednik Gradske lige. Prvi su bili u sezoni 2004./05., potom 2009./10. te upravo završene sezone 2017./18.

Sadašnji trener Skenderović i sâm je bio igrač NK Đurđin prije 15 godina kada su odnijeli pobjedu u Gradskoj ligi. Kaže kako su uvjeti za nogomet od tada u Đurđinu znatno napredovali sve zahvaljujući boljoj upravi kluba. Renovirane su svlačionice, teren, a izgrađene su i tribine s jedne strane.

Nakon ovogodišnjeg uspjeha Skenderović navodi kako se razmatra da se formira i kadetska skupina kluba. Vjeruje da će se problem njihovog trenera riješiti, jer kaže kako je za svaki uspjeh potreban kontinuitet, baš kao što ga je imala i ova pobjednička seniorska ekipa.

Od sudjelovanja u Područnoj ligi trener Skenderović očekuje najprije upoznavanje ekipe s novim protivnicima i izazovima, a za koju godinu nada se i plasmanu u višu ligu. Kaže kako je aktualna ekipa mlada i ima potencijala da prvi puta u povijesti NK Đurđin dovede u Vojvođansku ligu.

J. D. B.

Nogomet Srpska liga Vojvodina

Pobjeda za siguran opstanak

SUBOTICA – U dramatičnoj završnici prvenstvene sezone 2017./18. nogometaši Subotičke *Bačke 1901* dočekali su ekipu *Radničkog* iz Srijemske Mitrovice, koja je prije utakmice posljednjeg kola imala svega dva boda manje od njih. *Crveni đavoli* su bili najbolji kad je to bilo najpotrebnije i zabilježili pobjedu od 4:2 (3:1). Domaća ekipa je odlično otvorila meč. Vrlo brzo, već

u 5. minuti, **Antunić** je zatresao mrežu gostujućeg vratara. Gosti se nisu predavali, napadačkom igrom su pokazali da u ovoj utakmici neće olako ispustiti bodove, pa su i oni stvarali vrlo izgledne situacije pred vratima sigurnog **Studena**. Neizvjesnost je otklonio prekrasnim zgoditkom **Krmar** u 28. minuti, da bi već u narednom napadu gosti smanjili prednost Subotičana na 2:1. Minutu prije odlaska na odmor Krmar je novim zgoditkom obradovao brojnu publiku, koja je u velikom broju došla podržati svoje ljubimce na ovoj za njih sudbonosnoj utakmici. Nastavak je donio još dinamičniju igru. Nizale su se dobre akcije i prigode za promjenu rezultata na obadje strane, a gosti su u 68. minuti najbolju realizirali i umanjili prednost *Bačke 1901* na 3:2 i utakmicu doveli na prag neizvjesnosti. U iscrpljujućoj završnici domaćini su smogli više snage i pokazali više htijenja, a već u 73. minuti **Manojlović** je iskoristio jednu od boljih prigoda i postavio konačnih 4:2. Mogli su domaćini još koji put zatresti mrežu gostiju, ali su, preumorni od iscrpljujućeg tempa, griješili u samoj završnici. Ovom pobjedom Subotičani su sačuvali 13. poziciju na ljestvici, s 36 osvojenih bodova, koliko ima i četrnaestoplasirani *Dunav* iz Starih Banovaca, ali sa slabijim odnosom danih i primljenih golova. Osim *Dunava*, u niži rang natjecanja ispali su *Radnički* iz Srijemske Mitrovice s 31 bodom i *Radnički* iz Šida sa svega 10 osvojenih bodova. U 1. ligu Srbije plasirao se *Bečej 1918* sa 75 osvojenih bodova.

Vojvođanska liga Sjever

Rasterećeno i efikasno

TAVANKUT – U posljednjem, vrlo neizvjesnom kolu, nogometaši *Tavankuta* su već bili na odmoru, pošto je ekipa bila slobodna.

Poslije svih odigranih utakmica Tavankučani su zauzeli 10. poziciju na ljestvici.

Bod u Karavukovu za kraj

KARAVUKOVO – U posljednjem kolu *Radnički* je gostovao kod sedmoplasiranog *Poleta*, u obližnjem Karavukovu. U vrlo zanimljivom meču, iako bez natjecateljskog značaja, odigranom pred svega pedesetak gledatelja, rivali su podijelili bodove rezultatom 1:1 (0:0). Iako su pomlađeni Somborci bili agresivniji i ofenzivniji, u prednost su prvi došli nogometaši *Poleta*. U početnim minutama drugog poluvremena iskusni igrač domaćina **Bogdanović** ostrim prizemnim udarcem s ruba šesnaesterca pogodio je mrežu ispod odličnog gostujućeg vratara, mladog **Jeličića**. Mladi Somborci nisu se predavali, naprotiv, zaigrali su još angažiranije, pa su u 78. minuti uspjeli poravnati. U jednom brzom i preciznom napadu stvorili su višak na lijevoj strani. Lop-ta je stigla do slobodnog **Mančića**, koji je u prazno proigrao **Sapozničenka**. Daroviti omladinac je uspio doći do lopte prije obrambenih igrača Karavukovčana, zaobići vratara **Ivanovića** i plasirati ju u mrežu za zaslužen poravnanje. Somborci su u preostalom dijelu meča imali još dvije ozbiljne prigode, ali je obrana *Poleta* požrtvovnim intervencijama uspjela spriječiti potpuni preokret. Somborci su na koncu zauzeli 5. mjesto na ljestvici. Ligu napušta ekipa *Preporoda* iz Novog Žednika, koja je u meču odluke zabilježila težak poraz (6:0) na gostovanju izravnom rivalu *Mladosti Apa* u Apatinu. Novi članovi Vojvođanske lige sjever postali su pobjednici somborskog i subotičkog područja, *Stanišić* i *Bajša*, a ime treće ekipe bit će poznato nakon dvije runde baraža. Polufinalni parovi su: *Crvenka* – *Iskra* (Kucura) i *Vrbas* – pobjednik majstorice *Krila Krajine* (Bačka Palanka) – *Budućnost* (Mladenovo).

PFL Sombor

Sezona za zaborav

MLADENOVNO – U posljednjem kolu ekipa *ŽAK*-a je gostovala u Mladenovu, kod trećeplasirane *Budućnosti*. Za Somborce ova utakmica nije imala nikakav natjecateljski značaj, pa su protiv

izrazitog favorita dali priliku i igračima koji su do sada imali puno manju minutažu u nastupima. Kako se i očekivalo, domaća ekipa je zabilježila pobjedu od 4:1 (3:0). Somborci nemaju za čim žaliti, odigrali su u granicama svojih mogućnosti. Mladi igrači su dobili priliku da steknu i malo natjecateljske minutaže, a na koncu su se provukli s koliko toliko snošljivim porazom. Na koncu prvenstva ŽAK je zauzeo 11. mjesto na ljestvici, a upravne strukture u ljetnoj pauzi moraju poduzeti mjere koje će klub vratiti na pozicije sukladne renomeu.

Ivan Andrašić

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O PODNIJETOM ZAHTJEVU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Nositelj projekta TELEKOM SRBIJA a. d. Beograd, Direkcija za tehniku, Sektor za bežičnu pristupnu mrežu, Beograd, Bulevar umetnosti br. 16/a, podnio je Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta: Bazne stanice mobilne telefonije SU-ČANTAVIRSKI PUT PUT – SUU106/SUO106, zaveden pod brojem IV-08/I-501-172/2018, a koji se planira na katastarskoj parceli 36134/2 KO Donji grad, Ulica Čantavirski put bb, Subotica (46.061187°, 19.683727°).

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg slobode 1, Gradska kuća, I. kat, soba 128).

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ove obavijesti mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gorenavedenu adresu, ili elektronički na adresu zivotnasredina@subotica.rs.

Pogled s tribine

Treneri

Završila je još jedna klupska nogometna sezona i svode se finalni učinci svih aktera. U susret još jednom Svjetskom prvenstvu koje uskoro počinje u Rusiji, naravno da su u prvom planu nogometaši, ali uspjesi momčadi za koje nastupaju u nacionalnim ligama u mnogome ovise i od stručnjaka koji sjede na njihovim klupama. Jer dobar trener gotovo uvijek donosi odlučujuću prevagu.

Nekoliko hrvatskih nogometnih trenera polučilo je odlične rezultate i svojim kvalitetnim radom, zasigurno, otvorilo nova vrata i svojim kolegama iz male zemlje u kojoj se gotovo svi razumiju u najvažniju sporednu stvar na svijetu.

Tri trenera su uspjela osvojiti duplu krunu (prvenstvo i kup) maksimalno opravdavajući njihov izbor od strane čelnika klubova koje su predvodili u sezoni 2017./18.

Dean Klafurić, široj javnosti manje poznato ime, ali strateg s dugim stažom u hrvatskom nogometu doveo je *Legiju* iz Varšave do samog vrha poljskog nogometa. Talentirani mladi trener i nekadašnji *vatreni Igor Bišćan* uspio je nakon 25 godina donijeti ljubljanskoj *Olimpiji* dvostruki nacionalni trijumf i već dulje vremena čekani naslov najbolje momčadi u Sloveniji. A na drugom kraju nogometne kugle, nekadašnji trener *Dinama Zoran Mamić* je također bio dvostruko uspješan sa svojim *Al Ainom* u Saudijskoj Arabiji.

Ivan Leko je predvodio *Club Brugge* do šampionskog naslova u Belgiji, na najbolji moguć način potvrdivši svoj veliki trenerski potencijal. Konačno, još uvijek su svježja sjećanja na veliki uspjeh

Nike Kovača na klupi *Eintrachta* u nedavnom osvajanju prestižnog kupa Njemačke nakon spektakularne pobjede u finalu protiv favoriziranog *Bayerna*.

Zanimljivo je zamijetiti kako je i novopostavljenom **Nenadu Bjelici** na *Dinamovoj* klupi odmah uspjelo osvojiti duplu krunu na hrvatskim terenima. Ali za ovaj uspjeh velike zasluge imaju i njegovi prethodnici na ove godine izuzetno užarenoj modroj klupi, **Nikola Jurčević** i **Mario Cvitanović**.

Netko bi mogao reći - pa normalno je da hrvatski trener osvoji nacionalne naslove na čelu hrvatskog kluba, ali nemojmo zaboraviti kako je prošlogodišnjeg prvaka *Rijeku* vodio Slovenac **Kek**.

E sad neka još jedan hrvatski stručnjak ovoga lipnja u Rusiji napravi dobar rezultat i cijela nacija će biti presretna.

D. P.

U NEKOLIKO SLIKA

Tijelovo

Iz Ivković šora

NEMTUCKO...

piše: Branko Ivković

Faljniš, čeljadi moja. Eto, došo ja do vrimenta, sad se već priradilo pa se samo čeka vršidba da počme. Ja to vrime iskoristio da sredim moju biciglu i obađem naše lipe atarove. Da je sad vidite, ta skroz sam je rasprco; nabavio mi zet nove falcoške gume, nike s bilom plašom iz Češke. Na peci med starežom sam našo skroz nove šarhanje, stvarno ji čovik čije su bile zdravo lipo sačuvo, oni su još sa starog Partizana, iz bivše Juge, pa petokrake sam kupio kineske, a na tavanu od starog salaša sam našo još jednu škatulju prave stare *Barzelove* kenjače. Lipa ko da je juče opravljena, žuta ko med, na kruv da je čovik namaže kako je dobra. Sad nema tog piska koji će je izist, pa pedale nike korejske... Ta sad mi bicigla lipa i dobra samo tako, prava međunarodna, nema na njoj ništa skoro domaćeg, Pera mi se smije i veli da sam isti kugod naša država: sve mi tuđe, samo mi vaza ostala stara, domaća. Al na njeg nemojte slušat, čeljadi. On se okrene za čas, kugod kad vitar dune, da na čemu dobro prođe faliće se na sva usta a dotleg će tog istog ismijavat i kudit na sav glas. Što bi kazli: sporo panti a brzo zaboravlja, a za sve je što se trevlja u situ pravi nemtucko. I ja sio na biciglu i sav važan se krenio prvo Ivković šorom pa Malim tavankuckim putom i izašo na Bečar atar. Kad tamo opet pomećali kočice. To su, mislim se u sebi dok sam se sklanjo jednim traktorom s plužačicom, a širok ko da je nadokalamio dvi i kondrlja za njim, mal me nije zapo s crtalom za novu biciglu. Tako me, čeljadi moja, isekiro da sam mu moro pokast štogod što nije za divan. No, prošo on i ja nastavio dalje za Mirgeš, i stvarno skroz kočici do pruge. Pitam jednog čovika šta je to, a on sav važan veli da će praviti put do Bosne. Hoo, ta samo se vi nadajte, nada umire poslidnja, i od nas su već pete kočice poukopavali, pet puta mirili s onim koraćima i kukerom, udarili kočice, oni istruli; udarili ji još koji put pa od puta ništa. Ajd, zbogom, i ostavim ga ja znutog na srid puta. Zaboravio sam kast čoviku da zatvori usta, ima mušica. Iđem ja tako i tiram moju biciglu sav srićan kako dobro ide, al kad god naiđem na kaki napuštan salaš uvijek mi se nikako stuži, čeljadi moja. Ta, jel moguće da ovaj naš svit toliko voli tu varoš da se sav priselio? Nisam pametan, bolje da ja gledam svoj poso, kad naiđem na jednog što poliva ječam nikom otrovom. Velim ja kad sam stao i on izašo na uvratine: »Pa šta ti radiš, čovče Božiji? Ta ne vidiš da će ga već tribat još malo vrc ta vlače mu se već žuti!«. On nako tužno: »Ta znam ja to, Braniša moj, al napo ga pivac, a nema više ko vuć vrengiju, a ni vrengija ni štrangara više nema«. Istina, čeljadi, kadgod se provukla vrengija, od kraj do kraj njive i pivac pospado, a sad ovi točkovi prave više štete neg hasne. Trag od nji se više ne mož nikako objaviti. Ja sam mog ostavio, pa šta mu Bog da. Ionako on uvijek odluči i od njega se niko nije oto, pa neće ni moj ječam. Neg, idem ja na salaš, triba namirivat. Ajd, zbogom.

Bać Ivin štodir

Koliko radiš toliko si na televizije

piše: Ivan Andrašić

Bać Ive došli gosti iz bila svita. Sestra i šogor, vaj put brez malo-ga. A ruku na srce, ni to više ni mali, svršijo zanat, pa već i radi u fabrike di se pravu lemuzine. A i nosi cipele broj četrdešes. Ne stoji više ni š njima, on i njegova divojka našli stana u ne varoši di se pravu lemuzine, pa živu zajedno. Ona tamo uči velike škole. Kiriju plaću polak polak, pa jim tako manje košta. Jidu šta ko stigne, on najviše nikake, kako to oni zovu hamburgere, ona svašta, samo ne ništa o mesa. Kuvu ritko, špojeru baš nisu vični ni jedno ni drugo. Subotom i nediljom idu svako ko svoji, pa ponesu i šta se kroz nedilju prikupi za oprat. I tako jim košta manje neg da peru svako svoje. Bać Ivina sestra se ko malo i bida što došlo do toga. Ona na sve gleda nako po malo starovircki, pa je baš i ni drago što živu tako nevinčani. A ruku na srce, malo je i žo diteta što ne ji kuvano. Šogor, ope, pravi se jako moderan, pa veli da tako i triba. Sve zna, sve svima tolmači, sve uči kako triba živit. Brez televizije, radijona i novina ne može, pa ka sve vidi, čuje i pročita, bolje zna kako je vode, neg ni što tu živu. Oma ščim su došli, natofrčijo se prid televiziju. Bać Iva šta će, ku će, zapalijo je, mada se davno zavitovo svetomu Antunu da je više neće gledat. Baš bilo vrime ka svaki dan na njevomu jeziku divanu šta ima novoga. Prija se moglo vidit i šta njeva društva i njevi ljudi radu, o čega živu, kako se i š kim slašu i još koišta takoga. Puno put bilo i čeljadi iz njevoga sela, a malo, malo, pa i njevo društvo. Veli bać Iva, baram će to pogledat i poslušat ka se već mora tu makar malo zadržat, da šogor ne sidi sam. Njegova ošla pomoć sestre da iznese stvari iz lemuzine i unese ji u kuću. Lemuzina velika, pa stvari puno. Na televizije stali divanit, al slabo se po čemu dade opazit da je tu puno novoga o njegovi. Sve to novo čulo se priko dana već vraganajs put i na drugi televizija, jedino što sad primundurito na divan kakim bi tribali divanit njegovi. Malo se preznijo, stala divanit jedna iz njegove općine. Divani još kako tako, al ne mož se načudit ot koga. I pravo i grdno ime, a i prizime mu ko da došo iz Pešte. Potli vidi da to niki iz komšickoga, mađarckoga sela i kako njegova zadruga dobro posluje, a dobili i dobre novce iz Mađarcke. »Bome, šogore, blago vama. Eto, baram imate vašu televiziju, a Mađari siroti njevu nemu, pa se bešteluju i divanu ko vas. A ko zna, možda se ko vas ništa ni ne radi, pa se nemate ščim ni falit«, ko malo podbode bać Ivu šogor. A brat bratu, misli se bać Iva, ima i zašto. U to njegova pripravlila i večeru, pa posidali zastal. Onda istom šogor pito za cure, veli dugo se nisu vidli, pa ji se zaželjijo i dono jim mилоšće. Nastal metnijo dvi čokolade i dvi malo veće kesice gumeni bombona. Njemu dono paklicu duvana i prener, a njegove nikake modle za kolače. »Ta idi, šogore, nisi se tribo toliko trošit. Cure ošle svaka na svoju stranu, ja ne smijem slatko brog bole, a moja baš i ne volji. A vad nisi zaboravijo da nikada nisan ni pušijo.«

NARODNE POSLOVICE

- Gdje se konji igraju, tamo magarci padaju.
- Kad čeljad nisu bijesna, ni kuća nije tijesna.
- Tko s đavlom tikve sadi, o glavu mu se razbijaju.
- Kleveta je rana koja uvijek ostavlja brazgotinu.

VICEVI, ŠALE...

Zaustavi policajac narkomana u autu. Policajac:

- Molim prometnu dozvolu.
- Joj, prijatelju, ja ne znam gdje sam.
- Znaš ti tko sam ja?
- Što je ovo? Ja ne znam gdje sam, ti ne znaš tko si. Ludi-looo!!!

Sudac odbrojava bokseru, a iz publike povika jedna baba:

- Taj sigurno neće ustati, znam ga iz autobusa!

Uđe učiteljica u razred i kaže:

- Tko misli da je glup nek' ustane.
- Nitko nije ustao i nakon pet minuta ustane Perica.
- Pita njega učiteljica:
- Zasto misliš da si glup?
- Pa da ne stojite sami, reče.

Žena se hvalila prijateljicama kako je smršala 5 kg.

- Kako? Pitaju je.
- Mrkva, luk, krumpiri, blitva...
- Kuhala ili pržila? Pitaju.
- Kopala!!!

DJEČJI BISERI

- Što je euro?
- To je isto što i eurokrem samo u manjoj tegli.
- Čuo sam kad je mama rekla susjedi da je gledala Eura s onoga svijeta.
- Djetinjstvo dobijemo kad se rodimo, pa poslije prođe.

FOTO KUTAK

Zarobita sigr - života lepera

foto: Željko Šeremešić

**PETAK
8.6.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:11 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
10:19 Klinika Schwarzwald
11:10 Storije o neponovljivima: Mediteraneo
12:00 Dnevnik 1
12:26 Spone ljubavi
13:15 Dr. Oz
14:01 Kraljica noći
14:45 Zaronite s nama: Uvala Senjska - otok Šola
14:50 Sigurno u prometu - rekonstrukcija
15:00 Umorstva u Midsomeru
17:00 Vijesti u 17
17:16 I to je Hrvatska:
17:28 turizam.hrt
17:58 Zaronite s nama: Svjetionik sveti Ivan - Rovinj
18:06 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Danny Collins, film
21:53 Preljub
22:54 Dnevnik 3
23:28 Carlitov način, film
01:47 Zakon i red: Odjel za žrtve
02:28 Umorstva u Midsomeru
04:08 Skica za portret
04:17 Dr. Oz
04:59 Klinika Schwarzwald
05:45 Spone ljubavi

05:30 Kompozicija 3
06:00 Regionalni dnevnik
06:36 Džepni djedica
07:02 Juhuhu
09:05 Školski sat: Zadrugari poduzetnici
09:37 Život sisavaca: Mesožderi
10:26 U drugom svijetu
10:54 Obitelj Durrell
11:44 Samo nevolja, film
13:16 Izradi sam: Ukrasi za bor
13:25 Zvezdani Božić, kanadski film
14:55 Istina ili mit: Kontrolirano izgladnjivanje poboljšava izdržljivost
15:04 Škola kuhanja Marthe Stewart
16:00 Regionalni dnevnik
16:40 Idemo na put: Rusija
17:30 Nogomet, prijateljska utakmica: Hrvatska - Senegal
17:50 Nogomet, prijateljska utakmica: Hrvatska - Senegal, 1. pol

18:49 Nogomet, prijateljska utakmica: Hrvatska - Senegal
19:00 Nogomet, prijateljska utakmica: Hrvatska - Senegal, 2. pol
19:54 Nogomet, prijateljska utakmica: Hrvatska - Senegal
20:27 Ubojstvo u Walesu
22:04 Ray Donovan
23:04 Bitange i princeze
00:05 POPROCK.HR
00:37 Pripravnik
01:36 Graham Norton i gosti
02:20 Noćni glazbeni program

**SUBOTA
9.6.2018.**

06:54 Klasika mundi: Waldbühne 2017. - Legende s Rajne, 2.dio
07:37 Veliki Jake, film
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
11:09 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:25 Veterani mira
13:12 Sigurno u prometu
13:41 Svijet aplikacija
14:09 Prizma
14:59 Ponoćni maskenbal, američki film
16:24 Bajkovita Hrvatska:
16:30 Financijalac
17:00 Vijesti u 17
17:24 Manjinski mozaik
17:43 Lijepom našom: Lipik
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7/39
20:05 Utrka života, američko-britansko-njemački film
22:10 Dobri dileri iz Dallasa, američki film
00:06 Dnevnik 3
00:38 Rampart, američki film
02:22 Veliki Jake, američki film
04:08 Skica za portret
04:10 Veterani mira
04:55 Prizma

05:50 Regionalni dnevnik
06:32 Džepni djedica
06:58 Juhuhu
08:52 Čudesne pustolovine Julesa Vernea, crtana serija
09:18 Život sisavaca: Oportunisti
10:33 Tajne Borgo Laricija
11:19 Vrtlari: Čarolija biljnih ulja

11:49 Lidijina kuhinja
12:19 Ubojstvo u Walesu
13:54 Road to the 2018 FIFA World Cup Russia
15:00 Tenis, Roland Garros 2018. - finale
17:30 Bol: WTA turnir - polufinale, prijenos
19:45 Rukomet
20:37 Glazbeni spotovi
20:50 Rukomet
21:37 Utrka, dokumentarni film
22:30 U tami, serija
23:23 Graham Norton i gosti
00:07 Noćni glazbeni program

**NEDJELJA
10.6.2018.**

05:42 Lijepom našom: Lipik
07:15 Zelene beretke, američki film
09:40 Biblija
09:50 Portret Crkve i mjesta
10:00 Osijek: Misa, prijenos
11:07 Pozitivno: gost - Antun Škvorčević
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Rijeka: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Mir i dobro
15:40 Klapska pjesma - od konobe do svjetske kulturne baštine, dokumentarna serija
16:30 Sigurno u prometu - rekonstrukcija
16:35 Bonton: Sunčane naočale
17:00 Vijesti u 17
17:20 Financijalac: Isplata životnog osiguranja
17:35 Volim Hrvatsku
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6/45
20:05 Sjeverozapadni vjetar: Između legende i stvarnosti - Vodeni čovjek, dokumentarna serija
21:05 Sin, serija
22:00 Više od riječi, dokumentarna serija
23:00 Dnevnik 3
23:37 Zelene beretke, američki film
01:52 Nedjeljom u dva
02:47 Poštar uvijek zvonit
04:42 Reprizni program
05:11 Financijalac: Isplata životnog osiguranja
05:21 Manjinski mozaik
05:36 Mir i dobro
06:06 Rijeka: More

06:05 Regionalni dnevnik
06:32 Džepni djedica
07:00 Juhuhu
09:00 Život sisavaca: Povratak u vodu, dokumentarna serija
09:50 Luka i prijatelji
10:20 Umorstva u Midsomeru
12:00 Veličanstveni kolači Fione Cairns
12:55 Veterinarske priče, dokumentarna serija
13:25 Utrka, dokumentarni film
14:25 Road to the 2018 FIFA World Cup Russia
15:00 Tenis, Roland Garros 2018. - finale
18:30 Bol: WTA turnir - finale, prijenos
20:05 Utakmica života, američki film
21:50 Gradska vijećnica, američki film
23:40 Pripravnik
00:40 Graham Norton i gosti
01:35 Noćni glazbeni program

**PONEDJELJAK
11.6.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:10 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
10:20 Klinika Schwarzwald
11:10 65+: Kućni ljubimci, dokumentarna serija
11:35 Sigurno u prometu - rekonstrukcija
12:00 Dnevnik 1
12:25 Spone ljubavi, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:05 Plodovi zemlje
15:00 Umorstva u Midsomeru
17:00 Vijesti u 17
17:25 Naši i vaši
18:00 Zaronite s nama: Kamenjak - otok Krk
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Obitelj Durrell
21:00 Gledali ste: Duga mračna noć
21:01 Duga mračna noć, dramska serija

22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:27 Milijarde, serija
00:22 Zakon i red: Odjel za žrtve
01:07 Umorstva u Midsomeru
02:47 1864 - Ljubav i izdaja u doba rata, serija
03:47 Skica za portret
04:02 65+: Kućni ljubimci, dokumentarna serija
04:27 Dr. Oz
05:09 Klinika Schwarzwald
05:54 Spone ljubavi, telenovela

05:20 Treći format
06:00 Riječ i život
06:32 Teletubbyji
07:00 Juhuhu
09:00 Školski sat: Gustoća
09:30 Život sisavaca: Život na drveću, dokumentarna serija
10:20 U drugom svijetu, serija za mlade
10:50 McLeodove kćeri
11:40 Utakmica života, američki film
13:20 Zamjenik Djeda Božićnjaka, američki film
14:45 Škola kuhanja Marthe Stewart
15:10 Ciglu po ciglu - Bryk preuređuje
15:30 Road to the 2018 FIFA World Cup Russia
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Idemo na put: Rusija
18:20 TV Bingo
19:02 Vlak dinosaura
19:30 POPROCK.HR
20:05 Himalajom pješice, dokumentarna serija
21:00 Divna stvorenja, američki film
23:10 Kineska četvrt, američki film
01:20 Bitange i princeze
01:50 Graham Norton i gosti
02:35 Noćni glazbeni program

**UTORAK
12.6.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
10:20 Klinika Schwarzwald
11:10 Lijepa vaša: Lepe ti je green Zagorje, dokumentarna serija

12:00 Dnevnik 1
 12:24 Spone ljubavi
 13:10 Dr. Oz
 14:00 Kraljica noći
 14:45 Sigurno u prometu - rekonstrukcija
 14:50 Zaronite s nama: Kamenjak - otok Krk
 15:00 Umorstva u Midsomeru
 17:00 Vijesti u 17
 17:23 Naši i vaši
 18:00 Zaronite s nama: Strmac - Dugi otok
 18:10 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:47 Tema dana
 20:05 Obitelj Durrell
 20:55 Kako živjeti duže? - Veliko pitanje
 21:45 Financijalac:
 22:00 Otvoreno
 22:50 Dnevnik 3
 23:27 Milijarde, serija
 00:22 Zakon i red: Odjel za žrtve
 01:07 Umorstva u Midsomeru
 02:47 1864 - Ljubav i izdaja u doba rata, serija
 03:47 Skica za portret
 03:52 Lijepa vaša: Lepe ti je green Zagorje, dokumentarna serija
 04:22 Dr. Oz
 05:04 Klinika Schwarzwald
 05:49 Spone ljubavi

05:20 Knjiga ili život
 05:50 Regionalni dnevnik
 06:32 Teletubbyji
 07:00 Juhuhu
 09:00 Školski sat: Otok Rab
 09:30 Život sisavaca: Uspon društvenom ljestvicom, dokumentarna serija
 10:30 U drugom svijetu,

serija za mlade
 11:00 Obitelj Durrell
 11:50 Čovjek s dva mozga, američki film
 13:20 Vesela zabuna, američko-kanadski film
 15:10 Škola kuhanja Marthe Stewart
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Idemo na put: Rusija
 17:35 U istom loncu
 18:25 Stipe u gostima
 19:02 Vlak dinosaura
 19:30 POPROCK.HR
 20:05 Himalajom pješice, dokumentarna serija
 21:00 Kako izgubiti prijatelje i otuđiti se od ljudi, britanski film
 22:55 Briljantin, američki film
 00:45 Bitange i princeze
 01:15 Graham Norton i gosti
 02:00 Noćni glazbeni program

SRIJEDA 13.6.2018.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 10:20 Klinika Schwarzwald
 11:10 Gradionica vrtova: Roberto
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Spone ljubavi
 13:15 Dr. Oz
 14:00 Kraljica noći
 14:45 Sigurno u prometu - rekonstrukcija
 14:50 Zaronite s nama: Strmac - Dugi otok
 15:00 Umorstva u Midsomeru
 17:00 Vijesti u 17
 17:25 Naši i vaši
 18:00 Zaronite s nama: Zala luka - otok Hvar

18:10 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:47 Tema dana
 19:59 Loto 7/39
 20:05 Obitelj Durrell
 21:00 Mijenjamo svijet: Neočekivana Angela Merkel, dokumentarni film
 22:00 Otvoreno
 22:50 Dnevnik 3
 23:27 Milijarde, serija
 00:22 Zakon i red: Odjel za žrtve
 01:07 Umorstva u Midsomeru
 02:47 1864 - Ljubav i izdaja u doba rata, serija
 03:47 Skica za portret
 03:57 Gradionica vrtova: Roberto
 04:27 Dr. Oz
 05:08 Klinika Schwarzwald
 05:53 Spone ljubavi

05:20 Pravac na Treću
 05:50 Regionalni dnevnik
 06:32 Teletubbyji
 07:00 Juhuhu
 09:00 Školski sat: Ptice
 09:30 Život sisavaca: Poticaj za mozak i razmišljanje, dokumentarna serija
 10:30 U drugom svijetu, serija za mlade
 11:00 Obitelj Durrell
 11:50 Briljantin, američki film
 13:40 Djed Božićnjak, ljubavni posrednik - film
 15:10 Škola kuhanja Marthe Stewart
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Idemo na put: Rusija
 17:35 U istom loncu
 18:25 Stipe u gostima
 19:02 Vlak dinosaura
 19:30 POPROCK.HR

20:05 Nogomet - SP 2018
 Zabivaka, uvodna emisija
 21:00 Vatreni, dokumentarni film
 22:20 Strani igrani film
 23:55 Bitange i princeze
 00:25 Graham Norton i gosti
 01:10 Noćni glazbeni program

ČETVRTAK 14.6.2018.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 10:20 Klinika Schwarzwald
 11:10 Leteći fratar, emisija pučke i predajne kulture
 12:00 Dnevnik 1
 12:24 Spone ljubavi
 13:10 Dr. Oz
 14:00 Kraljica noći
 14:45 Sigurno u prometu - rekonstrukcija
 14:50 Zaronite s nama: Zala luka - otok Hvar
 15:00 Umorstva u Midsomeru
 17:00 Vijesti u 17
 17:16 Sigurno u prometu - rekonstrukcija
 17:25 Naši i vaši
 18:00 Zaronite s nama: Bilice - Krka
 18:10 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:47 Tema dana
 20:00 Loto 6/45
 20:05 Obitelj Durrell
 20:55 Splitska fotorinolaringologija, dokumentarni film
 21:45 Financijalac:
 22:00 Otvoreno
 22:50 Dnevnik 3
 23:25 Milijarde, serija

00:20 Zakon i red: Odjel za žrtve
 01:05 1864 - Ljubav i izdaja u doba rata, serija
 02:05 Skica za portret
 02:20 Dr. Oz
 03:05 Klinika Schwarzwald
 03:50 Spone ljubavi
 04:35 Ramazanski Bajram, prijenos iz Islamskog centra

05:20 A forum
 05:50 Regionalni dnevnik
 06:32 Teletubbyji
 07:00 Juhuhu
 09:00 Školski sat: Lutke
 09:30 Cvjetkov rasadnik, dokumentarna serija
 10:00 Kronike Matta Hattera
 10:30 Vremeplov, serija
 11:00 Obitelj Durrell
 11:50 Crveni pas, australski film
 13:25 Otmica u predgrađu, američki film
 15:10 Škola kuhanja Marthe Stewart
 15:35 Ciglu po ciglu - Bryk preuređuje
 16:00 Nogomet - SP 2018
 Zabivaka, emisija
 16:50 Moskva: Nogomet - SP 2018: Rusija - S. Arabija
 18:50 Nogomet - SP 2018
 Zabivaka, emisija
 19:30 POPROCK.HR
 20:00 Rukomet
 21:40 Ponovno u igri, film
 23:40 Snowpiercer, korejsko-češko-američko-francuski film
 01:45 Bitange i princeze
 02:15 Graham Norton i gosti
 03:00 Moskva: Nogomet - SP 2018: Rusija - S. Arabija
 04:45 Noćni glazbeni program

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 sati na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati, a emisija iz kulture *Svjetonik* nedjeljom od 16.30 sati. Polusatne emisije emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati na Trećem programu Radija Novi Sad.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT1 utorkom od 11.17 sati. Radijski program *Glasi Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelome svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 20.15, koju prenosi i Prvi program Hrvatskoga radija.

HRVATSKA PANORAMA NA TV SUBOTICA

Hrvatska panorama u produkciji UN Cro info emitira se na TV Subotica. *Cro info vijesti* mogu se gledati svakim radnim danom, od 15 sati i 30 minuta, 17 sati i 50 minuta, 22 sata i 30 minuta i pola sata nakon ponoći. Emisija *Motrišta* emitira se u premijernom terminu utorkom od 20 sati, te u repriznim terminima srijedom od 10 sati i nedjeljom od 21 sat. Polusatna emisija *Zlatna škatulja* je na programu premijerno petkom od 20 sati, a reprizira se nedjeljom od 17 sati i 30 minuta te utorkom od 13 sati i 30 minuta.

Šuma u centru grada

Kada bih mogla birati sebi okruženje, to bi definitivno bila šuma. Priroda s malo ljudi, puno životinja, zvuk ptica, puteljci, prostranstva za istraživanje, mistika, mir i puno zelenila. Taj bijeg u šumu je postao čest trend, pa se o tome prave dokumentarci, pišu knjige, snimaju filmovi. Jedna od knjiga koja vam pokušava objasniti da je u šumi spas je *Dopler*, norveškog autora **Erlenda Lua**. Norveške šume su posebnog ranga, ali šuma je šuma.

Kažu da ništa nije dobro raditi naglo, pa ni mi nećemo odmah otići u džunglu, a i nije nam svima to ni potrebno. Parkovi mogu

tereni i park počinje služiti za rekreaciju i odmor. Prije nekoliko godina urađena je kompletna rekonstrukcija, čime su popločane staze za šetnju, obnovljena trim staza, postavljene sprave za vježbanje, napravljeno igralište za djecu, kutak za ljubitelje šaha, sređen košarkaški teren, postavljene nove klupe.

Šmek parka koji šumom se zove

Da grad i građani vole Dudovu šumu bit će vam jasno čim joj se približite. Posljednjih godina je šuma dobila i svoj biser u vidu elipsoidnog jezera površine oko 400 četvornih metara i sada je spremna za sve, a posebno za romantične šetnje. Ukoliko još uvijek niste romantičan tip osobe, Dudovu šumu možete iskoristiti za šetnju svog ljubimca ili ponesite dečicu, dobru knjigu i prosto uživajte u šumi u centru grada.

biti dobra prijelazna rješenja na šumskom putu, a ako imate sreće kao što je Subotica ima, pa vam u centru grada niče šuma, onda je to svakako vrijedno izlaska iz kuće i testiranja šumskih afiniteta.

Dudova šuma

Nisam još bila u gradu koji ima toliko pije-ska ili bar nisam znala da je tako kao što to otkrivam u Subotici. U istraživanju priče o nastanku Dudove šume došla sam do podatka da je prostor na kome je ona nastala, zbog pjeskovitog tla, bio pretvoren u voćnjak od kog je kasnije bio formiran Gradski rasadnik. Val svilenih buba i svile je prošao i kroz Suboticu, pa je za potrebe Svilane ovaj rasadnik postao mjesto za plantažu dudova. Razdoblje nakon Drugog svjetskog rata je bilo prekretnica u priči sa svilom u cijeloj nekadašnjoj Jugoslaviji, što je odredilo sudbinu i Svilane. Tvornica je zatvorena, a na ovoj površini se pojavljuju samonikla drva. U jednom momentu je ova površina podsjećala na šumu dudova, stoga je i sam naziv jasan.

Sport u šumi

Sportaši su uvijek trčali u zelenilo, hlad i u prirodu i možda su oni najljepša sudbina koja je mogla zadesiti šumu dudova. Krajem prošlog vijeka na ovom području su prvo izgrađeni teniski

Sport prije svega

I sami ćete se brzo uvjeriti da je ovo mjesto koje je najomiljenije prvenstveno sportašima kojima je u šumi na raspolaganju staza presvučena tartanom u dužini od 1000 metara, zatim sprave za vježbanje, teniski i košarkaški tereni. Tik uz šumu su i Dvorana sportova i Gradski bazen, a mališanima je na raspolaganju travnato igralište sa svim mogućim pratećim rekvizitama.

Posebna je ova šuma i da budem iskrena, zavidim Subotičanima na njoj i gledam da je posjetim svaki put kad mi prilike to dozvole, a kako je vlastito iskustvo najbolji dokaz, pozivam i vas da joj ne odolite. I da: provjerite ima li u njoj dudova, jer zapravo nisam sigurna da oni još uvijek žive tamo.

Izazov za kraj: ukoliko vam je ova ideja o šumi tek sad postala primamljiva, posjetite Suboticu i dan provedite u Dudovoj šumi. Izaberite rano jutro za ovaj posjet kada je šuma još uvijek pusta od ljudi i ukoliko vam počne jako goditi, dozvolite da vam to postane ritual. I obavezno planirajte pošumljavanje vašeg života, bar za vrijeme godišnjih odmora. U šumi je spas.

Gorana Koporan

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

ЈКП "Суботичке пијаци"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Spremni za put...

Najbrže i najjednostavnije
do polise putnog osiguranja

FILIJALA SUBOTICA - Karađorđev put 38, tel. 024 555 867

**MILENIJUM®
OSIGURANJE**

www.webshop.milenijum-osiguranje.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA
I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

PRAZNIK HRVATSKE ZAJEDNICE

SVEČANA AKADEMIJA

DAN IVANA ANTUNOVIĆA

14. 6. 2018.

Velika vijećnica Gradske kuće
u Subotici **18** sati

U okviru Dana Ivana Antunovića –
narodnog preporoditelja,
vezanog uz prosvjetu i obrazovanje,
bit će dodjeljene zahvalnice i nagrade
najuspješnijim učenicima
koji se školuju na hrvatskom jeziku
za ostvarene zapažene rezultate
tijekom školske 2017./18. godine.

**SRDAČNO
VAS OČEKUJEMO!**

**BAŠ
KAO
SVI**